

Fribergens Danmark / Rgt. Danmark.

Linné, Broforn, Kroatien (far
Pachom Linné

Mod Linné s. 128

Linné om Sibirien s. 177

Dagligt Liv i Narva s. 216

En Hovs Kung s. 239

Karten s. 266 - 268

Forfatter:

Marius

Sørensen

Indledning.

Da den danske Regering, efter Krigens Udbrud mellem Tyskland og Rusland i 1941, undertegnede Anti-Kominternpagten og gav Tilladelse til Oprettelse af "Frikorps Danmark", var der mange som meldte sig under Fanerne, - i første Omgang vel ca. 1200 Mand.

En Del meldte sig af Eventyrtrang, men langt Størsteparten var Nationalsocialister og meldte sig af idealistiske Grunde og Aarsager.

Denne Beretning skal ikke være helliget politiske Betragtninger, men et Par enkelte Oplysninger, om mine Motiver til aktiv Deltagelse i Kampen mod Bolchevismen, maa dog med for en Fuldstandigheds Skyld.

Siden 1933 har jeg været aktiv Nationalsocialist, - jeg blev begejstret for denne Ide og syntes, at dens enkelte, men præcise Linier, og det den gav Udtryk for, maatte kunne forstås af alle og burde kunne samke Folket og være Sandet til Gavn. Mange Ideer, religiøse saavel som politiske, er gennem Tiderne kommet til Danmark udefra og har slaaet Rod, er blevet formet efter dansk Mentalitet og har præget vores kulturelle Udvikling.

Vi forsøgte efter bedste Evne, at indrette den Nationalsocialistiske Ide efter danske Traditioner og

efter dansk Mentalitet, — at det ikke lykkedes skyldes forskellige Årsager, som jeg ikke skal komme nærmere ind paa her. Indenfor Nationalsocialisternes Rækker, har der altid været slaaet paa, at Ideen skulde sejre paa louligt Vis, — det vilde sige med Fiertallets Ret og uden fremmed Indblanding.

Efter den 9. April 1940 opstod der en helt ny Situation, hvor mange, især af Partiets ledende Mand, mente, at et Samarbejde med Tyskerne var den rette Vej og endda en meget hurtig Vej til Målet. Det var et Brud paa den Linie, vi hidtil havde fulgt og det var den egentlige Årsag til Spaltningen af D.N.S. A. P., som fandt Sted i Februar 1941, hvor ogsaa jeg traadte ud af Partiet. Var vi end blevet skuffet i vores Tro paa Menneskene, dem der stod som den danske Nationalsocialismes ypperste Repræsentanter, som burde være uangribelige, men som viste sig uværdige, saa var vores Tro paa den nationalsocialistiske Fides Mission dog lige usvækket. Selv om Kirkens største Mand gennem Tiderne, i mange Tilfælde har vist sig som moralsk anløbene Personer, saa lever Troen paa Religionens Renhed og Mission dog lige usvækket blandt dens Tilhængere. At der i den nationalsocialistiske Fides Navn blev begaaet baade Skandalsgerninger og Forbrydelser, som ikke var berettigede, kan man ikke komme uden om. Disse hverken kan eller skal forsvares, men der maa dog i denne Forbindelse anføres,

at Nationalsocialismens Modstandere, saa sandeligt heller ikke har været krasne i Valg af Midler i Kampen. Mange af disse Modstandere har en endog meget mørk Fortid, — Kirkens Historie, Bolchevismens Historie, England kontra Irland o.s.v. .

Jeg betragtede den nationalsocialistiske Fides Kamp, paa samme Maade, som Victor Hugo den franske Revolution, hvor han i sin Bog „*Revolutionsen 1793*“ skriver: — Bag det synlige Værk er der et usynligt Værk. Det ene skjuler det andet. Det synlige Værk er vildt og raat, det usynlige er storlaaet. Under et Bræddestillaads af Barbari, bygges der et Civilisationens Tempel. —

Man bør altid anlagge en vis Forsigtighed, naar man dømmer Begivenheder og Forhold ud fra Mæt, thi kun de kommende Slægter, som har disse tragiske Begivenheder paa Afstand, kun de kan falde en retfærdig og objektiv Dom.

Jeg opholdt mig i Sommeren 1926 i Finland og fik her, paa Grundlag af Finnernes Beretninger, for første Gang Antipati mod Bolchevikerne, senere blev jeg paavirket af Nationalsocialismens Agitation. Hvad er der ibrigt ikke talt og skrevet om dette Emne herhjemme igennem den sidste Menneskealder, hvad er der F. Eks. ikke sagt i den danske Rigsdag, lige fra Stauning og til Christmas Møller, eller fra Kirkens Side, — skal der nævnes et særligt greekt Eksempel

kan man henvise til den forhenværende engelske Premierminister Churchill, hvis tidligere Udtalelser om Bolchevismen er af en saadan Art og Karakter, at de daarlige kan gengives i Dag, uden at bringe sin Mand i skarpeste Konflikt med Lovene. Hvor meget disse Udtalelser er værd, naar man ser paa de Herrers Stilling til Bolchevismen i Dag, skal jeg undlade at udtale mig om.

Jeg personlig anser ikke Forskellen ^{mellem} Nationalsocialisme og Kommunisme for at være saa stor, som mange er tilbøjeligt til at mene, ihvertfald frygter jeg ikke i særlig Grad Indførelsen af Kommunismen i Danmark, naar den blot bliver praktiseret af danske Mand og tilpasset danske Forhold og blot bliver gennemført uden Paavirkning og Indflydelse udefra. Socialdemokratiet var, i deres første Tid, mindst lige saa aggressive og yderligt gaaende, som Kommunisterne er det i Dag, men er dog sidenhen, belært af Begivenhederne, blevet et særdeles moderate Parti.

Nej, for mange af os ligger Faren fra Øst i de slaviske Massers Ekspansionsstrang, og i den bestandige Udvidelse af deres Interessesfære som fandt Sted, — i Finland, Baltikum, o.s.v. Derfor betragtede vi Rusland, som en Fare for hele Europa, derigennem ogsaa for Danmark. At de snedigt brugte Kommunismen, som Banekryder og

Løftestang for deres Politik, gjorde ikke Faren mindre. Vore hjemlige Kommuniste gør her gældende, at Rusland er saa stort og raader over saa mange Rigdomme, at et Tale om Trang til Udvidelse, i Forbindelse med Soujet, er ganske absurd. Det er nu en Hendsgerning, at Ekspansionsstrangen lever i enhver Statsdannelse paa Jorden, den er blot begrænset af vedkommende Stats Magtmidler. Fjovrigt er Ruslands Kamp mod Havet, og Striden mellem Slaver og Germanere, en aarhundredgammel Foreteelse, som ikke har og som ikke vil forandre sig synderligt, om Styret saa kalder sig for Monarkistisk, Parlamentarisk, Kommunistisk eller Nationalsocialistisk. At Rusland skulde ofre disse Strømme af Blod, udelukkende for at delagtiggøre Verden i Kommunismens Velsignelser, kan vel kun de naiveste tro. Trods alle Propagandæens Fraser om Proletariatets Enhed i alle Lande, saa kamper Rusland af i Dag, kun for Rusland og til Russernes Fordel. Jeg har talt med adskillige Russere, og man finder hos dem en Nationalitetsstolthed og en Kærlighed til Fædrelandet, saa stor som hos noget andet Folk, men meget ringe Forstaaelse for international Filantropi.

Da Krigen mellem Tyskland og Rusland brød ud, var vi klar over, at det var den store Skæbneskamp om Europas Fremtid som skulde udkampes.

8.
Som Følge af vores politiske Indstilling og racemæssige Placering, meldte vi os i Kampen paa Tysklands Side.

Naturligvis var det skabnesvangert uheldigt for os, at Tyskland havde besat Danmark, men herved var intet at gøre. Af to Under vælger man den mindste, — for os var Faren fra Øst, større end Faren fra Syd. Trods alt stodede vi paa det tyske Løfte, at Danmark igen skulde blive en fri Stat ved Krigens Ophør, og vi haabede gennem vores Indsats, at kunne medvirke til dette Løftes Indfrielse.

Sad kun vore Modstandere kalde os naive eller bruge endnu værre Udtryk, vi kæmpede ud fra en ærlig Overbevisning, og jeg ved, at "Frikorps Danmark" i rigt Maal har maattet bløde for sine Idealer. Sad dem kun kalde os for Forbrydere og behandle os som Forbrydere, vores Samvittighed overfor Fædrelandet er i Orden, og det er dog det vigtigste. Jeg vil i denne Forbindelse svare disse Mennesker med samme Ord, som den franske Revolutionære Lauss-Duperré svarede en Jøurnalist, der kaldte ham for Forbryder: — Jeg ved, at Forbryder blot vil sige, en Mand der ikke tænker som vi. —

Med Antikominternpagten og Lovens Velsignelser

9.
i Ryggen, drog vi da til Fronten.

Denne Skildring af Frikorpsets Kamp, fra Balkan over Leningrad og Baltikum og til Slut i Berlin, er i det væsentlige bygget over egne Oplevelser. En Del Stednavne og Datoer er gaaet i Glemmebogen, da mine Dagbogsoptegnelser i to Tilfælde er gaaet tabt. (De blev stjålet af Frihedskæmperne!)

Seinheim.

Rekrütliv:

Højre om! Venstre om! Fald ned!
Forarbejdning! Fremad, march march! -
Befalingsmandenes Kommanderaster smeldede ud
over den solsedne Slette, blandede sig i Kor med
hverandre og blev paa lifstand, som et Virvar af Ly-
de hængende i den stille, varme Luft.

Batajonskommandøren var paa Inspektion, -
kritisk hulede hans Argusøjne paa de eksercerende
Grupper. Befalingsmandene gjorde deres bedste for at
bibringe Mandskabet Forstaaelsen af Øjeblikkets
højtidelige Åkror, thi meget var afhængigt af, hvorledes
den magtige Mand var tilfreds med Øvelsernes For-
løb, hver eneste Mand i Enheden vilde mærke Følger-
ne af den Dom, som om lidt vilde falde.
Mannerne svedte saa Vandet løb i stride Strømme, -
attermest svedte de uheldige Fyre i Untercharführer
Werners Gruppe, men deres Øvelser var nu ogsaa
af en særdeles ubehagelig Karakter. Hans Stemme,
hans vilde Jagter og det usigelige Ordforraad af
Trusler, som han raadede over, skulde nok sætte Fart i
selv den genstridigste Rekrüt, selv de tungeste og

ubehjælpsomste sprang som fjerlette Bolde, naaede
kom under Werners Behandling. - Jovist - han var
Karl for sin Hat, men det var ogsaa nødvendigt, thi til
hans Gruppe kom kun de mest gudsforjaaende forbry-
dere, saadanne Mennesker, som tillod sig at gøre ven-
stre om, naar Gruppeførerer kommanderede højre om,
som faldt ned naar der blev kommanderet fremad.
Med Skam at melde, saa udgjorde Danskerne en ikke
ringe Procentdel af denne Gruppe. Kommandøren var tysk,
men Synderens Undskyldninger, med Hensyn til mang-
lende Sprogkendskaber, gjorde aldrig noget Indtryk
paa Uscha. Werner, tværtimod - stod det for ham, som en
Frøkkhed uden Lige, at noget Menneske vilde melde sig
til den tyske Hær uden at være Sproget magtigt, -
det kunde naturligvis ogsaa tyde paa manglende Op-
mærksomhed og Interesse. Det første skulde bibringes,
det andet skulde straffes, men Kuren var ret ensar-
tet, hvad enten det gjaldt Sprogkendskaberne eller
Interessen. Som Lagerne i gamle Dage aarehadede
deres Patienter for alt, lige fra Hovedpine og til Lig-
torne, saaledes kendte Werner kun et Middel mod
manglende Færdigheder, og det enten disse Mangler
saa var af aandelig eller af fysisk Art, og dette
Universalmiddel hed Stroppetære.

Hvori det nu laa, skal jeg ikke künde afgøre, men der var i langt de fleste Tilfælde en kendelig Forbedring at spore hos Rekrutten, naar han vendte tilbage til sin respektive Gruppe, efter i et kortere eller længere Tidrum, at have været Enev hos Werner -, selv paa det sproglige Omraade künde der spores en Fremgang, som man under almindelige Forhold vilde have forsvoret.

Øvelserne var forbi, der blev blæst Samling, formet Linie, rettet ind og meldt af.

Kommandøren lakte, først lidt Kritik hist og her, men i det store og hele Tilfredshed med Mandskabet's Præstationer, og dernæst kom hele den sædvanlige Lektie, om Formålet med alle disse Anstregelser, - en Ramse som enhver Officer, i en hvilken som helst Har i Verden, kan paa Fingrene.

Kommandøren skred Fronten af, - skarpt og vunderende hvilede hans Blik paa hver enkelt Rekrut, af og til trak han en Mand frem af Gæddet og stillede ham forskellige Spørgsmaal, thi Omdømmelserne skulde ogsaa kontrolleres. Vilde man sit eget Vel, da gjorde man bedst i at se ham barskt og gnistrende ind i Øjnene, hvilket altid blev udlagt som Begejstring, og sat i Forbindelse med andre straalende Karakteregenskaber.

Som en Høg slog han ned paa sin Sidemand og tilsyneladende ikke uden Grund - det var Krökke. Navnet hidrørte ikke, som man künde formode, fra en kraftig, bølget Haarvækst, for hans Haar var maskinklippet og kort, det strittede som Pindsvinepigge, men saaledes gik det enhver, der var saa uheldig at faa Hovedløs. - Han var en Mand fra de allermagreste, vestjyske Egne og hele hans Udseende künde tyde paa Ernæringsvanskeligheder og haardt Arbejde lige fra Barndommen af - for han var lille, mager og spinkel, kun 17 Aar gammel. Hovedet var kuglerundt og hvor Brystet skulde være, var der kun en Hühning - det var som om denne Legemsdel var presset bagud, thi hvor den ranke Ryg havde sin Plads, var der en Huæving; men det allerværste var Blikket, dette Sjæls Spejl, som efter Sigende afslører alt, hvad man behøver at vide om et Menneske, dette Blik var desværre for Krökke baade støret og let flakkende.

Da Kommandanten nu skred ned langs Rækkerne af disse lynende og hypnotiske Blikke, der som Staalklinger borede sig ind i hans Øjne, (thi hvilken Kraft kan man ikke lagge i sit Blik, naar det gælder om at slippe for en anstrengende Stroppetur) og med Velbehag laste Begejstringens brandende Ild hos hver Mand,

Saa maatte der nødvendigvis blive et Tomrum, da han naaede Krölle, - et Ophold, som bevirkede, at han fik Øje paa de omtalte fysiske Mangler. - Den formastelige blev kommanderet frem og krydsforhørt, men det var kun smaat bevendt med Sprogkindskeberne. Hans forvirrede og stammende Forsøg paa at gøre sig forstaaelig, resulterede i et Volapyk, som hverken Danskere eller Tyskere forstod og selv en tilkaldt Tolk stod ganske uforstaaende overfor de mange mærkelige Ord, først da han fik Besked paa at tale Dansk, blev der bragt Kontakt mellem Parterne.

Hvorfor han havde meldt sig? - Om han kendte det Maal, som vi kæmpede for? - Om han i det hele taget vidste det drejede sig om Krig, o. s. v.?

En Syndflod af Spørgsmaal regnede ned over Krölles ulykkelige Hoved. - Foran Fronten af Batalionen og under Observation af Hundereder af Øjne, der føltes som en prikkende Fornemmelse i Nakken, stillet overfor Batalionskommandørens strenge Fremtoning og barske Spørgsmaal, vilde selv en mere scenevant Agerende være kommet til kort, - at Krölle, som aldrig havde optraadt overfor andre end Køer og Grise, under saadanne Forhold, havde Besvarligheder med at udtrykke sig paa det reglementerede Militærprog - klart, præcist og kortfattet - det er forstaaeligt.

Batalionskommandøren var utilfreds, Befalingsmændene var bekymrede, man saa det tydeligt paa deres Ansigter. En kort Raadslagning om det krigsvigtige Spørgsmaal - Problemets Krölle, - blev afholdt mellem Kommandøren og de nærmeste Befalingsmænd. Resultatet blev et Forslag fra Batalionskommandøren: Om han kunde tænke sig at blive permitteret og sendt tilbage til Danmark? - Et Forslag, som de 40 Procent af Mandskabet, allerede paa dette Tidspunkt, vilde modtage med Kyshaand.

Men her var det at Krölle overraskede baade Befalingsmændene og Kammeraterne, - han rettede sig om muligt helt op og Svaret faldt klart og uden Væken i Kejs. Han vilde ikke hjem, hvor hans Kammerater var, der vilde han ogsaa blive! - Krölle kunde indkassere et anerkendende Nib fra den let forbausede Kommandør, inden han fik Ordre til at træde tilbage i Rækken. - Intermezzoet var sluttet.

Man skal aldrig skue Hånden paa Haarene, siger det gamle Ord, - nok var Krölle ubetydelig at se til, men hans soldatermassige Egenskaber var der ikke noget i Kejsen med. Jeg saa ham senere i den russiske Tsuinter, holde til Strabadser, som gjorde det af med Mand, der fysisk var langt bedre udrustet; i hans spinkle Krop boede en Viljestyrke og et Mod, som langt opvejede, hvad mange andre havde forud i Fysik.

Nationalitetens Opførelse ved Middagsbordet og under Uddelingen af de til Tider noget sparsomme Rationer. Medens vi Danske havde arrangeret os med faste Bordformænd, som var ansvarlige for Madens retfærdige Fordeling, en Ordning som alle respekterede og som færdigere tilfredsstillende, saa kneb det mere for de andre Nationer at løse Problemet. Det ydre Skin af gode Måner, Hensyntagen til Kæsten og en værdig Opførelse, som de fleste Mennesker ynder at omgæve sig med, og som bliver nævnt ved Månet Kultur, bliver just ikke animeret af Faktoren Sult. Især var det galt hos Letterne og Esterne, - hver Gang jeg saa dem ved Middagsbordet, kom jeg uvilkaarligt til at tænke paa Grisene derhjemme, naar disse blev fodret; - under Skrig og megen Larm styrtede de sig til Trøget, de stærkeste puffede de svage til Side og forsynede sig først, uden at Skraalet af den Grund blev mindre, thi de forurettede demonstrerede den Vret som var overgaaet dem, ved at sætte Tønnen en Tak højere op. Hvorfor vi i saa høj Grad, blev overladt til os selv under Middagsspisningen, skal jeg ikke kunne afgøre, maaske mente Tyskerne, at der laa et vist opdragende Moment i, at lade os ordne dette Arrangement selv. Ellers var Disciplinen streng nok, med meget skarpe Regler for, hvad vi maatte og især, hvad vi ikke maatte gøre.

Man kunde formode, at der let opstod Grindninger mellem de mange forskellige Nationaliteter, som dagligt var tvunget til at omgaa hinanden indenfor ret snævre Rammer, men det var nu ikke Tilfældet. Den strenge Disciplin i Forbindelse med en Timeplan, som ikke levede os megen Frihed, lagde en passende Dæmper paa indbyrdes Stridigheder. Følgelig fik alle krigeriske Tilbøjeligheder Udløsning gennem de Sportskampe, som med passende Mellemrum blev afholdt mellem Nationerne imellem. Her var saa Lejlighed til at lufte de nationale Sympatier og det tør antydes, at Lejligheden blev benyttet i rig Maalestok, ofte gik Tilskuerne men op i Kampene end Deltagerne selv gjorde det. Hollanderne hændede sig bestandigt, som de bedste i Kraft af deres Mængde og store Udvalg, men Nordmandene gav dem ikke meget efter, relativt set havde Norge de bedste Fodboldspillere, hvorimod det kneb mere for Danskerne at være med i Vognen. Kun et enkelt af disse Sportstævner havde jeg Lejlighed til at deltage i, da mit Ophold i Seinhelm kun strakte sig over et Par Uger.

Kæsten alle Fodboldgrene var repræsenteret ved Stævnet, men Hovedinteressen samlede sig dog om Opgøret i Boksning mellem Nationernes Repræsentanter. Paa en høj Tribüne i et Hjørne af Kasernegaardens, og under aaben Himmels og brændende Sol, foregik Skuespillet.

Tilskuerpladserne var tæt besatte af en tusindtallig Skare, alle havde givet Møde, fra den ringeste Rekrut og til den højeste Officer. - Danskerne var repræsenteret af to Mand, en Kæmper i Veltervægt og en i Sværvægt. - Kampene var af højst forskellig Kvalitet, de var gennemgaaende præget mere af Kampvilje, end af tekniske Finesser.

Veltervægt, - raabte Stævnehederen - Jensen, Danmark og Kloot, Holland.

Min Landsmands Entre var skede godt, raskt og selvsikkert traadte han frem paa Arenaen, Brystet var skudt frem og Hovedet kastet kødt tilbage. Med en let vuggende Gang, bevagede han sig hen til sit Hjørne, efter først at have tilkastet sin Modstander et knusende og ildevarslende Blik. - Jensen, Danmark, startede Kampen paa en Maade, der tydede paa, at han, trods sit korte Liv som Rekrut, allerede havde tilegnet sig den højere Militærstrategis Viden om Lynkrig, - hurtigt var han over sin Modstander, med et magtigt Slag, hentet helt nede fra Gulvet, drev han sin højre Haand frem, ikke ulig en moderne Panserkule. Men ak! Desværre saa fejlede han og hvad varre var, Slagets Kraft slog ham ud af Balance, og med et Brag faldt han om i Ringen.

- Hvad var det som brast Landsmand, - spurgte en

uiftig Københavner!

- Sejren af Danmarks Haand, - svarede en anden.

- Ha! Ha! Ha! - jublede Hollanderne.

- Bare rolige, - raabte en anden Dansker, - havde han ramt, saa var jeres Mand kommet til at bokske Resten af Kampen uden Hoved.

Den uheldige Bokser kom hurtigt paa Benene igen, og han havde tilsyneladende ikke sat noget af sin Angrebslyst til Hollanderen forholdt sig afventende. Tre Gange endnu forsøgte vores Mand sig, med sine drabelige Swing, men ramte hvergang den tomme Luft og gik derefter med et Brag i Gulvet. Magtig Jubel hver Gang, indtagen blandt Danskerne.

- Lad ham faa et Par Krykker op, - blev der skreget.

Hollanderen havde undgaaet alle Angrebene, uden derfor at imponere, han var øjensynligt i høj Grad desorienteret og tilhige meget forbauset over den mærkelige Form for Boksning, vi praktiserede i Danmark, nu forsøgte han sit første Angreb. Slaget var hverken præcist eller særligt kraftigt, men ikke desto mindre gik Jensen igen i Gulvet, til stor Forbauselse for baade Publikum og hans Modstander. Saa skred Dommeren ind og stoppede Kampen, med den Motivering, at ingen af Parterne havde Forstand paa Boksning.

Næste Kamp stod mellem Holland og Vællonien i Letvægt. Det blev en diametral Modsatning til det foregaaende Skuespil, her blev vist Boksning i Renkultur, Hollænderen skulde efter sigende være sit Lands Mester i Letvægt. Til trods for hans Modstander ingeniørdede var nogen ringe Mand, blev denne dog hurtigt reduceret til Nil og Nils, af den dygtige Repræsentant fra Diger-nes Land. Hollænderen viste et fantastisk Benarbejde og var i Besiddelse af en imponerende lige Værestre, - Gang paa Gang placerede han den lynsnart i Ansigtet paa sin forbløffede Modstander, saa man til sidst fik den Opfattelse, at den hørte hjemme der. Stort Bifald, da Hollænderen i tredje Omgang slog sin Modstander ud.

Endeligt kom Turen til Kæmperne i Sværvægt, Stav-nets Glor. Danmarks Repræsentant stod først paa Programmet, igen med en Hollænder som Modstander. Det var et Par vægtige Herrer som entrede Ringen, 180 Pund Kød, Knogler og Muskler pr Stk., ikke til at spøge med. Det var rigtignok med mange Anelser og ringe Optimisme, at vi igen saa de danske Farver drage i Kamp. Belært af de nys sørgetligt erhvervede Erfaringer, var der kommet en vis moderat Tone over Tilraabene fra det danske Klokoni, til Gengæld var Hollænderne mere hovevende.

- En Dansker igen, det bliver morsomt. -

- Pas paa du ikke falder. - Vil du ikke have en Mand op til at holde paa dig. -

Det var slet ikke morsomt, at sidde og høre paa de sejsrsikre Hollænderes Morsomheder uden rigtigt at turde svare igen, her var ikke andet at gøre end haabe paa det bedste og saa være forberedt paa det værste. Den eneste som ikke synes at være nervøs, var Genstanden for alle vores Bekymringer, roligt og koldblodigt boksede han sin Modstander og uden i mindste Maade, at lade sig paavirke af Stemningen blandt Tilskuerne. Endnu var der ikke sket noget alvorligt i Ringen, - Bokserne tog Maal af hverandre, de lærte som det hedder i Boksesproget eller for at blive ved Militar-sproget, de var ved at skyde sig ind. Men saa tog Hollænderen fat for at gøre en Ende paa Legen, - stærkt opilnet af sine Landsmænds Tilraab, aabnede han en Serie alvorlige Angreb. En stor Bue dansede han rundt om vores Mand, - denne forsvarede sig brat fra de indre Girkler, med gode Lige-stød fra højre og venstre Haand. Hollænderen dansede ud og ind, flintede og slog, men over alle hans Bevægelser, var der noget nervøst og uvilkaarligt, som om det mere var Tilfældighed end bevidst Beregning, der dikterede hans Angreb.

Saa skete det! Hollænderen var netop paa Vej ind, da Danskeren slog ud, og et frygteligt Sammenstød, mellem vor Landsmands Hæve og hans Modstanders Hæbe, var Resultatet.

Det lød som naar en mindre Haandgranat detonerede, et Klask, som kunde høres over hele Pladsen, helt ud over de yderste Tilskuerrækker. Et tusindstemmigt-Oah! Lød fra de tætpakkede Rækker, idet Hollanderen, med et mærkeligt Rejehop, gik bagover og hængte paa Gulvet med et Drøn, ude af Stand til at rejse sig. - Det var Skrap som klang, - raabte min Sideemand. -
Hj og vedvarende Jæbel blandt Danskerne, - Oven var vundet tilbage igen.

Premieuddeling fra Ringen, Jæbel og Hurraraah, mest Jæbel, da den lille, sympatiske og smikende hollandske Letvægter modtog Premien, som Stevnets bedste Bøksker.

Dagene gik deres jevne Gang, vi trampede Støvet op i tatte Skyer paa Elsas-hothringens knudrede Landeveje, marcherede over Bjerge og Sletter, gennem smaa idylliske Landskaber og tatte, mørke Granskove, vedet og frugtbargjordte af Blodet fra sidste Verdenskrigs frygtelige Slag. - Ekseceits, Sved og Strøppeture, saaledes er nu engang Rokræftens Liv.

Saa kom Dagen, da et nyt Troppkontingent skulde afrejse til deres respektive Enheder. Til trods for kun et Par Ugers Uddannelse, lykkedes det mig at komme med paa dette Hold, ved Henviisning til min lange Soldatertid hjemme i Danmark. Grafenöhr var Maalet, her saa en Del af de forskellige frivillige Korps for

Tiden garrisoneret og ventede paa Udrüstning og Mandeskab, inden det igen gik løs.

Det var en herlig Aftenstund, en frodfuldt Stikhed havde sanket sig over det idylliske Landskab, og netop som den nedgaaende Sol's sidste Straaler forgyldte Hartmanns-Weihenroths barske, nøgne Bjergtinde, vinkede vi Farvel til Seenheim fra de tætpakkede Kreaturvogne og dampede vestpaa, til nye Egne og nye Oplevelser. - Over det store Trafikknudepunkt Mühlhausen, kom vi gennem Maginotlinien over Gransen og ind i Tyskland og passerede Siegfried Linien. I Parantes bemærket, har jeg to Gange passeret disse veldige Forsvarsværker, uden at se væsentlige Spor af dem, Mange udtalte deres Forundring herover og mente, at de kun eksisterede i Propagandaen, men Sandheden er vel, at de er mesterligt camoufleret. - 8. Dage var vi undervejs, Troppetransporter som ikke haster, bliver kun langsomt bringet frem, paa det overfyldte og overtrafikerede tyske Jernbanenet. - Tyskland stod i Krigens Tegn, - overalt var det Soldater, Soldater i en Uendelighed. Uniformer og og Krigsmateriale, hvorhen man end vendte Øjet, direkte eller indirekte, var hver eneste Tysker knyttet til der Wehrmacht, et Land i fuld Krigsrüstning.

Grafenöhr.

20-30 Kilometer nord for Nürnberg støder man paa Grafenöhr, en lille, idyllisk Provinsby, beliggende i det yderste Hjørne af en uimaadelig stor Troppedøvelsesplads. - Et koldsaft Øvelseseirain stod her til Milie-taret Disposition, Mil efter Mil kunde man færdes paa de store Strækninger uden derfor at komme blot i Nærheden af Omraadets Grænser. Landsbyer, Skove, Sletter og Højdedrag, alt hvad der var nødvendigt, for at kopiere naturlige Krigsbegivenheder, fandtes herinde. Panserstyrker holdt Formationsøvelser, Artilleriet holdt Skydeøvelser og Infanteriet udkæmpede her hele Slag.

Kasernen, eller rettere sagt Kasernebyen, laa tæt op af Flakken Grafenöhr, godt camoufleret i en Tyrreskov. Et Virvar af Bygninger, større og mindre Barakker, Garager, Hestestalde, Mandskabskøjer, Officerskøjer, Administrationsbygninger, Biografer og Kantiner - Gader paa Kryds og Tværs, det var Kaserne. Flere af lignende Kasernebyer, laa i andre Afsnit af Øvelseseirainet.

Der var Røre i "Frikorps Danmark", da vi ankom, det gransede næsten til Oprør. Årsagen var naturligvis ikke vores Ankomst, sliig ubetydelig Begivenhed blev knapt bemærket. Nej, det var anderledes revolutionerende

Begivenheder som stod for, - Tyskerne havde i Sinde at omdanne "Frikorps Danmark" til "Regiment Danmark" og indlemme det i Division "Nordland".

Oprindeligt havde Division "Nordland" været et Regiment, men nu ønskede Tyskerne at opstille dette Regiment som en Division, ved at indlemme en Del af de forskellige frivillige Korps, formeret som Regimenter, i den nye Enhed. Tyskerne gjorde gældende, og det var utvivlsomt rigtigt, at Tilgangen til Frikorpset var alt for ringe til, at vi ved egen Hjælp kunde opnaa at blive et Regiment. Frikorpsets Styrke maatte fordeles og det kunde kun ske ved at tilføre os Mandskab af anden Nationalitet. Uden at Frikorpset opnaaede et Regiments Styrke var det umuligt at tildele det selvstændige, krigsmæssige Opgaver af Betydning, ligesom det vilde være meget vanskeligt, at udrüste det med tidsvarende, svare Vaaben i tilstrækkelig Mængde.

Fra Danskernes Side blev der protesteret skarpt imod denne Ordning og Grunden hertil laa lige for. Fra at være et rent dansk Korps, med overvejende danske Befalingsmand, betød den nye Tingenes Tilstand, at det danske Flertal i Korpset stod i Fare for at blive reduceret til et Mindretal, det nye Regiment vilde tildele miste sin nationale Karakter. Netop disse Ting, de nationale prægede Forhold, var Basis og Grundlag for Korpset, da det i sin Tid blev oprettet med den danske Regerings Tilladelse, og det var med disse

Forudsætninger for Øje, at mange meldte sig under Fanen. Desuden skurrede det nye Køn „Regiment Dänemark“ stygt i Ørene, - der var allerede dengang Tradition at haude ved Kønnet „Frikorps Danmark“ - saa iungt Frikorpset end var, saa havde det allerede indlagt sig stor Hader, i de haarde Kampen ved Flmensöen og ved Veliki-Läki. Intet Under, at de gamle Soldater ved Korpset, følte den nye Ordning, som en Haan, rettet mod deres nationale Øre, (hvad der dog sikkert ikke var Tyskernes Mening, deres Handlinger, var udelukkende dikteret af militære Grunde) og Afskedsansøgninger, samt Opsigelser af Kontrakterne, strømmede ind til Regimentskontoret i Hundredevis.

Vårre blev det, da de nye Rekrutter ankom. En skønne Formiddag stod de opstillet paa Rad og Række nede i Kasernegården, 2000 Stk. ialt. Det viste sig at være Rumanere eller, som det blev paastaet, Folketyskere fra Rumanien. En mere blandet Flok skulde man lede længe om, allerede paa lang Afstand kunde man høre dem, det lød som en magtig Bisvarm der var i Anmarch, nærmere ved som en kæmpemæssig Samling af Papegøjer, - en Plüdrer, Snakken og Raaben paa Tysk og Rumanisk og i alle de mægtige og umægtige Dialekter, som det Land er saa rigt paa.

En Mængde forskellige Typer fangede Øjet, naar det gled ned langs med de endeløse Rækker, Størsteparten var utvivlsomt

Bønder og Haandværkere. Som de stod der i Gæledet og gestikulerede og raabte til hinanden, kæn iført Skjorte, løst hangende Vest, Bukser og Blüdesko, kunde man godt tro, at de var hentet lige fra deres Arbejde. Foran Fidderne af hver Mand var placeret en stor Trakuffert eller en Byldt, haardt pumpet med Jødevarer. Hvert Øjeblik stod Ejermændene paa Hovedet i Bagagen, Majsbrød og store røgede eller saltede Flaskesider, røde eller sortsmüdsede af Paprika, saa Dagens Sys, thi Munden blev brugt til andet end at tale med, det lød sig tydeligt høre.

Disse Rumanere viste sig senere, da vi lærte dem nærmere at kende, at være skikkelige og omgangelige Mennesker, kæn paa et Punkt, kunde vi aldrig forlige os med dem, - det var den Maade som de spiste paa. Denne Beskæftigelse drev de særdeles ihærdigt og paa saa tydeligt en Maade, at selv en Flok gamle, hærdede Søer, vilde klegne af Misundelse ved at høre dem. Flere Gange forsøgte vi, for Morstabs Skyld, at efterhigne disse Lyde, men selv med den bedste Vilje var det umuligt blot tilnærmelsesvis, at komme paa Højde med disse mærkværdige Mennesker, det var en Ene som skulde oplæres fra Barnskeden af.

Bad man dem om at holde op med at smaske eller spørge, hvorfor det var nødvendigt, at gøre det saa højlydt, - saa stoppe de blot op et Øjeblik, saa forundrede paa os og forklarede, at saaledes skulde man da bære sig ad ellers smagte Maaden ikke, - det var saa naturligt og ligetil.

De fleste var smaa, velnærede Typer, de rumænske Bønder saa ikke ud til at leve af den bare Luft, men soldatermassige Egenskaber gjorde de ikke Indtryk af at være i Besiddelse af, deres Rod stammede ikke fra et Krigerfolk. Havde det været Nordmand, Finkendene eller saagalt rene Tyskere, vi skulde blandes op med, da havde Protesterne sikkert aldrig naaet saa store Højder, som Tilfældet blev, men Folk fra Balkanstaterne, - det blev af mange følt som en Forsmædelse.

Den ene Race kan paa sin Vis være lige saa god som den anden, en Nation har, med Hensyn til racemæssige Egenskaber, maaske Mangler paa et Omraade, men til Gengæld Fordele paa et andet, om intet Folk af i Dag, kan der siges, at de er andre overlegne paa alle Omraader. Betegnelsen Race, i dette Ords egentlige Betydning, kan vel næppe mere bruges om noget Folk i Europa, de moderne Samfærdselsmidler og den Vekselvirkning Landene imellem, som har fundet Sted gennem de senere Aarhundreder, ogsaa paa det Menneskemateriale Omraade, har tildels bortelimineret dette Begreb. De klimatiske Forhold og forskellige andre ydre Tilstande, som i Forbindelse med Mutationer og en vis Form for Indavlskabte Racerne, er vel ikke helt forsvundet, men en af de vigtigste Faktorer til Bevarelse af Racen - Isolation, er i Dag en Saga blot. - Trods Blodsblanding og andre nedbrydende Processer, som har fundet Sted, er der dog visse af de i Fortiden erhvervede Egenskaber, som atter og atter slaar igennem, naar

Forholdene nødvendiggør deres Brug. De nordiske Folkslag har altid vist Vilje og Evne til at tage Kampen op for Tilværelsen, om det saa gjaldt Fredens Syssel eller Krigens haarde Vilkaar, og med Hensyn til soldatermassige Egenskaber, i dette Ords egentlige Betydning, da staar de ikke tilbage for noget Folk i Verden. Som vores senere Regimentskommandør, Stürmbanführer Per Sørensen, engang sagde i et Radiointerview i den danske Radio - hvor han sikkert sprang lidt udenfor Programmet - da man spurgte ham: „Hvem anser De for de bedste Soldater i Verden?“ - Han svarede: „Nast efter de nordiske Mand, kommer utover samt Tyskerne, som de bedste.“

Akt dette for at forklare, at vi var os Fædrenes Traditioner bevidst og følte, at vi havde en vis Form for national Øre at have i de kommende Kampe. Givet var det, at Optagelsen af ringe kampkraftige Elementer i Regimentets Rækker, relativt set vilde betyde en Svækkelse. Det viste sig senere at slaa til, om end ikke i saa høj en Grad, som man paa daværende Tidspunkt kunde formode. Ingen kan vel bebrejde os, at vi ikke vilde lagge Navn eller Krøp til et saadant Arrangement. Dette og de øvrige Synspunkter, som her er fremsat, blev delt af saa godt som alle de Menige og af langt Størsteparten af Officerværnet og de øvrige Befalingsmand i Trikorpsen. - Naar der alligevel ikke blev taget Hensyn til vore Protester, saa skyldtes det i høj Grad Trikorpsens Kommandør, Stürmbanführer Martinsen, som i

Forbindelse med den nye Regimentskommandør, Graf von Westpfalen, gik stærkt imod. Divisionskommandøren, General Steiner, var ingenlunde uvilleg stemt overfor vores Krau, men efter at have hørt Martinsens Forklaringer og Paastande, lod han Sagen falde. - Et stort anlagt Møde, som vi havde faaet Tilhædelse til at afholde i Kinosalen, gav intet Resultat. Der var høje Taler af Stürmbanführer Martinsen, af Graf von Westpfalen og flere. En af de Menige fik Lov til at redegåre for vore Synspunkter. Til daglig var denne Mand en af de ivrigste mod den nye Ordning, her paa Talerstolen svungede han brat over og gav nærmest Modstanderne Medhold. Formodentligt var han bestukket af Tyskerne, for kort efter denne Episode, blev han forfremmet og rejste senere hjem til Danmark, til en god og betryggende Stilling.^N

Den noget udfordrende Maade, som Protesterne efterhaanden gav sig Udslag paa og den Uvilighed, som blev lagt for Dagen under Øvelserne, blev efterhaanden Tyskerne forbroget, det var især 4. Kompagni, som det var galt med. En skønne Dag blev der beordret Straffeeksercits, - en køn = gere Kætemarch og forskellige andre Øvelser, ud over den sædvanlige daglige, ret strenge Eksercisen. Svare Zug, som væsentligt bestod af gamle Frikorpsfolk, under Anførsel af Untercharführerne Baastrup og Grün, nægtede modigt at rykke at ud, de vilde ikke modtage nogen Form for Straf, og stod

fast paa det Standpunkt, at de selv var de Forurettede. Resultatet af deres ingenlunde ufarlige Optræden, som der saare let kunde komme ind under Oprørsparagrafferne, blev, at Tyskerne maatte bide i det sure Æble, - vel slap vi ikke for de planlagte Øvelser, men Betegnelsen Straffeeksercits blev strøget og i Stedet for gik de ind som et Led i Uddannelsen.

"Frikorps Danmark" blev tvangsindlemmet i "Regiment Dänemark", alle vore Protester tiltrøds. Ansøgninger om Hjemsendelse og Opsigelsen af Kontrakterne blev ikke taget for gyltige. Frikorpsset var en Saga, det var en Hændelse = ning.

Det nye Regiment var formet i 3 Battalioner, hver Battalion igen i 4 Kompagnier. Af disse fire Kompagnier, var de tre udrustet som Infanteri til forreste Linie, det fjerde som svært Kompagni og var forsynet med Granatwerfere, F. G. (Infanterikanoner) og 7,5 cm. langvørs, panserbrydende Kanoner. Hvert Kompagni var formet i 3 Delinger eller Zug, de to første Zug var bevæbnet med lette Infanterivaaben, et a. to Maskingeværer i hver Gruppe, Kikkertgeværer, Maskinpistoler, Geværgranatgevær og Haandgranater, det tredje Zug, kaldet svare Zug, havde en Gruppe med S. M. G. (svare Maskingeværer) og en Gruppe med Granatwerfere, Haandvaaben var Pistoler og Maskinpistoler. Til Regimentsstyrken kom yderligere

et svært Kompagni, udrustet med S. F. G. (svære Infanterikanoner - 15 cm. Mørserer) og oversvære Granatwerfere - 12 cm. Et Kompagni med Flakkanoner, beregnet saavel til Luft som Jordbeskydning. Dertil kom saa Trosset og de forskellige Stabe, Værksteder for Biler og Vaaben, Fødredepoter, Tøjdepoter m. m. Regimentet var motoriseret fra A. til Z. Vaaben, saavel som Materiale, var det fineste, mest tidssvarende og moderne, der kunde tænkes. — Den samlede Styrke var paa godt 3000 Mand, heraf uddgjorde Danskerne ca 1300 Mand, Rumænerne noget nær det samme Antal, Resten var Rigstyskere. Officer og Underofficersstaben bestod udelukkende af Danske og Tyskere, med de sidste som de talrigste.

Regimentet var opstillet og forsynet med Materiale og Vaaben, nu kom det besværlige Arbejde, — at uddanne Mandskabet og gøre det fortrækligt med den nye Udrustning, at faa indøvet de forskellige Enheder, til at understøtte hinanden paa den mest hensigtsmæssige Maade under Kamp. Det hele gik dog hurtigere og lettere end man skulde formode, takket være de gamle Frikorpsfolk, som var fordelt rundt om i Kompagnierne. Disse var næsten alle Kampvante Folk med store Erfaringer og et praktisk Greb paa Tingene. — Hele August Maaned herseede vi med Kanonerne og Granatwerferne, eksercerede og holdt Formationsøvelser, skilte Maskingeværerne ad og satte dem sammen igen, om igen og om igen, saa vi til Slut undrede os

over, at hver en Stump ikke forlangst var slidt op.

I Slutningen af August begyndte Rygterne at svirre, — det hed sig at Regimentet snarest skulde i Indsats. Naar og hvor var der dog ingen, som med Sikkerhed kunde sige, — nogle vidste at Maalet var Sydrusland, andre holdt paa Afsnittet ved Leningrad. Meningerne var stærkt delte og Diskussionens Bølger gik højt, at det saa blev Kroatien, den nordlige Del af Jugoslavien, kom som en Overraskelse for alle, undtagen for den indviede Kreds af højere Officerer.

Det var ikke alene „Regiment Danmark“ som fik Marchordre, hele „Division Nordland“ skulde til Balkan. Det var ikke en direkte Indsats, men Bevogtnings og Beskyttelsesopgaver vi skulde varetage og samtidigt skulde Mandskabets Uddannelse fuldendes.

Ved Middagstid, en af de sidste Dage i August, sagde vi Farvel til Grafenöhr og dampede sydpaa, ned gennem de idylliske sydtyske og østerigske Egne, hvor Sommeren endnu stod i sit fuldeste Flor.

Kroatien.

Kroatien var et tidligere, oldgammelt Kongerige, men gennem Aarhundreder har Landet været under Fremmedherredømme, en væsentlig Tid under Doppelmonarkiet Østerig-Ungarn. Efter Verdenskrigen 1914-18 blev Kroatien, meget imod Befolkningens Ønske, tvangsindlemmet i det nye Storserbien - Jugoslavien. Mellem Kroater og Serber herskede et oldgammelt Nag, som ofte gav sig Udslag i voldsomme Episoder og Stridigheder. Tyskerne spillede behandlende på disse Moodsatningsforhold og havde oprettet en kroatisk Skinregering, med Løfte om fuldstændigt Selvstyre efter Krigen. Ophøret. Resultatet var, at en Mængde unge Kroater meldte sig, som Frivillige, til den tyske Hær, ligesom den Hær, Regeringen oprettede, til Bekæmpelse af Partisanerne, fik stor Tilslutning.

Officielt var Tyskerne Herrer på Balkan og beherskede alle Byer af Betydning, alle Havne, Jernbaner og Trafikknudepunkter, men maatte føre en stadig Kamp imod Partisanerne, for at kunne udnytte Fordelene ved disse Besiddelser. Landet var som skabt for Partisanvirksomhed, de øde, uvejlsomme Bjergegne, og de tatte Kratskove, udgjør en stor Del af Jugoslavien - og her herskede Marskal Tito og hans Bander.

Hvem denne Tito var, og hvor han egentligt stammede fra, fortabte sig i Mystikkens Taageskør, i hvertfald var vi på daværende Tidspunktet ikke klar over, hvorledes hans Fortid havde formet sig.

Marskal Tito var Kommunist og hans Bander var kommunistisk indstillet. - Støtte i sin Kamp fik han, saavel fra Rusland, som fra England, men Direktiver og Ordre kom fra Moskva. Vel næppe i nogen af de besatte Lande har Partisanvirksomheden spillet saa stor en Rolle og antaget et saadant Omfang, som netop i Jugoslavien. Fra det sydlige Serbien og Dele af Grækenland og over Albanien, Montenegro, Bosnien, Hertegovina, Dalmatien og Kroatien i Nord, opererede Tito og hans Mand. Titos Kerne tropper blev rekrutteret fra Serbien, men ellers var det et broget Udsnit af alle Balkans Folkestammer, som fylkedes under hans Faner. Aldrig lod han Tyskerne i Ro, stærkt begunstiget af Terrainet, havde han overalt anbragt sine Snigskytter og Overfaldskommander, som gennem deres Aktioner, tvang Tyskerne til, at holde en uforholdsmæssig stor Besættelseshær på Balkan. Med megen Dygtighed og Energi, men tillige med stor Grusomhed, førte Tito sin Kamp, - snart blev Togene sprængt i Luften, saa var det en regeringsvenlig Landsby som blev plyndret og brændt, mindre Troppesstyrker blev overfaldet, men passede det med hans Planer, saa leverede han Tyskerne hele Slag. Til sin Raadighed havde Marskal Tito en talrig Skare af Mand, som fra Barnsben af var fortrolig med denne Form for Kamp, Folk som var kendt med Bjergene og Skovene, som var trænet i Vejrsomhed, Strabadser og Besværigheder. - Noget personligt Mod, maalt efter vore Begreber, udmærkede de sig dog ikke med.

Da Mussolini blev styrtet og Italien sprang fra, som Tysklands Forkündsfolk, var der en stor Del, af den i Jugoslavien staaende italienske Hær, som fulgte Marskal Badoglio's Ordre og slattede sig til Titos Partisaner. En Del Vaaben og Materiale faldt herved i den røde Marskals Hænder, hvodimod de italienske Soldater næppe har tilført hans Hæere væsentlig Slagkraft, - overalt hvor vi kæmpede imod Italienerne, viste disse ringe Kampgenskaber.

Saaledes var Forholdene i September Maaned 1943, da „Regiment Danmark“ ankom til Balkan.

Käntnerbjergene danner den nordlige Grænse mellem Kroatien og Østerig. - Vilde og forrevne, men storslaaede og af en forunderlig Skonhed, strækker de mørke ^{Bjergtinder} mod Himlen. Gran og Fyr snor sig fra Dalene op langs de stejle Klippesider, og i en evig Kamp mod de barske Natürkræfter, for til Slut at møde deres Skæbne, oppe under Himlens Skyer. Et vidunderligt smukt Panorama gled forbi vores ündrende Öjne, Ting, som vi havde hørt om, læst om og set Billeder af, det oplevede vi nu i Virkeligheden. Bebyggelsen var kun ringe og spredt, hist og her laa smaa Sandsbyer gemt i de dybe Dale. Det var et ideelt Sandshab for Partisaner og oprørske Elementer, men da det tildels laa udenfor Marskal Titos Virkefeldt, var Sikkerheden nogenlunde.

Over Markburg kom vi til Agram eller Zagreb,

som Byen hedder paa Kroatisk. Agram tæller omkring et Par Hundreetusinde Indbyggere, er Hovedstad i Kroatien og var Sæde for den daværende Regering. - Terrainet havde gradvis forandret sig og fra Agram dampede vi ud paa de brede Sletter, som Mil efter Mil breder sig paa begge Sider af Donaüs store Biflod Save. Her begyndte for Alvor Partisanernes Virkeomraade. Foran Lokomotivet havde vi faaet anbragt fire aabne Godsvogne, fyldt op med Græs, deres Op-gave bestod i, at modtage det første Stød fra cuentücht üdlagte Sprængladninger, og samtidigt give Lokomotivføreren Lejlighed til, at stoppe det langsomt kørende Tog. Skoven var faldet eller brændt af i en passende Afstand fra Banekünnissen, for at forhindre plüdselige Overfald. Mange af Smaastationerne har Spor af Partisanvirksomhed, üdelagte og hærgede af Fld, - alle var omgærdet af Pigtraad og besat med kroatisk Militär. Den første større By efter Agram er Sisak. I Sisak blev vi rangeret ind paa en Sidebane, og fortsatte videre til vort første Bestemmelsessted Petrinja. En Del af Regimentet var blevet stationeret i Sisak, Störsteparten af 2' Battalión fik Stæde i Petrinja, medens 1' Battalión drog videre til Byen Ghina, inde mellem Bjergene.

Petrinja:

Kasernen eller rettere Baraklejren laa i Udkaanten af Petrinja og naturligvis saa langt fra Jernbanestationen

som overhovedet mähigt. Benene var godt stive efter en ägelang Indespärring i de snævre, skrämplende Godsvogne, det blev en drøj Marchtär i den stegende Midtagshede, besvaret, som vi var, af en tung Oppakning og tykt Tøj. — Efter danske Forhold at regne, er det meget varmt i Kroatien, Dag efter Dag brandte Selen fra en skyfri Himmel, og de hjemlige friske Vinde, er hernede et ukendt Begreb. Det var en Tortär at eksercere i det suere Soldatertøj, den mindste Bevægelse fik Sueden til at strømme ud af alle Porer og vi velsignede Regimentskommandoen, da der kom Ordre til, at Skjorte, Livrem og Benklæder var at betragte, som den eneste reglementerede Paaklædning. — Petrinja har en ganske smuk Behaglighed paa Overgangen mellem Skette og Bjergdrag. Mod Öst og Nord bredte de store Dalströg sig, hvor Majsmarkerne bölgede og hvor Köer og Suin græssede i Flokkevis, mod Vest og Syd hævede de første Udlöbere, fra det vidtstrakte Bjergland i Serbien, og Dalmatien, deres skovbevoksede Toppe op af Sletten og Küpaflodens friske, brede Ström løb ved deres Fod. Petrinja havde ca. 10'000 Indbyggere og var Centrüm för et stort Opland, Bønder og Bjergboere bragte deres mangeartede Varer til Byen og sjakrede sig, gennem en udstrakt Byttehandel, andre Livsfornödenheder til. Penge havde ingen eller kun ringe Værdi, thi Inflationen red Landet som en Mare. Naar Löjtnant J... eller Korporal P... blev törstig, det bliver man ofte i Kroatien — og han önskede at sætte Smag paa Landets fortrinlige Vin, saa strakte Soldaterlönnen ikke langt, men var han

saa heldig, at være i Besiddelse af Privatejendele, som kunde sælges paa den sorte Børs, saa stillede Forholdene sig ganske anderledes. Det var förböffende saa mange Kuna (kroatisk Mønt, svarende til danske Kroner) et Ur eller en gammel Skjorte kunde indbringe, man fölte sig som enven Krosüs, naar det tykke Bindt af store Pengescedler blev udbetalt, men saa meget desto større var Sküffelsen, naar man opdagede, hvor lidt der i Virkeligheden kunde köbes for Pengene. Spiritüs var ikke den dyreste Vare, en Flaske god Rom var til at köbe for 800 Kuna, hvorimod et Par gode Stöcker, hvor dissc var til at få, eksempelvis kunde koste 40.000 Kuna. Der var ikke mange, som slap fra Kroatien med private Ting i Behold, alt blev omsat i Spiritüs, — havde der været Mähighed för at sælge Militärets Ejendele, vilde Regiment Danmark^s ^{land} utvivlsomt til Slut, kun være ifört et sparsomt Lændeklæde. Enkelt havde saa smaat begyndt at sælge Tæpper og andre Ting af deres Udrüstning, Ting som de mente var ganske overflödige i det varme Klima. Denne Opfattelse blev ikke delt af Militärmyndighederne, som ikke kunde indse det formaalstjendige ved en Forenkling af Udrüstningen, der blev sat en haard og resolut Stopper för denne Trafik. I lettere Tilfælde, f. Eks. naar det kun drejede sig om et Tæppe, var Straffen Degradering og Fængsel, i svære Tilfælde, var det Forsættelse til en Straffekation, hvilket næsten var ensbetydende med en Dödsdom. De italienske Tropper, som havde besat Landet för vi kom, drev en

anderledes udstrakt Byttehandel og Partisanerne var deres gode Hænder, for en god Fiat Panser var Prisen 5' Koer,

Petrinja var en ganske søv By, vidt forskellig fra en dansk Provinsby af lignende Størrelse, - flere Bygninger var smukke og monumentale, men over det hele var et Præg af Forfald og en Mangel paa Orden, som kunde tyde paa en vis Magelighed hos Befolkningen. Det var helt festligt, naar Bønderne ved Aftenstid, drev deres brølende Kvægflotte gennem Gaderne, et Bybillede, som var ganske fremmedartet for os. Værtshuse var her ikke Mangel paa og Vin og Spiritus til Overmaal, men nogen Form for Forlystelseskul eksisterede ikke. Kvinderne var smukke og nette i Paaklædningen, hvad enten de optraadte i moderne Antræk eller i den blomstrende kroatiske Nationaldragt, med de mange Lag af Skjorter. Mandene var deres diametrale Modsatning, her - som overalt paa Balkan, hvor jeg har været, var de smaa, sortsmudsige og daarligt byggede, det maa vel for en Retfærdigheds Skyld tilføjes, at Militæret havde lagt Beslag paa den bedste Del af Ungdommen.

De mandlige Civilisters Paaklædning var nærmest pjasket, de demonstrerede tydeligt Mangelen paa Tekstilvarer, jeg mindes ikke at ha' set et ordentligt Sæt Tøj hernede. - I de to større Byer, Petrinja og Sisak, hvor vi har været indkvarteret, var Befolkningens Holdning overfor Tyskerne venlig, men kølig - Pigernes dog undtagen; man betragtede Besættelseshæren som et nødvendigt Onde.

Partisanerne opererede livligt i Petrinjas Omegn, det var især i Bjergene mod Vest, paa Forbindelsesvejen til China, at de optraadte, men heller ikke Vejen til Sisak var sikker, flere af vore Forsyningskøkkener var overfaldet og et Par Mand dræbt.

Vores Gæstoptreden i Petrinja blev ikke af lang Varighed, en skønne Morgen lod Ordren - Marchklar. 4' Kompagni skulde afløse den Styrke, som var garnisoneret i Rastovichza.

Rastovichza:

Kun 6' Km. fra Petrinja laa den lille Landsby Rastovichza, - en rast Marchtur og vi rykkede ind i Byen. Rastovichza var ved flere Lejligheder blevet truet af Partisanernes Plyndringer, flere Bygninger var brandt ned til Grunden og andre bar Spor af Kampe. Efter Beboernes Ønske og for at beskytte dem mod flere Overgreb, var der bestandigt stationeret en mindre Militærstyrke i Byen. - 4' Kompagni gik øjeblikkelig i Gang med Afløsningen, - 1' Zug under Ledelse af den danske Untersturmführer B... besatte Stillingerne mod Syd og Øst, hvor Vejen førte ind i Bjergene og hvor de brede Engdrag og en lille Flod, skilker Rastovichza fra Landsbyen Taboriste. 2' Zug, ligeledes under Ledelse af en Landsmand, Untersturmführer H..., besatte den nord og nordvestlige Side ind mod Bjergene og ind mod Petrinja. Svære Zug, under Ledelse af Oberscharführer Otto, gik i Stilling mod Vest, paa et Par fremspringende Bjergknuder, et Zug fra 8' Kompagni,

forsynet med Infanterikanoner, tog Stæde paa Kirkebakken midt i Byen og saaledes var Rastovichza sikret.

Rastovichza var paa Størrelse med en almindelig dansk Landsby, men saa noget anderledes ud. Tet inde under de skovklædte Kalkstensklipper og med vid Udsigt over Slettelandet mod Øst, havde den lille By rejst sig. En herlig Miniature kirke knejsede paa Byens højeste Punkt — Kirkebakken, men Centrum var en lille, aaben Plads nedenfor Kirken, Torvet, som vi kaldte det. Her laa Byens eneste Købmandshandel, samt et Par officielle Bygninger og frem for alt, en springende Kilde med Verdens bedste Drikkevand, krystallklart, iskoldt og af en forunderlig Velsmag. Beboerne var alle Bønder eller levede i nær Tilknnytning til Landbruget, Bager, Smed, Skomager eller andre Haandværkere fandtes ikke, deres Funktioner varetog Bønderne selv paa god gammel dags Maner. Gaarde og Huse laa spredt rundt mellem huerandre, paa en mærkelig planløs Maade, der ledte Tanken hen paa Børns Leg med Byggeklodser, det var umuligt for en Fremmed at sige, hvor Grænserne gik mellem de forskellige Ejendomme og man undredes over, at Indbyggerne selv kunde finde Rede paa, hvad der var hvens. Bortset fra Præsteboligen, Posthuset, Købmandsmandelen og endnu et Par Bygninger, var alt ~~opført~~ andet opført af Træ, men hvilket Træ? — Blokhuse bygget af Egetømmer af fineste Sort! — Men hvorledes var de byggede? — Som man kan forestille sig en Flok kejthaandede fattighedsmedlemmer,

der havde arbejdet paa Akkord med middelalderligt Værktøj, — Ledet af skolejede Formænd, vilde have gjort, saaledes stod Huse — skæve, unøjagtige og raat opførte, sikkert Håndrede Aar gamle.

Det var Rastovichza, en idyllisk By tidvortes set, en Gennemsnitshandsby paa Balkan, maaske lidt mere velstillet end Flertallet.

Kompagniet indrettede sig for Natten, der var Travlhed over alt — Telte blev stillet op og foret med Halv, Stativer blev bygget til Vaaben, Kogekar og anden Udrustning; Stillinger blev forbedret og Vagtposter stillet ud. — Over hele dette brogede Sceneri straalende Sydens Sol, varm og hed, den brændte de nøgne Overkropper og fik Sveden tal at springe frem fra alle Porer, den lyste op i Kompanichefs barske Smil og kastede et forsonende Skær over Stabschefens sure Ansigt og alle syntens Livet var herligt at leve.

Der kom en Melder med Ordre: „Grenader Sørensen til Zugfører!“ — Det er modbydeligt at blive forstyrret i et Stykke Arbejde og især naar man er behageligt beskæftiget med at fortælle en Serie, dejlige, rosenrøde Ferskner, medens en Hammerat holder et interessant Foredrag om Partisanvirksomhed, og samtidigt paaviser, hvor uhyre let og simpelt det er, at komme dette Uuesen til Lids. Naa, en Ordre er en Ordre og jeg begav mig hen til Løjtnant B...s Kvarter.

„Grenader Sørensen melder sig til Stæde efter Ordre!“ — B... sad og skravede midt i Stuen med en stor Flaske Vin foran sig.

"Ja, det er godt Marius, sæt dig hen og faa et Glas med." Vinen var fortrindlig og vi var begge tørstige.

"Hør Marius," begyndte han, "du har jo ligget ved min gamle Vaabenart. Húsarerne, har du nogen gode Historier paa Lager fra den Tid?"

"Det lader sig vel gøre, Hr. Løjtnant."

"Kan du lave Mad?"

"Under heldige Omstændigheder kan jeg lave Braskartofler og spejle Æg."

"Det er skønt nok noget varre Hænder, du rører sammen, men det er ligemeget, du er antaget som min Melder, det maa vi drikke paa."

Som Vinen sank i Flasken, steg Stemningen ved Bordet, og B... udviklede megen Livsuisdom for mig. Gang paa Gang slog han fast og hver Gang med et kraftigt Kæveslag i Bordet: "En Dag, hvor man ikke har været fuld, det er en spildt Dag, mærk dig det Marius!"

Det skal siges til B...s Ros, han forsøgte ihærdigt at leve efter sine Teorier, men det skal ogsaa bemærkes, at han aldrig optraadte beruset i Tjeneste. - Snot for sig og Skæg for sig, var et andet af hans Valgsprog.

Løjtnant B... var en sympatisk ung Mand, en rask og modig Soldat, med et praktisk Greb paa Tingene. Sin Lærdom og Viden som gammel Kavaleriofficer, demonstrerede han

senere ved den udmærkede Maade, hvorpaa han ledede nogle Ekspeditioner over i Partisanarbejdet. B... havde en udviklet Sans for Hæmmer, han elskede at høre en god Historie og fortalte selv med megen Lüne. Han holdt ikke af Tyskerne og var Mand for at sige dem sin Mening, noget der faldt ham saa meget lettere, som han beherskede Sproget til Fældrommenhed. Den vigtige og altid overlegne Obescharführer Otto, havde ingen høj Stjerne hos Mandskabet. Det var os en sand Fryd, naar han maatte staa Skaleret for Løjtnant B..., medens han modtog en Skidebakke efter alle Kunstens Regler. Naar saa O. scha.. Otto, tunderskændte og harmfnysende, var vendt tilbage til sit Zug, kom B... gerne stolt spankulende hen til mig: "Vaa Marius, var du tilfreds med den Omgang han fik. De skal skønt vide de Karle, at vi er kommet herved for at gøre dem en Tjeneste, ikke for at staa med Hatten i Haanden og modtage Kædesbevisninger."

Dagen gik til Ende og Solen sank bag Partisanhjergerens mørke Skovbramme, Folk i Fe og Soldater gjorde klart til Matten. Fra de omkringliggende Marker kom Bønderne med deres Vogne og Heste, Kvinder og Børn drev Kreaturerne hjem fra Engene og Soldaterne trak Pigtraadspæker over Landevejene og Vagtposterne blev fordoblede.

Zug Kvarterstanden var indrettet paa en af de store Bøndergaarde, der laa nærmest ved det Afsnit, som var tildelt Afskningen. En Bondegard noget over Middelstørrelsen, bestaaende

af et Eenetages Stuehus, en større Udbygning og en tre-fire Smaasküre, klemte inde i et Virvar af andre Bygninger fra de omkringliggende Gaarde. I første Etage var Beboersvømmene og nedenunder fandtes Tærskelade, Rum for Vinpersen, Sager for Majstolber o.s.v. Familien bestod af Mand og Kone, en Svigerdatter og dennes fireaarige Søn, samt en ældre Daghejer. Alle var de overordentlige flinke og elskværdige Mennesker, de stillede gæstfrit Hüssets bedste Værelse til vores Disposition.

"Kongeligt efter Forholdene," sagde B., "det bedste Kvarter, som kan opdrives i hele Omegnen."

Et Par ganske nette Senge, et dobbelt Klædeskab, et Bord og et Par Stole udgjorde Bohavet. Paa de hvidkalkede Vægge hang to kælorte Billeder fra et Tidskrift, samt en Kasse med en udskaaren Kristisfigur, men den største Lüksus var dog Bræddegulvet, noget som man sjældent træffer i kroatiskke Bønderhuse. Foruden dette Værelse, som var indrettet til Soverum for Sønnen og Svigerdatteren, raadede Familien over et Par usselige, smaa Rum, netop tilstrækkelige til at give Plads for et Par Senge og en Komode. Køkkenet var et røgsuært Rum med lerstampet Gulv, - et raat sammentømret Bord og en Bræddebank ved den ene Længsel, samt et Par dingelvorne Stole ved den anden Side. Her indtog Familiens Medlemmer deres spartanske Maaltider og hyggede sig ved en Kop Kornkaffe og et Stykke Majsbrød, naar Dagens Arbejde var til Ende. I det ene Hjørne af denne kombinerede Køkken og Opholdsstue, havde et

Par Høns med Kyllinger deres Plads, i det andet Hjørne stod et Bår med Duer. Hønsene levede væsentligt af Krummer og Affald fra Maaltiderne, naar disse stod paa, holdt de ihvertfald et infernalsk Spetakel, kaglede og skræbede i Sengulvet, saa Støvet stod i tatte Skyer, alt imedens de dryssede deres Visithort rundt om i Køkkenet. Duerne kurrede fra deres Hjørne og sørgede for at Tønen ikke blev alt for enstonig, deres Ekskrementer lugtede i Værmen og fyldte Stuen med en sødlig Stank. Men gennem det hele trængte en anden Odeur, som ikke var til at tage Fjæl af, en Duft som fortalte, at der maatte være en Latrinade i Nærheden.

"Har du prøvet Lokomet," raabte B., inde fra Stuen, "du skulde prøve det, det er sjovt, bare gaa efter Løsten."

Ved Hjælp af dette ufejlsbarlige Kompas, kom jeg til en lille, utæt Dør i Ydervæggen, men i Stedet for fra Køkkenet, at træde ind i den tomme Luft, befandt jeg mig i et trangt W.G. Som en Svalerede klistret paa en Mærkant, ragede denne Udbygning frem under Tagkragget. Der var ingen Spand eller Bånd i dette W.G., dybt nede var gravet en stor Fordybning i Jorden, - et luftigt og praktisk W.G., men ikke anbefælsesværdigt. Der vilde uanægteligt gaa en Rum Tid, før Gødningen naaede op til den ne Stærkasse af et Lokum, en Rensning hvert 50' Aar var sikkert nødvendigt, men det var en Begivenhed, som ikke forekom i enhver Bondes Levetid.

Mørket ragede, tæt og fløjtsblødt, over Rastovitcha — det var Midnat. Bagerne bølgede over Markerne og stod som en Mür i Dalsankning og Lavninger, — i Engene musicerede Græshopperne, Tusinder af skærende og gnidrende Toner, som syntes at samle sig til een Fistet-stemme — i højeste Diskant.

Lufte var trykkende i det snævre Rum, hvor vi sov, — Vægge-
ne gav den absorberede Varme fra sig og gjorde Værelset hedt som
en Bagerovn. Sengene var stoppet med Dyner, nogle klodse, tunge
Tingster, der hvilede med et blytungt Tryk paa Kroppen og bogsta-
vehigt talt besværliggjorde Gandedrætter.

„De er skøn fyldt med Sten,“ mente B..., — det er godt man
ikke har en Pige i Sengen — her er jo ingen Bevægelsesfrihed!“
Juden længe laa vi overst oppe paa Dynekjæret, — nøgne og svedende.

Pludseligt blev Lufte sønderflaaet af et Par Skud — nok et
Par, — en hel Serie, saa begyndte Maskingeværerne at hamre og Jiden
bredte sig over hele vort Afsnit.

„Hvad fanden er det?“ raabte B...! — „Vi maa i Tøjet i en Fart, —
der er skøn Slagsmaal derude!“

Det tog kun Sekunder, at trække i Bælser og Støker, — et
Magasin i Maskinpistolen — og saa afsted.

Ude paa højre Fløj af vore Stillinger — op imod Bjergene, knit-
rede Geværerne lystigt. — Hør nu! — Rasede der ikke en vold-
som Kamp oppe paa Bjergene i svære Fjægs Afsnit? —
Vi lyttede intens! — Sansebedrag! — Det var kun Ekkoet fra

Maskingeværskulverne, som blev kastet Hundredefold tilbage af Skovene
og Klipperne, — men overordentligt livagtigt og vildledende. For en røde
Jagtager lød det, som et voldsomt Slag mellem store Stykker. Adskill-
lige Gange senere, selv efter at jeg var blevet fortrolig, med de mark-
værdige Ekko-lyde i Bjergene, greb jeg mig selv i den Tanke, at der blev
skudt igen, naar Grupperne afprøvede Maskingeværerne, — saa naturligt
virkede det.

Gruppen var i højeste Alarmeredskab og Oplidselse var stor, —
man saa Partisaner bag hver en Bænk og Træ!

B... holdt Torhøv: — Om der var blevet skudt paa dem?
„Nej! det troede de ikke! Nej — det var der vist ikke! — Men det
var da tydeligt, at der blev kæmpet oppe ved svære Fjægs Stillinger!“

„Nat!“ sagde B..., — „naar F skyder i en Skov, saa er der noget
som hedder Ekko. — Hush det!“

„Er der nogen, som har set eller hørt noget mistænkeligt?“
Det havde de alle! En havde set en Kniv blinke i Mørket — en an-
den havde bemærket nogle mærkelige Skikkelser, som forsvandt mellem
Bænkene og en Tredie havde hørt histende Trin!

„Vi skal jeg sige jer een Ting,“ bemærkede B..., da Beretnin-
gerne var til Ende, — „det er udmærket at F er vaagne og opmærk-
somme, men lad være med at lade Tantasien løbe af med jer. —
F maa have at skelne imellem det virkelige og det uvirkelige. —
Jeg vil ikke rende og være Barnepige for jer! — Jeg vil ha Nat-
tere! — Jeg har ikke noget imod at F prøver Maskingeværerne

engang imellem, men holde Klapjagt paa Skygger og andre vidt-
løftige Væsener. - det har vi skøn ikke Ammunition til. - Forstaaet!"

Den første pønske Krig var endt, smertefrit og ublodigt og Fre-
den havde atter holdt sit Indtog i Pastouchka.

Senere lærte vi at skjelne Mattens mangfoldige Lyde fra huerandere
og tilegnede os det advarende Instinkt, som er Svartsoldatens bedste
Værn imod Overraskelser og Fæker.

Som Pile, fra Legioner af Büeskytter, kastede Solen
sine Stråler over Horisontens Rand, - Mattens Skygger flygtede iksamt
bort og Taagerne svandt - en ny Dag holdt sit Indtog.

Ting i Hovedet og forbidt af Utøj, vaagnede jeg op ved Støjen
fra en Serie kraftige Udtryk - det var B... som bød Dagen velkom-
men.

"Se her!" raakte han og bandede stygt. - Hans Krop var
oversaaet med røde Prikker og Vabler.

"Jeg tror, at Søjtnanten har faaet Mæskinger, - var det ikke fornuftigt
at søge Læge?"

"Haan mig ikke Marius! Jeg har i Nat tømt Sidehernes bitre
Bæger tilbunds! Det er Sopper - Divisioner af Kampesopper, som
har overfaldet mig - min Far! Har du ikke hørt, hvor jeg har roget?"

Sopper er nogle ubehagelige Tingester at slaaes med - næsten
være end Partisanerne, - men maake sig med Søs kan de nu ikke,
for slet ikke at tale om alle Rødslets Rødsel - Væggeslæne; -
fire Ting, som Kroatien var udstyret med til Overmaal.

Det var foreløbigt Sopperne vi stiftede Bekendtskab med. Et Par
enkelt Sopper kan være meget hyggelige, de kan til Tider genere lidt,
men man vender sig nu hurtigt til dem - Herregud, de skal jo ogsaa
leve - først naar hele Sværme begynder at vegetere paa en, da er
Følghen korte.

Vi holdt Krigsraad! Flytte Kvarteret? - Haabløst, - der var sikkert
være andre Steder.

"Altsaa!" sagde B... højtideligt, "vi maa tage Kampen op paa
Stedet. - Vi kender vi fjenden og hans Angrebsmetoder. - Har du et Forslag?
"Vi kan jo hente en af Grupperne herop og foranstalte en lille Klap-
jagt!"

"Kj!" - det dur ikke - der er kun en Udvej, - vi maa gøre os imø-
ne for deres Bid! - Spiritus - ja, Spiritus - det er Løsnet!"

"Ja, naar man bader Vablerne med Spiritus, saa forsvinder Smerterne!"

"Mand dog!" raabte B..., "nu har du været hos mig i over tolv
Timer og saa kan du sige den Slags Ting! Det er jo Hekkeligbrødt!
Spiritus er kun til indvortes Brug, - det burde du dog vide!"

B... grüdede, "Vi maa drikke os fælde hver Aften inden vi
gaar i Seng, saa mærker vi ikke Sopperne - det er klart! Men -
hvor faar vi al den Spiritus fra - det er mindre klart! - Na, -
jeg vil tænke over Problemet - gaa du nu hen og hent Kaffen!"

Med Svingerne fyldt af den friske Morgenluft og fuld
Damp paa Røben, svævede jeg vel fornøjet ind gennem Porten til
vort Kvarter, med et Kogekar fyldt af dampende Korntræffe -

og støppede brat op! Foran mig, — som et Fantasifoster fra en
 uivirkelig Verden — som et Drømmesyn fra et Maveridt, — stod en Mandshing
 — der stod og missede imod Solen med sine udtrykkløse Øjne og
 naar han sankede dem imod Jorden, blev Øjenkaagene til to smalle
 Sprækker, som om det stærke Morgenlys generede ham — Manden var
 blind! Han smaa-snakkede ustandseligt til sig selv, med en svag, pibende
 og sørgmodig Stemme, som en lille Fugl der pyldrer om sine Unger.
 Fra den vildtvoksende Urskov af et Haar og fra det tjausede og tot-
 tede Fuldskæg, — hvor ungegamle Madrester havde lejrret sig i hele Ha-
 ger — hang et Skiv af Hø og Halimstraa og skjulte Ansigtets Konturer.
 Med sine rystende og famlende Gammelmandshænder, forsøgte han at
 fjerne de værste Spor fra Nattehejet, men Straaene sad faste og ind-
 filtrede i Haaret og han opgav hurtigt det haabløse Foretagende.
 Paa Kroppen bar han et skjortekignende Bekkedsningsstykke af et Stof,
 som man i gamle Dage fremstillede grove Lagener af — det havde
 utvivlsomt engang været hvidt, men det kunde man kun ane — nu havde
 det antaget en graahig Farvetone, der tenderede i det sorte — læst og
 oversaaet med forskelligt farvede Lapper. Et Par Benklæder af
 samme Slags, som stümpede af under Knæene og opløste sig i en
 Regn af flagrende Frynser — udgjorde hele Paakledningen. Dertil
 kom et Par klodsede Sko af ugarvet Læder, — forsaavidt som man
 kunde betegne denne Fodbekkledning som Sko, — de var faktisk uden
 Saaler og med et hullet Overlæder, hvor Kæhlen paa højre Fods
 Stortaa, sort og kræn, var krødt igennem og nu banede sig Vej

frem over den brede Skesnude, som en vildtvoksende Slyngeplante, —
 et Par Sko som ikke havde været af Fødderne i umindelige Tider.

Jeg gned mine Øjne og lukkede dem et Øjeblik, men han stod
 der endnu, — han greb en kvortet Pind, der stod lænet op af Muren
 og begyndte at bevæge sig fremad — uendeligt forsigtigt og sagende,
 idet han benyttede Stokken til at sondere Terrainet med for hvert
 Skridt.

Jeg havde hverken Pist eller Ro, for jeg fik opklaret hvilken
 Skabne der skjulte sig bag denne elendige Fremtoning. Det lykkedes
 mig ved Hjælp af en tykstaltende Nabo, at erfare det væsentlige af hans
 Livs Tragedie. — Han havde engang, for en halv Snes Aar tilbage,
 været en velhavende og anset Sandemand i en af Sandskyerne længere
 syd paa. Da han begyndte at blive op i Aarene, havde han — som Skik
 og Brug var — overdraget sin Ejendom til sin Svigersøn, sin eneste
 Datters Mand, — men saa var Ulykken kommet over ham. Under et
 Drikkelag, havde han nydt noget forgiftet Spiritus — Træsprit eller
 lignende, — og var blevet blind. Forholdet til Svigersønnen, som i For-
 vejen ikke var særligt hjerteligt, blev nu — da han var blevet Juvalid
 og nytteløs — stærkt forværret og en skønne Dag kastede den brü-
 take Mand, naadeløst sin gamle, hjælpeløse Svigerfader paa San-
 devæjen. Datterens Forestillinger og Bønner hjalp intet, — thi i Kvæ-
 atien er Manden saa ubetinget Skabningens Herre, hans Ord er
 Lov indenfor Hjemmets fire Vægge og han ejer endnu den krostelige
 Forret, at kunde prygle Konen naar det passer ham.

Man flakkede den gamle Stakkel rundt paa Sandvejene - fra By til By og fra Sted til Sted - Skridt for Skridt, med sin søgende og famlende Stok foran sig - stødte ind i det evige Mørke - uden eet eneste Holdepunkt eller blivende Sted her i Livet. Aldrig fik han et trøstende Ord fra en forstaaende Sjæl og aldrig en Smule Pleje fra et Par hjælpsomme Hænder, - henvist til at leve af de Smuler, som kun med Nulke blev kastet til ham.

"J mit Land sørger Samfundet for Folk, som ikke kan arbejde mere, - enten de saa er blevet for gamle, eller de paa anden Maade er ude af Stand til at forsørge sig selv." -

Min Hjemmetsmand, vores Kæbo, rystede paa Hovedet: "Det kender vi ikke, her maa enhver klare sig, som han bedst kan!"

Og Dagene svandt, som Perler paa Paa - sollyse, gyldne og varme. - Hver Morgen steg Solen brandgul over Horisontens Rand og hver Aften sank den rødgylden ned bag Partisanbjergene, - Majsmarkerne blev gule, - Vindrøerne rødmede og Æbletræernes Frugter fik Rosenkinder.

Partisanerne var der ingen som skænkede en Tanke mere, - naar Vagtjenesten var forbi, Levede Sanserne et Herreliv, - de sov i Tekene om Natten og dasede i Skyggerne om Dagen og Paaklædningen var kun det mest nødvendige. Ud over den dagligt tildelte Ration, købte Soldaterne Fødevarer af Bønderne, for deres Sold. Det var mest Høns og Ænder, men det hændte ogsaa, at der stod Kalkun paa Spisesedlen.

Grøppevis blev der gjort Indkøb og Grøppevis blev der stegt og bryd set. Det var interessant naar Fjerkræ og Grøntsager blev gjort i Stand, - det var spændende Øjeblikke naar Baalet blussede og Suppen boblede i Gryden eller Anden spruttede paa Spiddet, medens en særlig kyndig Mand drejede det rundt - og det var en højtidelig Stund, naar hver Mand mødte frem med sit Kogekar og Grøppefæ- rens delte Portionerne ud, - men Højdepunktet blev først naaet, naar vi sad Lejret omkring Baalet og smaskede, og gensidigt fortalte hverandre, hvor herligt det smagte. - Det hændte jo, at Høns, som ikke var købt paa reglementeret Vis, fandt Vej til Suppegryden, men de smagte ikke ringere af den Grund. Det forekom dog sjældent, for det var strengt forbudt at organisere og Straffen var hård, - men det skete.

Efter Lang Tids eksperimenteren, havde jeg fundet frem til en Ret, som fandt Naade for B...s Gane: - Man tager lige Dele Porrer, Agurker, Tomater, Selleri, Gulerødder og Majskolber - tilsat mindre Dele Peberrod og grøn Paprika, det hele skæres i smaa Terninger og blandes op med Kartoffelmos - Kød og Fedt kommes i efter Behag. Det hele koges en passende Tid og serveres varmt - Vin og Snaps bør ikke savnes.

"Jeg mener ellers, at jeg kender de fleste gangbare Retter her paa Jorden," sagde B..., synligt inijoneret, - "men saadan en Gang Eintopf har jeg skøn aldrig set, - Køløren er tiltalende, men det er mig umuligt at sige, hvad det smager af!"

Vårt Forhold til Befolkningen var hjerteligt og Løjtnant B... og mig kom ofte paa Besøg i de forskellige Hjem, - mest for at sætte Smag paa Bondens Vin og Skivovits (Brandeivin brygget paa Blommer). Efterhaanden som vi lærte Landsbyens Beboere at kende, kom vi fortrindsvist der, hvor Vinlageret var størst og hvor den bedste Skivovits blev brygget. Trods Sprogvankeghederne, var det mærkværdigt saa godt vi forstod huerandre, - naar blot den første Flaske Vin var sat til Lids saa gled Samtalen let og utvingen - og ved den anden Flaske takte vi kraatist som Fjæfføtte, medens vore Værter konverserede os paa Tysk!

Det var smaat bevendt med Piger i Rastovichza og alle de gifte Koner var ærbare og uangribelige. - Der var dog en Enke i vores Afsnit, som omgikkes det 6' Būd noget Letsindigt. Hun var hverken ung eller køn og heller ikke særlig venlig, men havde ikke destomindre en Del Søgning - Soldater er nøjsomme. Hun har et djævelsk Temperament, var der en af hendes mange Elskere, som betroede mig og samtidigt fik jeg en detaljeret Skildring af hendes mange andre, godt skjulte Fordele.

En Dag gik Rygtet, at hele fem Mand - fra en af Grupperne i vores Zug - havde aflagt Enken et Besøg og, i et Orgie i Spiritus, fejret Eros. Rygtet naaede frem til Kompagniføreren, som straks beordrede Zugføreren til at foretage en Undersøgelse og, om fornødent, straffe de Formastelige, andre Ligesindede til Skrak og Advarsel - Værnemagtens Ære skulde varnes - Enken havde ingen!

11' Mand stærk stod den syndige Gruppe opmarcheret foran Zugkvarterstanden - parat til at modtage Dommen - men lidt slukorede og flove. - Løjtnant B... stødte sin Stok haardt i Jorden og traadte frem foran Fronten, - han havde taget Germanerblikket frem og det hvilede skarpt og misbilligende paa de Lastefulde.

"Fem Mand frem for en Enke, det strider imod Reglerne, - mine herrer!" begyndte han, - "vil de fem ædle Riddere være saa elskværdige, at træde frem foran Fronten?"

Taushed et Øjeblik - saa bemærkede Gruppieføreren spagfærdigt: "Vi har ikke gjort det - Untersturmführer!"

"Nej, - det vil jeg sku gerne tro, - det er vel Enken som har gjort det hele?" - Marius! spring over og hent Damen - saa kan hun faa Lov at pøse Ofrene ud!"

Det hjalp! - De fem Skyldige valgte at træde frivilligt frem. Hele den pinklige Historie blev afviklet med en drøj Frettesættelse. Den Aften tog B... sig et Par ekstra Snaps i Bevidstheden om, at have ydet et vægtigt Bidrag til fremme af Moralen i Rastovichza.

"Det er sku saadant set et Stykke Arbejde for en Præst og ikke for en hæderlig Soldat," - bemærkede B...

"Då kan jo prøve paa, om du kan faa en Gang Syndsforladelse hos den katolske Pater, fordi du saa braut har støttet ham i Gerningen - var det ikke en Ide?"

"Jeg tror snarere, at han kander mig ned i det sorte -"

ste Helvede - Præster er noget Råk, Marius - især de Katolske!
- Jeg skal heller ingen Synder ha' forladt, dem tager jeg med
mig i Graven -"

"Tror du ikke paa en Gud?" -

"Tror og tror - vi tror vel allesammen paa et eller
andet, enten vi saa kalder os for Fritenkere eller hvad som
helst - Det ligger nu engang i den menneskelige Natur at
støtte sig til en eller anden Tro - maaske er det et Tegn
paa Svaghed, men saaledes er det nu."

"Tror du da paa den nazistiske Teori, at den eneste Form
for Liv der gives efter Døden - er det Liv, som gaar igen
gennem vore Børn og Børnebørns?" -

"Utvivlsomt lever vore Egenskaber og i visse Tilfælde
ogsaa vore Tanker og Idealer videre gennem vore Efterkommere
- men at bygge hele sin Livsanskuelse op paa den Tanke-
gang, det forekommer mig for naivt og for utilfredsstillende.
- Hvad tror du selv paa?" -

"Jeg har ofte tænkt over Problemerne uden derfor at kom-
me dem et Skridt nærmere. - Der er tre Hovedaktører i det
store Drama - den katolske Kirke, den evangeliske Kirke og
saa er der Tanden selv - de kalder alle hverandre for Hætte-
re og de tyder Biblen paa hver sin Maade - den Maade som
passer bedst for deres Kvas. Er det ikke rigtigt?" - Se nu ka-
re til Kirken hjemme i Danmark - der har vi en Snes forskel-

Lige Sekter, som fører Krig paa Kniven mod hverandre om,
hvorkedes en oprigtig Kristen bør tro - og hver Sekt raaber, ganske
usmægtigt, op om, at netop de er frelst. - Men hvad er saa det
rigtige?" - Hvorkedes kan nogen forlange, at vi skal tage Stilling til
alle disse Teorier, naar selv Alverdens Lærde er i Totterne paa
hverandre om Spørgsmaalene!"

"For Guds Skyld - spekuler ikke over den Slags Ting! Der
er Placsmangel paa Sindssygehospitalerne!"

"Det passer nu - den Maade som Tanden tyder Biblen paa
tager de Herrer Præster og Kristendommens Forkæmpere samvittig-
ighedsløst til Indtægt, naar blot den passer ind i deres Kram!"

- Hvorkedes vil du ellers forklare mig, at samtlige Englands Præ-
ster hver Søndag raaber ud over Sandet at Gud kæmper for
deres Sag - og Tysklands Præster beder fra Prædikestolene
Gud om at velsigne Tysklands Vaaben og paa Bæltespænderne
i Soldaternes Livremme kan du læse: Gæt mit ans - det er
jo i saa skærende Modstrid med hele Biblens Aand, som nu-
get kan være. - Husker du hvorkedes den engelske Erkebiskop
besvar Bolchevikerne, da de overfaldt Finland i 1939, hvorkedes
han kaldte dem for Menneskehedens Barbarer og for Kristendom-
mens Dødsfjender - og i Dag er Bolchevikerne Englands næste
gode Allierede, alle Sandet Præster svinger Røjelseskærene og be-
der til Gud for Kommunismen. - Ser du ikke Paradien - Svindlers
og Hyklere alle til Hobe!"

"Saaledes har Menneskerne altid været - det maa jo ligge i vores Natur. Alt det som vi gaar og bilder os ind, at vi er - det som vi kalder Kulturen og Kristendom, det er kun et tyndt Lag Politur og under det - der lurer de dyriske Instinkter, hvis fornemste Kendetegn er Egoismen - se dig om i Verden!"

"Et magert Resultat for Kristendommen efter flere Tusind Aars Virke. - Naa, Kirken tæller da ogsaa blandt sine Ledende Mænd nogle af de uhyggeligste Forbrydere Historien kan opvise, - og dog - hvor mærkeligt - Hunger, Hejsere, Riger og Følge er gaaet til Grunde, men Kirken den staar endnu - den har overlevet alle Tidens Storme!"

"Naa - nu vil vi sku ikke have mere af dine Filosofier, Marx's. - Der har ogsaa Levet Præster som var paa Linie med det som er sket i Dag - har du læst Troels Lunds Dagligt Liv i Verden - der hvor han omtaler Præsterne og deres Sevnemagde i gamle Dage?"

"Ja - det har jeg læst temmeligt nøje."

"Kan du huske hvor han omtaler Præsten, Hr. Hans fra Hølmens Kirke - han holdt en Prædiken ude fra Dagens Tekst, en Tekst som han selv havde gjort og den lød: Kærlighed gør stærk - den opløfter baade Skjorte og Sark! Det var en Herre med Sans for det realistiske - han kunne have prædikeret for Soldaterne i Dag!"

Og saa gled samtalen ind paa andre Baner.

I vort lille, isolerede Samfund var Dagene hinanden lig, som den ene Draabe Vand den anden, - men langt fra kedelige. De særprægede Forhold vi levede under, havde løst Mikitærli-vets snærende Baand, - Triluftslivet, den lette Tjeneste, det straalende Vejr og Kammeratskabet, alt det i Forbindelse med et vist Maal af Livets Goder - god Mad, Spiritus og Tobak, - gjorde hver Dag til en Festdag. - Af og til sendte vi en Spähtrup over til Nabolandsbyen Taboriste, - officielt for at konstatere om der fandt Partisanvirksomhed Sted, men i Realiteten for at finde ud af, om Bøndernes Bryg af Slivovits var bedre derovre end i Hrustovichza. Det var dog ikke Tilfældet, og Spähtrupperne til Taboriste hørte hurtigt op.

Som gammel Landmand interesserede det mig at følge Bøndernes Liv og Virke. Frugtbar og fedt er Jorden paa de vidtstrakte kroatiske Sletter og Klimaet er fortrindeligt - med lange, varme Somre og milde, fugtige Vintermaaned, - fra Naturens Side har Balkanbønden ingen Grund til Klage.

Dette gælder naturligvis kun for Landets Befolkning, thi for Bjergbønden stiller Forholdene sig ganske anderledes.

trods det, at alle naturlige Betingelser synes at være til Stede for at skabe et højtudviklet Landbrug, saa er selv Slettens Bønder primitive og fattige. Landbruget arbejder under Forhold og Vilkaar, saa vi maa mindst 100 Aar tilbage i Tiden, for at finde noget tilsvarende herhjemme.

Moderne Maskiner og rationel Drift er almindeligvis et ukendt Begreb og Afskybygningerne er under al Kritik. Jeg har set Svinestalde saa udsørgede og smaa, at det var umuligt for en Gris at vende sig i det snævre Rum, naar den først havde naaet en vis Størrelse og Renligheden truedes enhver Beskrivelse. En Bonde, jeg besøgte, havde specialiseret sig i Svineopdræt i den store Stil - alt maalt efter kroatiske Forhold. - Han var saa snusset og beskidt, at en Sammenligning mellem ham og Svinene, absolut faldt fuldt ind til Fordel for de sidste - og det siger ikke saa lidt. Manden blev åbenbart regnet for en Kapacitet paa sit Omraade, - med megen Stoltthed satte han mig ind i Hemmelighederne vedrørende sine Fodringsmetoder. Foderet bestod af knuste Græskar tilsat et Fingervøl Byggråtning pr. Gris og dertil Græs efter Behag. Det skal indrømmes, Svinene saa haardt fede og velværede ud, men jeg gad nok se den danske Gris, som kunde trives paa et saadant Foder. Svinene i Kroatien var af en anden Race, end det danske, højtforædlede, hvide Sandgvin. De var sortvagede alle til Hobe, rorte af Bygning, haardt føde og trivelige, især var de gode Græssere. Vi traf dem paa Stætterne i store Trokke og tiltrøis for, at deres eneste Varing var Græs, strøede de af Velvære og Flæsk. Fjærene spillede en stor Rolle i Produktionen, især Græssene, man saa dem i Tusindvis langs med Floder og Søer.

Agerbruget koncentrerer sig væsentligt omkring Dykning af Majs, Kartofler og Vin. Stude er den mest benyttede Trækraft i Markerne, hvor det kniber med Stude, ma. Halve hjerne tage et Nap med, men selvsagt gaar det i saa Tilfælde stærkt ind over Produktionen af Mælk. Hecoren, manglende fast Driftsplan og ordentlige Salgsorganisationer prægede hele Landbruget. - Intensiv Drift, moderne og tidssvarende Metoder og Maskiner, parret med Uædelevirksomheder efter dansk Mønster, det var hvad man trengte til her, - saa meget mere, som Landbruget væsentligt består af Smaabrug. Men Befolkningen var ikke af de flittigste og havde tilmed Antipati imod enhver Form for Forandring, - alt nyt blev saboteret. Naar der tilkommer et udueligt Styre, som igennem Aarhundreder havde ædsøgt Folket, dem selu til Gavn og Landet til Skade, saa vil man forstaa, hvorfor Landbruget stod paa saa Laot et Stude. De urolige Forhold i Landet, Banditvæsenet og de mange Krige, havde naturligvis ogsaa deres Del af Skylden.

Gode Dage svinder hastigt, - knapt en Maaned varede vores Gæstoptreden i Hrastovichza. En skønne Dag stod akt i Opbruddets Tegn. 5 Kmp. fra Regiment Danmark afhøjste os - det var en af de første Uger i Oktober Maaned 1943. Med Ønsket om alt godt for Fremtiden, tog vi afsked med den venlige Befolkning - hilet arende den frygtelige Skæbne, som var tiltænkt Hrastovichza og vore Afløser - 5 'Kompagni'!

Partisanekampe:

7' Kp. sammen 6' Kp. og det svære 8' Kp. fik Station i Byen Sisak og blev stillet i Beredskab for Divisionen.

Nå begyndte et spændende livsrit af vores Ophold paa Balkan. Skulde en Forsyningskolonne eskorteres gennem et farligt Distrikt, var det en Straffekspedition mod Partisanerne i Bjergene eller drejede det sig om Patruljetjeneste i Partisanengebeterne, — straks kom der Ordre fra Divisionen og vi rykkede ud. Opgaverne var mangfoldige og mangeartede, — vort Virkefelt strakte sig fra Ugram i Nord og til Konstanitza i Syd, fra Glina i Vest og langt ud paa Sletterne mod Øst. I store Lastbiler og i smaa hurtige Svømmevogne gennemkrydsede og kontrollerede vi Distrikterne — vi fik paa den Maade et ganske godt Indtryk af Befolkningens forskelligartede Levevilkaar og af Landets Naturskønhed. Vi søgte over de store brede Sletter, hvor sagte, glidende Floder trak deres blinkende Solvbaand gennem det frodige Landskab, — vi klatrede over stejle Bjergrygge og kørte gennem fattige Landsbyer — som et storstaaet Panorama gled Kroatien forbi vore Øjne. Vore Sammenstød med Partisanerne var mangfoldige, og fyldt med spændende Enkeltfæder — mere eller mindre blodige. I det efterfølgende skal der fortælles om nogle af disse Oplevelser.

Sisak er en By paa ca 20.000 Indbyggere og

adskiller sig ikke væsentligt fra andre Byer paa Balkan af samme Størrelse. Byen ligger paa den brede Slette, der hvor Save og Krupa Floderne forener deres Løb paa Vej til Floden Donaus vidtfaaende Strøm. Beredskabsstyrken var, sammen med Enheder fra Regimentets Tro, indkvarteret paa en Barakkaserne i Sisaks sydlige Helkant, — nogle triste, smudsige Bygninger uden Bekvemmeligheder af nogen Art.

Kompagnichefen, Hauptstärnführer Hämel var kommanderet paa en 4' Ugers Stosstrupskole og i hans Sted rykkede Løjtnant B... op som Kompagnifører.

Beredskabsstyrkens første Opgaver bestod af nogle stort anlagte Undersøgelsesekspeditioner til Landsbyerne paa Sletten Øst for Sisak — Periferien for Partisanernes Virkeomraade paa de Kanter. Befolkningens Stilling i disse Landsbyer var langt fra misundelsesværdig, — blev det bevist, at de spillede Under Dække med Partisanerne, blev der straks gjort kort Proces. En Straffekspedition fra det kroatiskke Politie eller fra Værnemagten aflagde Byen et Besøg og brændte Hüsene af over Hovedet paa Indbyggerne. Behovene blev interneret, — Høer, Svin og Fjerkræ blev konfiskeret og taget med som Bytte. Partisanerne var ikke stort bedre, snarere værre — de røvede og plyndrede af Hjertens Lyst, hvor de kom frem, naturligvis i særlig Grad i de Byer, som var mistænkt for at være Sympatier for den kroatiskke Skinregering — Pankovitch.

Nogle af Landsbyerne forsøgte at bære Krappen paa begge Skuldre, — snart støttede de Partisanerne og snart var det Regeringstrupperne, som havde deres Sympati, — alt indrettet efter den øjeblikkelige Situation. De stakkels Mennesker maa have følt det, som en Lås imellem et Par Nøgle, — hvorledes de end bar sig ad, saa risikerede de at blive knust mellem de stridende Parters ubarmhertige Interessespolitik.

Vi kom til Sandsbyer, hvor hele den mandlige Befolkning, bortset fra Dreng og Ælding, var som sunket i Jorden. I saa= danne Tilfælde var der ingen Tvivl om, at Indbyggerne var til= sluttet Partisanstyrkerne, selv om de tilbageblevne modtog os med aabne Arme og med Vin og Snaps. De havde altid tāsinde forklaringer og Undskyldninger paa rede Haand, for at bortføre de hvide Mændenes Forsvindingsnæmre, og mange Trick blev be= nyttet, naar det gjaldt om at undgaa Hsundersøgelse. Meget al= mindeligt lagde en Del af Kvinderne sig i Sengen og man for= talte, at der var udbrudt Tyfus eller andre smitsomme Syg= domme i Byen. Det blev der dog aldrig taget Hensyn til, — for det første var det altid Løgn, for det andet var vi væk= cimeret imod alle tænkelige Epidemier. — Vi kom ind et Sted, hvor der laa en ældre Kvinde for Døren. Stønnende af Smerte og gøstentleg i Ansigtet laa hun og ventede paa den sidste Øie, medens Skægt og Venner med Graad og Bønner bad os drage bort og ikke forstyrre den hellige Handling.

Det hele saa meget troværdigt ud og vi besluttede at forlade Huset uden Undersøgelse. I sidste Øjeblik kom Gruppeløberen paa Tanker om en mystisk Lem, som han var stødt paa inde i Kælderen. Semmen viste sig at føre ned i en underjordisk Kælder og da han ikke mente, at en Undersøgelse hermede kunde virke forstyrrende paa det som foregik ovenpaa, blev et Par Mand kommanderet ned for at endevende Rummet. Først i Kælderen fandt de et Lig, skjult under en Binde Halm. Liget var frygteligt krampe= stet — Hovedet var knust med en stump Genstand, det ene Ben var brækket og paa Krappen var flere Spor af Kniv= stik. Den Myrdede var ifklædt de kroatiske Bønders sædvan= lige, pjaltede Kofte, med Tøjstæmper snøret sammen om Lommer og Lægge, — men han var ikke i Besiddelse af Papi= rer af nogen Art, som kunde give Oplysninger om hvem han var eller hvor han hørte hjemme. Vi formodede, at det var en af Regeringens Politimænd, som her havde mødt sin Skæbne, — maaske var det ogsaa en personlig Hævner, der dannede Baggrunden for den bestialske Ugering. En Afhøring af Beboerne bragte intet for Dagens Lys, — alle stod ganske uforstaa^{de} overfor Ligets Til= komst i Kælderen og alle bedyrede deres Uvendskab til Mordet og til den afsløide overmordet. Forklaringerne lød mere end usandsynlige, men hvor meget Tolken end

hersele med dem, saa var det umuligt at faa andre Oplysninger. Batalionskommandøren mente ikke, vi havde Tid til at beskæftige os nærmere med Tilfældet og for at gøre en lang Historie kort, bestemte han, at Huset skulde brændes ned til Grunden, selv med Fare for at rette Bager for Smed. Halmen i Kælderen blev antændt, - Jlden forplantede sig hurtigt til det tørre Træværk og snart stod Huset i lys Sne. De sorgende Slagtinge forlod ikk somt Bygningen, saasnart de hørte Kammersnes Knitren, men uden at bekymre sig det mindste om den Syge.

„De er endt uden at tage den Gamle med,“ blev der raabt. Vi var et Par Mand som sprang op af Trapperne for at bringe Hjælp, men det var ganske unødvendigt, - Genstanden for vores Bekymring kom pludseligt færende, som skudt ud af en Kanon og forsvandt imellem Gaardens Udbygninger, - en noget mærkelig Opførsel af en dødssyg Kvinde.

Det hændte, at uheldige Elementer indenfor Regimentet optraadte provokerende og udfordrende, men naar stærkt vi end beklagede og tog Afstand fra en saadan Opførsel, saa kunde det ikke forhindre, at der opstod beklagelige Episoder, - thi der findes braadne Kar overalt. Gennemgaaende var disse Hissundersøgelser af en problematisk Karakter, de indskrænkede sig for det meste til en munter Skuldre og et Glas Vin eller en Snaps. Som Regelen tog vi ikke hjerteligt paa

disse Opgaver og indenfor de danske Styrker i Regimentet rejste der sig større og større Antipati imod at blive benyttet til den Slags Arbejde. Vist var det Kommuniste vi bekæmpede, men Forholdene var vidt forskellige fra de Forudsætninger, hvori vi havde mødt os.

Det var sjældent Ekspeditionerne gav positive Resultater, thi Partisanerne var altid advarer i Tide og havde søgt op i Bjergene eller ind i de vidtstrakte Skove, hvor enhver Forfølgelse var haabløs. Et enkelt Tilfælde fandt vi frem til det lokale Partisanhovedkvarter, en Samling Træhuse i Halkanen af en Skov. Partisanerne var naturligvis over alle Bjerge, saa vi nøjedes med at brænde deres Tilholdssted af og lægge Beslag paa Fjerter og Grise. Foran Skoven laa den milevide Slette, med sine enkelte, spredte Bushformationer og mange Vippekronede mandede den om Pistoen i Ungarn. Suinene græssede i Smaafløkk rundt omkring paa Sletten, de var let tilbens og vanskelige at fange, - derfor skød vi dem. Svømmevognene for ud over Sletten i Hælene paa de skrigende Griseflokk, indtil en velrettet Kugle gjorde Ende paa Jagten. I mange Dage levede vi saa kraftigt af Suinekød, at Mavene tilslut blev daarlige og ingen gad spise Thesir mere. Det hændte, at vi blev beskudt af Snigskytter, som havde lagt sig i Baghold, men selv en aldrig saa hurtig Undersøgelse af Terrainet bragte noget Resultat. Sjældent havde vi Løb ved disse Løjligheder.

Untersturmführer B... og Untersturmführer H... blev indlagt paa Lazaret i Agram, den ene med Gulsot og den anden med en Mavesygdom. I deres Sted fik vi, som Kompagnifører, Untersturmführer J... - kaldet „Den onde Bager“, og som 1° Løjfører Untersturmführer G... - begge tidligere danske Gardeofficerer. „Den onde Bager“ var, Navnet tiltrods, en flink og dygtig Officer, - afholdt af Mandskabet, men som de fleste Soldater i Felten glad for de vaade Varer.

„Vil du være min Melder, Marius“, spurgte han, „men jeg vil - tænken gale mig - ikke ha; at du kalder mig for „Den onde Bager“!“

Og jeg havde gode Dage hos „Den onde Bager“, selv om han ofte blev noget sprælsk og krigerisk indstillet af den gode kroatisk Rom. Det hændte ved slige Lejligheder, at han kom paa Tanker om, at jeg fortjente at faa et Par paa Snuden, men Forsøgene faldt aldrig heldigt ud, for jeg var den stærkeste.

„Det bliver mindst 10' Aar i Dachau min fine Ven, du har lagt Haand paa din Overordnede.“

„Saa maa Untersturmführeren være forberedt paa 25' Aar, for De begyndte og det er mere strafbart.“

Men Dagen derpaa skaaede vi for hinandens Sædhed.

Det første virkelige Sammenstød med Partisanerne, havde vi kort efter at „Den onde Bager“ var blevet Kompagnifører.

En Aften sad vi, som saa ofte før, paa de skumle Belagningsstræer og sludrede, fordøjede Aftensmaden og dampede paa Piberne, da der pludseligt blev slaaet Alarm.

Roen og Fordrageligheden var som med eet Trylleslag brudt. Eder og Forbandlekser fra Mandskabet, som tumlede rundt i Halmvirket i febrilsk Sagen efter Udrustnings og Beklædningsgenstande, afbrudt af skingrende Kommandoraab ~~afbrudt~~ og tunge Støvetramp paa Gangene, - var det første umiddelbare Resultat af Alarmeringen. Det næste fulgte hurtigt efter, - Bilerne rullede op foran Bærakken og saa Minutter efter var vi i susende Takt paa Vej til Jernbanestationen i Sisak. - En halv Snæs Kreaturvogne og et Lokomotiv holdt parat, - et kort Signal og vi dampede ud i Nat-ten med Retning imod Agram.

Spørgsmaalene summede rundt i Vognen. - Hvad var Meningen med Postgret? - Hvor skældte vi hen? - Gissningerne var mangfoldige, men ingen vidste rigtig Besked.

Langsamt og forsigtigt arbejdede Toget sig frem i det fløjlsbløde Mørke, skubbende den traditionelle Række af tomme Gødsuogne foran Lokomotivet. - Efterhaanden som vi fjernede os fra Sisak, løftede „Den onde Bager“ det hemmelighedsfulde Slør, som var trækket over den sidste Times Begivenheder og tilfredsstillede det af Nysgerrighed sprængsfyldte Mandskab.

Orlogstoget fra Belgrad imod Riget var afsporet og overfaldet paa Strækningen mellem Sisak og Agram. Togpersonalet

og Soldaterne havde forskanset sig og var i Øjeblikket indviklet i en heftig Fjeldkamp med de angribende Partisaner. Vi var nu paa Vej, for at bringe Hjælp og for at slaa Partisanerne tilbage.

Toget standseede brat - Stødet forplantede sig voldsomt ned igennem Vognrækken og vi trillede rindt, som Keyler for en Fjeldtræffer.

Noget var galt! Men hvad? - Grupperne fik Ordre til at stige ud og formere.

Natten var meget mørk og meget stille, - kun Brudstykker af Soldaternes mænkende Samtale og et dæmpet Kommandoraab: *Ny og Næ, brød Stilheden*. Jeg skentrede langsomt forud for at se, hvad der var Los. Skinnerne var spærret over en Strækning af et Par Meter og de første tre Godsvogne var afsporet. Lokomotivet stod endnu paa det faste Skinnerlegevne, Lokomotivføreren havde reageret lynhært og slaaet Bremserne i, saa snart han var blevet advaret af Stødet fra de afsporede Godsvogne. - Vi holdt seks Kilometer udenfor Sisak, midt paa en Dæmning, som førte over en Mose. Jeg stod overst paa Dæmningen og så fredeligt paa Shagpien, medens jeg betragtede den forvaldte Skade.

Phædsigt, som et Syn fra en skyklar Himmel, bragede og lignede det gennem Mørket og Løften blev fyldt med hviskende Lyde. En stinkermæssigt havde jeg kastet mig paa Mavnen imellem Skinnerne, istedetfor det eneste rigtige, at søge Dækning bagved Dæmningen. Ydermere tomt jeg tre Magaziner med Maskinpistolen

i Retning af Angriberne, men opnaaede kun, at Måndingsflammen ribede mit Skjulested og Jorden koncentrerede sig autematisk om det Punkt, hvor jeg laa. Partisanerne var mange og de fyrede med Maskingeværer og Rifler som desperate.

Som smaa dygtmænd sprang Måndingsflammerne Rækkevis frem over hele Mosen og Høglærne sammene i Løften som suveræne Bier. Nogle ganske tæt forbi med et arrigt, hvinnende Tjot, andre paa større Afstand og med en dybere Tone, der fortabte sig i det Tjerne, - enkelte slog imod Skinnernes Jern med et skarpt Smæld og vibrerede med en mærkelig, vibrerende og flertoning Lyd. - Det var første Gang jeg var i Jorden. -

Det skul villigt indrømmes, - Hjertet krympede sig lidt i Brystet og Tankerne stod stille. Kostbare Minutter gik tabt, inden jeg fandt ud af, at den nede Dæmning ydede en fortrinlig Dækning, vel at bemærke, naar man var paa den rigtige Side af den.

Med rutinemæssig Tærdighed, Resultater af Hændelser af Øvelser, blev Maskingeværer og Granatverfere placeret og Døden lynde ud i Mosen. - Vi havde den foregaaende Uge modtaget en Sendning italienske Verfsergranater eller Bomber, som vi kaldte dem, grænder paa deres Størrelse. Den italienske Verfsergranat er af samme Konstruktion som den tyske, men af den dobbelte Længde og Vægt. Den har til Gengæld kun en Rækkevidde af ca. 2 Kilometer, men springer med et Brag som en mindre Flyverbombe.

Partisanerne kunde ikke lide Granaterne - lige saa

hæder og overraskende Overfaldet var kommet, lige saa hurtigt holdt Skydningen op igen.

Var det en Fælde - eller havde Tjenden tænkt sig tilbage? To Opklaringspatruljer blev sendt ud for at opklare hvorledes Sandet lå. Jeg var saa heldig, at komme med paa den ene af disse Patruljer. - Det var min første Späntrup.

Øjnene stod paa Stilke og Nerverne var spændt til det yderste, - som Violinstrenger, parate til at give Resonans for den mindste Vibration. Uendeligt Langsamt og forsigtigt mavede vi os frem, - Albuerne sank dybt i den sømpele Mosebund, de frembragte en let svæppende lyd for hvert Trug fremad - jeg syntes den Lyd kørte høres Kilometervidt omkring. Maskinpistolen, som lå skudklar i de let løftede Hænder, bevægede sig som Skyggen fra en Dampmaskines Stempel, automatisk og i Takt med Albuerne. - Vi stødte frem til Hovedkandtvejen, der førte til Agram, videre frem til en lille Landsby, men Partisanerne var borte, de var som sunket i Jorden. Enhver nærmere Undersøgelse var haabløs, saafremt Partisanerne ikke ønskede Kamp, havde de tålsinder af Måkhjeder for at trække sig tilbage, uden at vi kunde forhindre dem deri. Trætte og skuffede vendte vi tilbage og afgav Vekling. - Fra Divisionen, som var blevet underrettet om Situationen, kom der Ordre til, at vi skulde vende tilbage til Sisak. Divisionen var endda saa elskværdig, at sende Lastbiler ud for at afhente os, - Toget

77.
gik Sov til at passe sig selv. - Senere erfarede vi, at Partisanerne var blevet fordrevet af Hjelpe tropper fra Agram og det indesküttede Tog befriet.

Saaledes endte vort første virkelige Sammenstød med Partisanerne, let og ublodigt. Ingen Døde og ingen Saarede, - flere syntes at Krig var en herlig Sport og mange saa optimistisk Fremtiden i Møde.

En Aften, ved Cipellen, lod Ordren: Klar til Udrykning 11.4 i Morgen - feltmessigt udrüstet og rigeligt forsynet med Ammunition. - - Alt tydede paa, at en større Aktion var under Opsejling, men hvad den gik ud paa og hvor det gik hen, anede vi naturligvis ikke noget om.

Og Morgendagen kom med ravn sort Mørke og silende Regn. De lange Bilkortager stod sydpaa, ud af Sandvejen imod Bosnien. Biler tæt pakket med Soldater, Hjuldyr (Biler paa Savsfødder) med Kanoner paa Sletetog, lette Svømmevogne og Motorcykler, - en blyende Fjeldsøge af kilometerlange Dimensioner, som krib frem i Mørket. Det var 6' og 7' Kompagni, det suære 8' Kompagni forsterket med Værnemagtsartilleri, samt Afdelinger fra Regimentets Opklaringskompagnier.

Da Dagen brød frem hørte Regnen op og efterhaanden spredte Solen de hængende Skyer, - det tegnede til en straalende Efteraarsdag. - En Snar Kilometer uden for Sisak drejede

Kolonnerne brat til højre, bort fra Hovedlandvejen og tog Retning imod de sorte Bjerge, som hævede sig i Horisonten. — Partisanernes ubestridte Domæner. Vejene blev smalle og daarlige og Stigningen mere og mere stejl. Slangsomt, besværligt og med stor Forsigtighed vandt vi frem. Partisanerne havde sikret Indfaldsvejene til deres Gebet ved at grave dybe Grøfter tværs over Vejene. Grøfterne maatte først jævnnes eller fyldes op med Sten og andet forhaandenværende Materiale, før det var muligt at føre de suære Lastvogne videre frem. — Svømmevognene og teraingaaende Hildyr klarede sig bedre. Merkværdigvis stødte vi ikke paa Vagtposter eller andre af den Slags Forhindringer. Partisanerne maatte aabenbart føle sig sikre i deres Bjerge. — Vi naaede de første Højderygge og nu gik det raskere fremad, thi her havde Partisanerne ikke fundet det Umagen værd at bygge Vejspærringer. Lavlandets tatte Skov og Buskformation var ueget Pladsen for Højstettens Lyng og Græs. Vejen snøede sig ud og ind i det krøllede Terrain og Udsigten var stærkt begrænset. — I Spidsen for Kolonnerne kørte F. Kp. og foran Kompagniet var „Den onde Bager“ i sin lille Svømmevogn. — Villadsen var Ghauffør og jeg sad paa Bagsædet. — Vejen slog pludseligt et skarpt Sving og aabenbarede en Samling Ruiner og i Baggrunden en lille Landsby. Vejen førte ind imellem Ruinerne og pludseligt befandt vi os midt iblandt en Flok Partisaner, — en tre-fire Hundrede Mand, som fredeligt sad og spiste Suppe.

Villadsen slog Bremsen i hårdt i og Vognen stod paa Pletten. Forbløffelsen var lige stor paa begge Sider. — De første Par Sekunder herskede der en lammende Ro, som forstenede Statuer stirrede vi paa hinanden, — saa knaldede en fire-fem Skud i hurtigt Rækkefølge og Ruinen blev levende som en Myretæe. Instinktmæssigt havde vi rastet os ned i Bunden af Vognen og Højderne strøg højt over vores Hoveder. — De efterfølgende Lastvogne var lige i Hælene paa os og Mandskabet paa den forreste Vogn aabnede øjeblikkeligt Flden imod Partisanerne, medens de øvrige stoppede op og udklassede Soldaterne i Recordtempo. Vognen samlet Modstand fra Partisanernes Side, blev der ikke Tale om i første Omgang, dertil var deres Overraskelse og Forvirring for stor. Som Alvor for Vinden splittedes de til alle Sider og søgte Skjul og Dækning bag Lyng og Bække, for derefter at søge videre ud i Terrainet. — Der var dog en, som ikke var saa hårt i Kindingen som de øvrige. — Jeg var springet ud af Vognen og saa forundret paa den tomme Plads, der før et Øjeblik siden havde været et myldrende Menneskehob, — da en lille, hjulbenet Partisan dukkede op imellem Ruinerne. Han var øjensynligt blevet forstyrret i Morgensonen af Larven og Skyderiet, — forundret laggede han paa mig med sine smaa, phirrende og sündrøtne Øjne. Hans brune, pjaltede Uniformsjakke stod vidtåben, de alt for store Buxser og de skidesløst paa satte, snausede Vihlers stod

komisk til hans bare Ben, - i højre Haand holdt han en
røsten italiensk Karabin. Pludseligt gik der en Siren igennem hans
hans Hjør, og Ansigtet fik et Udtryk af dybeste Forbløffelse og
Rædsel, som hos en Svingeager der vaagner op paa Kanten af
en Afgründ. Med et Væk satte han i et Par mægtige Bejehop
over Murresterne og styrtede ud over Marken, bort fra Røinen.
"Lad ham løbe, - den arme Djævel," tænkte jeg, "det er jo det rene
Mord, at knalde ham ned."

Men Bataljonens tyske Tandkæge, som dækkede op i det samme, var
af en anden Mening, - her var en glimrende Lejlighed til at
udmærke sig, uden at udsætte sit eget dyrebare Liv for Fare og den
skulde sandeligt benyttes. Han kastede skyndsomt Mærkede Karabinen
(Repeterriffel) til Jorden og tog den flygtende Partisan under
Jod. Yderligt ansporet af Angsten for de hviskende Kugler, snuste
Flygtningen afsted, - hans korte Ben tog alt for lange Skridt,
det saa ud som om han vraltede hen over Marken. Men den
vuggende Bevægelse frelst hans Liv, - Tandkægen, hvis Evner
ikke stod i Forhold til Viljen, kunde ikke finde Sigtet og da han
havde noteret ti Forbiere i Rækkefølge, var Magazine tomt og
Partisanen forsvundet i Krattet.

"Hvad Helvede skød De ikke for - Mand?" Tandkægen spruttede
af Arrigskab.

"Jeg har faaet en Klemmer i Maskinpistolen - Hauptsturmführer!"
"Schiet!" svarede han, vendte Ryggen til og forsvandt.

Partisanerne var begyndt at samle sig igen, - fra det nærliggende
Bakkedrag rettede de en voldsom Beskydning imod Røinen.
Mere og mere nærgaaende snippede Kuglerne rundt i Luften - og
nu blev den modsatte Bakkekam ogsaa bevendt.

Kompagnierne formerede og gik i Stilling. 8' Kp. rykkede
frem med sine Pakkanoner og F. G. (lette Infanterikanoner)
og gjorde klar til Skydning. - Næppe var de første Granater
faldet paa Bakketoppen før hele Sværmen af Partisaner løbte
og flygtede bagud. - Paa den modsatte Side stormede Infanteri
frem og drev Partisanerne foran sig.

Jeg laa i Sandvejsgroften, sammen med en Gruppe fra 7' Kp.,
og ventede paa Ordre til at rykke frem. Pludseligt dækkede en
ung Kvinde op med et lille Barn paa Armen, hun kom fra
et af de nærliggende Huse og forsøgte at løbe over Marken ned
til Sandkøien. Om det var bevidst eller det var Nerverne og
Ophidselsen, som fik en af Røimenerne til at gaa over Grænd,
skal jeg lade være usagt, - han begyndte at beskyde Kvinden.
Næppe havde han affyret det første Skud, før han slap Kara-
binen, krømmede sig sammen og begyndte at jamre sig.

En af de gamle Vokorpsfolk, som laa en halv Snes Meter bag-
ved - inde paa Marken, havde i Forbitrelse over hans modbydeli-
ge Opførsel, sendt ham en Kugle gennem Overarmen.
Den stakkels Kvinde slap med Skrikken. - Løgen udtalte
senere sin Forundring over, at den Saarede, med Front imod

Tjenden, kunde faa et Gennemskud i Armen bagfra. Hvorledes det virkelig var foregaaet, var der kun nogle enkelte Stykker som vidste og de tav af gode Grunde.

Gruppen fik Ordre til at stode frem og skutte sig til de forudgaaende Grupper fra 1. Kp. Jeg fik Besked paa at følge med og bringe Melding tilbage til Kompagniføreren om Situationen paa den sydlige Del af Kamppladsen.

Gruppen skød Gennem over et Lys og Buskbevokset Terrain for hurtigt at naa frem til Kompagniet. Vi gik ikke særligt forsigtigt frem, idet vi gik ud fra, at Partisanerne var flygtet længe bagud. - Enkelte forvildede Kugler fløjtede hen over Lyngen.

- Pludseligt rejser der sig en Partisan bag en af Trerne og tager den første Mand i Gruppen paa Korpset. Men Grønner Petersen var uaagen, - med Karabinen ved Hoften skyder han - i eet Nu! - De to Skud lyder omtrent som eet, men Grønners Skud var de Brøddede af et Sekund foran, som var nødvendigt - Partisanen styrtede bagover ramt af en Kugle i Panden. Han var tilsyneladende eneste Mand paa Pladsen, ihvertfald hverken saa eller hørte vi andre.

Det var den første faldne Tjende jeg havde set, - en ganske ung Tyr, klædt i en snusset, daarlig Kakiuni-form, Vikkers og bare Fødder. Paa Brystet bar han den røde Soujetstjerne.

Saa hurtigt hans Ansigt antog Dødens voldsomme Farve. - Hjernen var pustet ud af Hovedet og hang som en blodig, levret Masse

ned i Nakken. I Dødsøjeblikket havde han kastet den iverdøede Morgenmad op. Øjnene stod vidtåbne og lignede et stort Spørgsmaalstegn. - En rusten Karabin, en Patronstaske, et Hagekrav og en Brødpase udgjorde hans hele Udrustning.

Partisanerne trak sig hurtigt tilbage og ind i de skovklædte Højder, hvor enhver Forsøgelse var håbløs. Vore Tab var kun ringe - en Død og fire Mand saaret, Partisanernes var betydeligt større, men lod sig ikke saa nøje konstatere. To Mand var taget til Fange, - den ene af disse var haardt saaret, - et Skud paa langs af Laar og Skinnebent, havde knust hele Benet, men han bar sin Skabne tappert og uden Klage. Den anden Fange sad sammenkrøben i en Krog af Ruinerne, rystende over hele Kroppen som et Espeløv - han var saa chokeret, at det var umuligt at faa et fornuftigt Ord ud af ham.

Den saarede Fanges Forklaring gik ud paa, at Partisanerne havde modtaget Ordre til at samle sig paa forskellige, forudbestemte Steder og der holde sig klar til en samlet Aktion imod Banenlinien Agram - Belgrad. Paa en eller anden Maade var Tyskerne blevet gjort bekendt med denne Plan og havde besluttet at komme Partisanerne i Forkøbet.

Kompagnierne blev samlet igen og vi stødte gennem Sandsbyen og videre frem af Sandevejen. - De lynghædte Bjerge og Pladsen for et frugtbart Dahstrøg, - gule Majsmarker og tæt Bebyggelse. Her mødte vi 11. Kp., som forstærket med Artilleri og med

Ophøringsafdelinger fra Divisionen var stødt frem fra Petrinja. De havde ogsaa været i Kamp med Partisanerne og Unterstürm = Führer Thomsen fra Aalborg var faldet, desuden havde de et Par Saarede. - Opgaven var i det væsentligste løst, - Partisanerne var splittet og deres Planer tilintetgjorte for denne Gang, - men det store Haab, at omringe og tilintetgjøre dem, maatte vi opgive. Disse uforekommelige Bjerge, med deres Krat og Skov, gav en vigende Fjende alt for mange Kort paa Haanden, - som en slæmmet Gals smuttede de Gang paa Gang ud af vore Hænder, netop som vi troede at Tangsten var sikker.

Over Hrastovichza og Petrinja begyndte vi Tilbagekrybningen imod Sisak.

Efteraaret havde for Alvor holdt sit Indtog og Vinteren var saa smaat begyndt at melde sin Ankomst, - vi var i November Maaned. Natterne blev koldere og dagelange Regnskyl mædede Vejene op, - alt Lautiliggende Terrain blev til Sump og Socr. Smaa uskyldige Bække, som klukkende og mynnende bandede sig Vej mellem Skov og Krat, blev til brusenste Strømme, der hensynsløst sked alt i Stykker paa deres vilde Fart. Selve Hodens Vand svulmede og dens blide, melodiske Kozlen fik en trüende Undertone. - Det forsonende-romantiske Skær, som hidtil havde hvilet over vore Ture, skyldtes ikke mindst det smukke Vej, - men nu blev det anderledes.

Mücket, Regn og Kilde forenes ikke saa godt med Romantik. Især mindes jeg en Kontrolinspektion til Sletternes nord for Sandevjeen Petrinja - Ghina, - mindes den ikke alene paa Grund af dens ubehagelige Karakter, men ogsaa for dens Tragikamiske Forløb.

En Aften kørte vi til Petrinja og overnattede i en af Byens Skoler. Klokken var knapt fire om Morgen, da vi blev purret ud, - Mørket ragede tæt og Regnen styrtede ned i Spandevs. Midtvejs mellem Petrinja og Sandsbyen Gora stoppede Transportbilerne op og udløste Mandskabet. Meningen var at vi skulde støde frem imod Nord til Kupja Thoden for at kontrollere og afsøge det omkringende Distrikt.

Det blev en drøj Tur, - Kreaturen viste sig fra et sin allermest ubehagelige Side. Regnen strømmede ustandseligt ned, selv vor imprægnerede Tarnjakker (Overtræksbluser af forskelligt farvet Stof) formaaede ikke at holde Vandet ude. Vejene var bundløse, lod denne sank i den lerede Jordbånd til, højt op over Anklerne og det var forbundet med største Besvær at marchere i den klæbrige Masse. - Er der noget den danske Soldat ikke kan fordrage, saa er det Regnvej. Frikorpsets tidligere Kommandør, Stürmbanführer Martinsen, sagde ved en given Lejlighed: Det eneste som kan gaa en Dansker til at gaa i Dækning, ved Tronten, er Regnvej, - og det var ikke helt ved Siden af.

Det var en noget forpøjstet Skare, som hen under

Aften cøltede sig frem paa Sandevejen, der førte imod Petrinja, - gennemblødt til Skindet, smurt ind i den græslige Lermasse fra Top til Taa og dødsenstrætte. - Som Rasinen i Pølseenden kom et Optog af Bøndervogne, tungt belæsset med faldne Kæmper og med Soldaterudrustning. Det var ikke Hekte, som var faldet paa Evens Mark, - nej, det var Mand som var bukket under i en ærlig^{Kamp} imod den frygtede kroatiske Skivevits (Brændevin). - Den kroatiske Bonde er gæstfri, et Glas Vin og en Snaps var et almindeligt Traktement, hvor vi kom frem. Nogle syntes, at en saadan Gæstfrihed burde paastrømmes og gjorde sig mange Smaaarrinder vundt i Huse og Gaarde, indbredte sig med stor Veltalenhed og mange Gebejder om Vinens fortrindlige Egenskaber, medens Værtens dybsindige Nik og forstaaende Smil, lod ane, at Dansk var ham et særdeles velbekendt Sprog. Andre mente, at var man naad indvending, saa burde man ogsaa være det indvending og for hver Snaps de steg ned, steg Modet og Styrken tilsvarende. Men Sværdet var tvæget, og som Dagen svandt meldte Reaktionen sig, - flere og flere fik uheldige Tilbøjeligheder, som gav sig Udslag i stædige Paastaaende om, at nu vilde de skide det hele et Stykke, - de vilde sove, om det saa skulde være midt paa Sandevejen. Da de ikke lod det blive ved Truslen alene, men i flere Tilfælde lod Handling følge Ord og mageligt lagde sig tilrette i Høstakke og Sandvejsgrøfter, uden at

87.
høre sig det mindste om Vand og Madder, blev det nødvendigt at rekvirere Vogne hos Bønderne, til at transportere de søvnige Sjæle videre med. Som Marchen nærmede sig sit Endepunkt, steg Antallet af faldne Kæmper og med dem Vognetogets Sangde. Ikke alle naaede at komme med, flere havde indlageret sig hos Bønderne og meldte sig først til Tjeneste et Par Dage senere.

Naturligvis gik den Slags Forretelser ikke upaatakt hen - Kompagniet havde et Par strenge Dage, hvor Strappeture og Sved stod øverst paa Programmet. En Baggrund af Trusler om frygtelige Straffe, saafremt den Slags Ting gentog sig, maagtede naturligvis ikke.

En flere Dages Tårne til Bosnien var særdeles interessant, - ikke for spændende Oplevelsers Skyld, thi vi saa end ikke Skyggen af en Partisan; men Milieuet, Befolkningen og Byerne var her noget anderledes end i Kroatien. I Konstanitz, hvor vi overnattede, saa man tydeligt Forskellen mellem de to Sandsdele: - I den Ende af Byen havde de katolske Kirker deres Spir og Tårne imod Himlen og i den anden Ende knejsede Moskeer med slanke Minaretter, - tilstøvede Kvinder og Tex-klædte Mønstremænd, - stunte bosniske Bønder, lidt lasede i Paaklædningen, men saa meget desto rankere i Byggen og værdigere i Opførelsen, -

Børterkoner med runde Maagansigter, klædt i deres Hjem-
egns farverige Nationaldragter, - Handedlsfolk, som med mege-
Sagen faldt deres forskelligartede Varer, - Dagdrivere paa
Gadehjørnerne, - en Mangfoldighed af Børn i alle Aldre,
der tydeligt bar Præg af det Raceblandings Kaos, som
Balkan nu engang er; - - saaledes var Byerne i Bosnien.
En Flok Zigøjnere drog gennem Gaderne med en Sværm
af mørke, sortkrøllede Børn i Hølvandet. En allerførste
lille Knægt stoppede op ved vores Vogn og strakte bedende
Hånden frem for at tigge Cigaretter. Han lignede ikke de
andre Zigøjnerbørn, - hans krøllede Haar var gult som Silke
af det modne Korns gule Farve og stod i en mærkelig Kon-
trast til hans sorte Øjne og mørke Sød - han var tyde-
ligt til Skue, at en tysk Soldats Øjne var løbet i Vand i
hans Moders tilrøjede Telt. - Over hele det brogede Scenen
låg en Patina, afstømt efter Omgivelserne, som kun kunde
fryde Øjet. Nu og da blev Idyllen brudt, naar en mislykket
Laps, i europæisk Antræk, kom spankulerende - han passede
ind i Mileret, som en Hånd i et Spil Kugler.
Balkan er Landene hvor der aldrig er Fred. - Jugoslavien
er Landet, hvor Stridigheder og Ufred er evige, - det er
de store Modstrængernes Sand, selv under en tilsyneladende
Spejlblik Overflade, bruser og mürder det i Rybet.

Men kan det indre

Storserbien eller Jugoslavien har en Befolkning paa om-
trekt 14 Millioner, hvoraf ca. 6.500.000 er Serbere,
4.000.000 Kroater, 1.000.000 Slovenier, 550.000 Ungarer,
300.000 er af forskellig Nationalitet - Tyskere, Albanere,
Bulgare, Makedonere, Montenegriner o.s.v. - Landet blev
til efter første Verdenskrig ved at forene det gamle Kan-
gerige Serbien med Montenegro og de tidligere østlig-ungarske
Provinser Kroatien, Bosnien, Dalmatien, og Voivodina.
En saare blandet Befolkning og alle med en stridbar
Karakter.

Vi stødte milevidt ind i Bosnien og kom til de
Omraader, hvor Bandedføreren Draza Mihailovitch opererede.
For at forstaa Forholdene i Jugoslavien ret, maa man vide,
at der eksisterede to rivakiserende Partisanhæere.
Komünisterne, under Titos Førerskab, havde deres Virkeomraa-
de over hele Jugoslavien, men var stærkest i Kroatien.
Mihailovitch havde samlet en større Gruppe af Partisaner
under sig, - Østniks kaldet - et broget Mosaic af Eventyres
fra alle Balkans Lande, "Bjergløven", som man kaldte
Mihailovitch, havde Komünisterne og mistænkte Kroaterne,
derfor var det paa Forhaand givet, at han skulde komme
i Strid med Marskal Tito. Beslutet var da ogsaa, at de
to Partisangrupper, foruden at bekæmpe Tyskerne, tidlige
bekæmpede hinanden indbyrdes.

Mihailovitch Ghetniks holdt til i Serbiens utilgængelige Bjerge. Herfra foretog de deres Sabotageaktioner, Brosprenge-
ninger, Overfald paa tyske Kolonner o.s.v., og fra „De sorte
Bjerge“ faldt de over Slettens Landsbyer, røvede og plyn-
drede af Hjertens Lyst og forsynede sig paa den Maade
med alt hvad de havde Brug for, - ganske som Titos Parti-
saner forøvrigt ogsaa gjorde. - Medens Tito fik sin væsentlige
Støtte fra Moskva, blev Mihailovitch udeklukkende støttet
af Englænderne og Amerikanerne. Allerede paa det Tids-
punkt, da Frikorps „Danmark“ opholdt sig paa Balkan, havde
Mihailovitch Stjerne passeret Zenit, - hans Ghetniks var
i Opblomstningens Tegne. Tito var den stærkeste og den mest
smarte, - de fleste af „Bjergløvens“ Partisaner deserterede
til „Den røde Marskal“, - andre skiftede sig til Tyskern.
Men Trods al Modgang, var han endnu en Faktør, som
man maatte regne med.

Saa udviklede var Forholdene i Jugoslavien.

November Maaned gik paa Hæd og Vejret blev
om muligt endnu mere vaat og regnfaldt end forhen.
Solen var en sjælden Gæst paa Himlen og i Dagevis huede
Laggen staa som en træende, uigennemsigtig Mør, der skjulte
alt bag sit mælkehvide Dække. Paa saadanne Dage gjorde
man blot i ikke at fjerne sig for langt fra Kasernen eller
at vandre alene rundt i Terrainet. Udskejlige Beretninger,
fra de Steder hvor Regimentet var posteret rundt om i Kro-
atien, fortalte om uforsigtige Soldater, som havde maattet
bide med Livet eller i bedste Fald var taget til Fange
af Partisanerne, naar de led haant om alle Advarsh.

Partisanerne var begyndt at blive mere aggressive
end forhen, - Rygter om Sammentrækning af store fjendt-
lige Styrker i Bjergene mellem Petrinja og Glina og Meldin-
ger om stadig hyppigere og hyppigere Overfald paa Forsy-
ningskolonner, strømmede ind til Divisionen.

Omkring den 20. November 1943 omringede
Partisanerne Glina og rettede et Generalanreb paa Byen.
I Glina var 1. Bat. stationeret med en Styrke paa
ca. 600 Mand. Partisanerne angreb med Styrker paa
4-5000 Mand understøttet af Pansere og Artilleri.
Fra Divisionen kom der Ordre til, at 6., 7. og 8. Kom-
pagni skulde eskortere en Forsyningskolonne med Ammu-
nition og Fødevarer til den indesluttede By.

Opgaven var vanskelig, - ikke alene skulde vi passere et farligt Terrain, idelt for Bagholtsangreb; men vi skulde ogsaa sprænge en Bresche i Ringen omkring Glina, og ikke mindst det sidste, var det værste. - Samme Dag, som Ordren kom til Bataljonen, kørte Kompagnierne ud fra Sisak med Petrinja som første Maal. I Petrinja overnattede vi, mens Lastvognene blev lasset med Fødevarer og Ammunition. Næste Etape var Sandskyen Gova. Gova var en By paa Størrelse med Hraстовича, men adskilte sig iøvrigt ikke paa nogen Maade fra andre Sandskyer i Kroatien. Fra Gova var der kun et Par Mil til Glina, - det var Heningen, at forsøge paa, at forcere den sidste Etape næste Dag. 3. Kp. havde faaet anvist Kvarter i Govas yderste Udkant, nogle lave ruste Røtter som Laa ved Sandevejen, der førte til Glina.

Kompagniet havde igen skiftet Chef, - „Den onde Bager“ var forflyttet til 6. Kompagni, og i hans Sted var Næstkommanderende, den pylrede, men alligevel ud i egen Indbildning drakelige, Søjtuant G. ^{ortsen} blevet konstitueret som Kompagnifører. Som Mellem fik jeg Ordre til at skaffe Hushy for Vatten til hans Vekbaarenhed. „Men første Klasse; min fine Ven,“ sagde han med barsk Stemme og med et Blik, hvori jeg læste Ønsket om baade Badeværelse og Edlerdunssenge. Det var betydehigt lettere sagt end gjort, for alle

Rødderne, i vort anviste Kvarter, havde kun et nogenlunde anstandigt Rum og her var hele Jamibien bundtet sammen - Mand, Kone og den som Regel talrige Børneflokk, plus Bedstefædre og Bedstemødre, til Tider suppleret op med Fjerkræ og i værste Fald en Gød eller to. Graa, grønnede Vægge, et skideent Bjællebærd, en Bank og en tre-fire uakkelvarne Stole, et hullet, herstampet Gulv, samt et Par Bræddekasser, der skulde forestille Senge, - det var Gennemsnittet af Komfort i denne Del af Gova, - ikke særligt tilfredstillende for en Mand med Søjtuant Gs Hustru.

Efter megen Søgning fandt jeg endeligt et Hús, som ihvertfald sammenlignet med de øvrige, forekom mig taaleligt. Den sure, trykkende Stank, som karakteriserede de andre overfyldte og indelukkede Rum, føltes mindre her - og Vinduerne, hvilket Under, var ikke fastnagtede, men lod sig åbne for den friske Efteraarskrise, - ja, om det saa var en ordentlig Senge, saa manglede den ikke.

Disse Senge, disse Senge har ofte heuset mig i en stille Andren, - vidste man ikke bedre, kunde man godt tro, at Kroaterne var et Folk af Silkepitter. Hvorfor at Scenerne altid var saa korte, at man skulde være i Besiddelse af akrobatiske Anlæg, for overhovedet at kunne presse sig ned i dem, har jeg aldrig faaet oplyst, men det havde vel sagtens et Formaal.

Jeg gjorde den skikkelige Ejer af al denne Herlighed begreb, at han ~~hvis~~ i den kommende Nat vilde nyde den Ære, under sit Tag, at huse en meget fornem Gæst, og ilede dernæst hen til sin høje Føresatte for at meddele „Befehl ausgeführt“. Opmüntret af sin kende Beskrivelse, havde han hverken Rist eller Ro, for det nye Kvarter var besat og taget i Besiddelse. Men det blev en stor Skuffelse for begge Parter, - Søjtuant G. var rasende: „Det kalder De for „Befehl ausgeführt“? Fortak mig han at De havde tænkt, at Deres Kompagnifører skulde sove i denne Svinsti i Nat, - De er aabenbart en mægtig og smagløs Tyr, min gode Marius, som ikke gør nogen Vlejlighed naar det gælder andre, - Følg med! Saa skal jeg vise Dem, hvad det er jeg ønsker.“

For hvert Hús vi kom til, blev Søjtuant G.'s lakoniske: „Svineri! Forbundet Stank!“ mere og mere indledt og rasende, i samme Grad som mit Humeur steg. Da vi havde været Husrækkerne igennem, uden at finde et eneste Sted, som fandt Naade for hans Velbaarneheds Øjne, - vendte han sit, af Arrigskab spruttende røde Ansigt imod mig og sagde: „Ja, saa tager vi det første Kvarter alligevel - Forresten kan du godt dæmpe din Muntrehed lidt, min fine Ven, ellers skal jeg muntre dig!“

„Var det ikke bedre om Unterstürmführeren sagte sig en

anden Melder, jeg er forbistret ked af den Bestikning.“

„Jeg skal nok sige til, naar jeg er ked af min Melder-forstaaet!“

Ulykkeskyen ragede over vore Hoveder, da vi kom tilbage til Udgangspunktet, var Sejligheden beshaglagt af Oberstürmführer Håre fra 8. Kompagni. Saaledes endte vi i et af de uske, stinkende Rumi langere nede i Gaden. Der blev stillet Vagtposter ud og Kompagniet indlogerede sig efter Behag rundt i Huse og gjorde klar til Natten. I Skumringstimen var Vagtposterne i Joldkamp med en Partisanpatrulje som havde været sig for langt frem, - den blev dog hurtigt fordrevet, men Søjtuant G.'s Kæver blev ikke bedre af den Grund. (Cortseru)

Søjtuanten indvættede sig for Natten. Et Par Mand gjorde Stuen ryddelig, - som han kaldte det. De værste Uhumskheder blev måget ud og Støvet hvirvlet op, men kun for at lægge sig i endnu tykkere Lag andre Steder i Rummet. Fjerkræet blev sat paa Porten og samme Vej gik den traditionelle Gød. Beboerne var han nødt til at affinde sig med, de fik allernaadigst anvist en Krog i Stuen, med Ordre om, at holdt sig i Ro. - med Efterskyt paa Ordet Ro.

Søjtuanten var rede til at sove. - Han havde lagt Beshag paa Stuens bedste Seng, - en Fjæk var slaaet ud af Benenden og en Stok med Puder stillet til, saaledes,

96.
at han frit og uhindret kunde strække sine lange Ben.
Men forinden han gik ombord i Kassen, var samtlige Hüsers
Indvaanere kaldt sammen og nøje krydsforhørt om deres
Kendskab til Utøj, specielt Væggehüs. Med en Frimodighed
som var en bedre Sag værdig, benægtede Familiens Overhoved
stærkt støttet af sin Ægteviv, at kende det mindste til de
mærkelige Dyr, som G. tegnede paa Bordpladen, - ja,
man fik det Indtryk, at han ligefrem var indigneret over
den blotte Mistanke om, at hans Hjem skulde huse den
Slags Parasitter. Kroaterens ihærdige Forsikringer virkede
som Balsam paa G.s oprevne Nerver og stærkt beroliget
begav vi os til Køjs.

Det var Nat, - Søjtanten sov. - Dyb Ro og Tryghed
herskede i Stuen. Kun nu og da blev Stilheden brudt af en
svag Klynken fra et Barn som vendte sig i Søvne, moment-
vis af dyb Snorken ^{fra G.} Søjleret fra det kroatiske ^{Hjørne} med de
karakteristiske Lyde som fremkammer, naar man kühler
op for de bagerste Ventilator. Luften var tat og tung af
mange Menneskers Uddæmstninger.

Men det var kun en overfladisk Ro som herskede, for i
Ly af Mørket arbejdede Undergründens Parasitter og
samlede sig til Angreb.

Et skingrende, hysterisk Skrig flængede den plimre
Luft, fulgt af en Serie kraftige danske Eder og en

97.
energisk Raaben paa Lys. Stuen blev levende, som
naar man stikker en Pind i en Myretue. - Det blafrende,
desige Takkelys afslørede Søjtant G. siddende oprejst i
Sengen med fastende Arme, - han spyttede Løder og Tor-
gift omkring sig. Paa Naseroden, paa Hagen og paa Kin-
derne voksede store røde Vabber frem, stærkt frimskyndet i
Vækst ved han idelige Kradsen, - det var umiskendelige
Tegn paa Væggehüsebid.

Selv om Retfærdighedens Gædinde oftest optræder med
Bind for Øjnene, saa kan hun dog, - selv i Blinde - have
Held til at træffe rigtigt.

En fersinket Væggehüs, som ikke var naaet at komme i
Dækning, pilede lynsnart hen over Dyngen. Dens blodmæt-
tede, opsvulmede Bagrop skinnede lyserødt i Skæret fra
Tællepraasen. Jeg dreveden et Slag med Pistoltasken i det
psykologiske Øjeblik, da den passerende Søjtantens Ben,
lagde Kræfterne rigtig godt i, saa Tjer og Støv stod i en
tat Laage omkring os. Jeg havde da ogsaa den Fornøjelse
at indkassere et Par af Sprogets værste Eder, sammen
med nogle meget ringagtende Udtalelser om min Behan-
dighed. Selv da jeg slængte Løget hen paa Bordpladen,
- et usædvanligt velvoksnet Eksempel, selv af en kroa-
tisk Væggehüs at være - og gav en Forklaring paa min
Opførsel, var han utilfreds, om han end ikke direkte

gav Udtryk for sin Mistanke om, at min Optræden vist ikke havde været saa uegenyttig, som jeg gav det Udseende af. Stillet overfor et saa uomstødeligt Bevis, som Væggeskibet paa Bordet og Løjtnant G's forbødte Ansigt, gav Kroateren op. Brødbetjeningen og selvpågivende stod han midt paa Gulvet, hans Øjne flakkede skiftevis fra den maste Vægghus paa Bordpladen og til G's bistre, efterhaanden slent deformerede Ansigt, medens hans Ægtemage hænderuridende fyldte Stuen med Veraab, - selv Børnene krøb forskrækkede og klynkende sammen i deres Hjørne. Situationen var grundkornisk, men jeg tror kun der var en som mere sig, - G. var det ihvertfald ikke og Kroaterne gjorde Indtryk af at være glade, saafremt de kunde nøjes med at faa Hytten brændt af. - Efterhaanden fik G. raset ud. Selv om Kroaterne ikke forstod meget af, hvad denne mægtige Mand raakte op om, saa kunde det tydeligt ses paa dem, at de forstod, at den værste Fare var overstaaet.

"Jeg bliver ikke i denne raadne Hytte et Minut længere, det er jo Selvmord, - skaf mig et nyt Kvarter i Stedet for at staa der og glo dumt, - du griner jo tilmed, du Idiot!"

"Det er slet ikke nødvendigt Untersturmführer, jeg kender en Metode der kan faa selv de skrappeste Vægghus til at holde sig paa Maatten. Vi tænder en fem -

seks Lys og lader dem brænde Vatten ud, - kun naar det er mørkt kommer Kroaterne frem."

"Kan jeg stole paa hvad du siger? Vil du indestaa med ^{du} det for at det passer?"

"Særlig gerne, jeg vil endda sætte hele min Spiritusration ind, den vi fear med Kantinevarerne i Morgen."

Det sidste Argument overbeviste G. - en Mand der vilde sætte sin Spiritusration ind for sine Paastandes Ligtighed, han havde Ret. - Med et Suk trak jeg Tæppet op over Hovedet og bad til, at mine Tranier vilde holde Stik.

Morgendagen oprandt med Taae, - som et tæet og uigennemsigtigt Skjulde den alt paa faa Meters Afstand. Det vilde være Vandvid at drage vidtes under slige Forhold. - Fra Ghina bragte Radioen Bud, at Partisanerne var staaet tilbage med store Tab efter gentagne Stormløb. Humøret var højt og alt ved det bedste, men man savnede Fødevarer og især Ammunition.

Næste Dag var lig den første, Taaen røgde bestandig tæt og tung over Landskabet og atter en kastbar Dag gik tabt. Først tredje Dags Morgen var der Tegntil opklarende Vej og Bataljonen gjorde klar til Afmarch. En Opklaringspatrulje blev sendt i Torvejen. - Snart kom der Melding tilbage, at Vejen var besat af Partisanerne ca 5 km udenfor Göra, nærmere betegnet ved den lille Sandshøj.

Grauberge, der ligger ved Foden af en Bakkeknudd - paa Kortet betegnet som Punkt 318. Det var et Sted, som Partisanerne ofte benyttede til Baghaldsoverfald, thi fra dette strategiske vigtige Punkt beherskede de Sandvejen i vid Udstrækning til begge Sider.

7. Kompagni fik Ordre til at storme Punkt 318.

I den svindende Morgentåge marcherede vi gennem det udlstrakte Skovbælte, som bredte sig paa højre Side af Sandvejen imod Glina. Kompagniet var formeret, - Grupperne gled frem i de hvidlige Tæger og forsvandt igen i Skovens Skygger, som Spøgelser der drøg gennem et uivkelt højt Land. Efter alle Kunstens Regler blev Punkt 318 stormet. Skydningen var heftig og energisk, men kun fra vores Side, - thi Partisanerne havde lægtet Lunte og var forsvundet bagud i Tægen. Uden Mandefald og behageligt lettet for en Del af den vægtige Ammunition, bestes vi det stejle Højdedrag, - tog Partisanernes Skyttegrave i Besiddelse og afventede nærmere Ordre.

En barsk og raakøld Vind splittede de sidste Tægeskyer. Paa venstre og søndre Side af Sandvejen havde bølgende og skovklædte Højder sig, som de første Udløbere fra det egentlige, bagvedliggende Bjergland. Mod Vest, ind mod Glina, laa den smukke Slette i hvis Midte Sandvejen snævede sig som en lang graa Orm, og man skimtede flere

Sandsbyer og adskillige større og mindre Vandløb. Mod Nord bredte sig et fradigt Skovlandskab.

Kompagniet besatte næste Sandsby paa Etappen, medens Plonererne reparerede den sprængte Bro over et Vandløb, saaledes, at det efterfølgende Trup kunne komme frem. Sandsbyen havde indtil om Morgenen været besat af Partisanerne, men nu var der kun Kvinder og Børn tilbage. Løjtnant G. laa sammen med et Par Grupper foran Sandsbyen og sikrede, - En Mand kom gaende paa den sømpele Marksti, som løb parallelt med Sandvejen, som 300 Meter tilhøje. Det var en mærkelig Skikkelse, - høj og mager - han gik med lange, skæntrende Skridt og for hvert Skridt var det, som om han veltede sig op, hvilket gav ham en vis Lighed med en tam Vildfugl, som spankulerede frit omkring. Løjtnant G. krakke ham an, først paa ahmindeligt Vis, senere ved sine Lingers fulde Kraft, men enten hørte han det ikke eller ogsaa inogværedde han Tilraabene, i hvertfald fortsatte Manden roligt i sin komiske Gangart.

„Marins! skyd den Mand!“

„Nej, Untersturmführer, det kan jeg ikke! Jeg kan ikke skyde en Mand som fredelig kommer gaende! Har han overhovedet hørt, at vi har raabt!“

„Køster De at udføre en given Ordre!“

"Under saadanne Forhold - ja!"

"Med De, hvad det kan koste Dem!"

"Det kan vist næppe blive store Sager, om jeg blot kan faa Lov til at forklare, hvorfor jeg har nægtet det."

"De er en fræk Fyr! - Ja, ja! vi takes ved senere!"

Naa, saa naa jeg vel selv gøre det!"

G. bragte Maskinpistolen i Anslag, men lagde med Vilje Salven saa højt, at Kuglerne ingen Skade gjorde. Med til at skyde Manden, havde han altsaa ikke.

Projektilkernes Svirp i Luften vekkede Tyrren af sin søn = gængeragtige Tilstand og han blev os var. Paa vore forny = ede Tilraab, kom han roligt gaende hen til os. Han var hinesfuld, beruset fra et Sold sammen med Partisanerne, den sidste Aften de havde opholdt sig i Landskyen. Da han ingen Vaaben var i Besiddelse af, fik han Besked om at gaa tilbage hurtigst muligt, og holde sig inden Døren om han havde sit Liv kært.

Næste Forhindring bød paa større Vanskeligheder. Parti = sanerne havde sprængt den murede Bro over en lille Flod. Pionererne gik straks i Gang med at bygge en interimistisk Bro, men det tog sin Tid, - dels maatte Materialerne hentes i den bagvedliggende Landsby og dels besværliggjorde den rivende Strøm og det iskolde Arbejdet.

Der faldt et Par Skud, - en hel Byge - flere Maskingeværer deltog i Beskydningen af Brobyggerne. Det var Partisanerne som greb forstyrrende ind fra det nærliggende Plateau. Oberstjærführer Häre fra 8. Kompani tog Affære. Afstanden blev maalt ud og med sædvan = lig Precision sendte hans Kanoner en Serie Granater over i de urolige Bakker. Det hjalp! Angrebet holdt op øjeblikkeligt, som det var sat i Gang og det afbrudte Arbejde kunde fortsættes.

Man skulde forsværge, at den interimistiske, vakkel = værne Bro, som Pionererne og Soldaterne omsider fik gjort færdig, kunde bære en af de tungt lastede Güto = mobiler. Saa smalt var det dækkende Stilleads, at Biler = nes Dæk ragede flere Centimeter ud over Broens Planker til begge Sider. Det var en Kæmpesats af Kæmp for en Chauffør at føre sin Vogn over her. Men Kæmperne var ogsaa i første Orden hos Trikorpsets gamle Kæmpende og Dygtighed og Erfaring havde de til Overmaal. Uden et eneste Uheld naaede Kolonnen den mædsatte Bro.

Tætte og forjægede Skyer skjulte den blaa Sol. Efter = aarsmørket væltede frem under den lave Himmel og lagde sig tungt over Bjerg og Skette. Det blev for sent at fortsætte Fremmarchen, saa meget mere som næste

Bro, en Kilometer fremme, ogsaa blev meldt
sprængt. Bataljonen gik i Kvarter i en lille Landsby,
som laa i spredt Formation ved Sandvejens.
Det blev en haard Nat for G., - han maatte tage til
Tale med et Hus, som, hvor utrøstet det end lyder,
var endnu ringere end det foregaaende vi havde hørt.
Naturligvis var denne Parodi paa en Menneskebolig
sprængt fyldt med Væggehø, - det vilde forresten ogsaa
have været baade mærkeligt og mistænkeligt om det
ikke var Tilfældet. Det gamle Trick med Lys i Stuen
kunde ikke praktiseres af Hensyn til Partisanfaren. Selv
om Partisanerne ikke generede os, blev Vatten ikke mindre
blodig af den Grund. De graadige Dyr foranstaltede et
rent festmaaltid paa den Overflod af friskt Kød, som
pludseligt var kommet til Huse og berusede sig bogstave-
ligt takt i vort, fra den ugentlige Snapsration, spiritusmat-
tede Blod.

Alle sov fuldt paaklædt og ^{med} Gevær i Vagt og Posterne
var tredobbelte, thi Faren for Angreb var ovenhængende.
Men Vatten forhøjs uden Begivenheder af nogen Art.
At Partisanerne alligevel var i Nærheden, fik jeg tydelige
Beviser for den næste Dags Morgen. I min Søgen efter at
finde et ensomt Sted, for at ferrette et nødtørftigt Arinde,
var jeg kommet til et lille Skur i Sandsbyens Udkaant.

Hvem kender vel ikke den uelgørende Ba og den Trang
til filosofiske Betragtninger, som bemægtiger sig baade de
fysiske og de aandelige Funktioner, naar man en smuk
Morgensund, med nedknappede Bukklæder, mæghigt
tillagelænet i klagsiddende Stilling betragter Røgen, fra
den første Pibe Tobak, som mælkehvid og i flørlette,
sneede Spiraler stiger tilvejs og forsvinder i Atmosfæren.
Men Venatien, i det Herrens Aar 1943, egnede sig ikke
for stille filosofiske Betragttere.

Rut, rat, rat sang det over fra de skovbevoksede Høj-
der og Måskingeværkøghene fhaade Splinterne af
Træværket bag min blottede bagerste Segemsked.
Med en usandsynlig Hæftighed forsvandt jeg fra det far-
lige Sted, thi det er en grim og nedværdigende Stilling
for en Soldat at dø i.

Som Krigen skred frem erhvervede jeg mig en vis
Respekt for Lokumer i Tronhinen. Jeg husker en
anden Gang, - det var oppe paa Karvafronten, at jeg
sad og græbte paa Pinden over en af de smaa, pri-
mitive Retirader, som man saa hyppigt træffer i
Skyttegravene, da jeg pludseligt blev grebet af en søv-
vra. Jeg gjorde mig i Hast færdig. Næppe var jeg
drejet om Hjørnet i Graven, før en Granat slog
ned i Lokumet og rensede Hullet.

"Det var da godt, at du var kommet ned af Pinden," sagde Vagtposten - og jeg gav ham Ret. Jeg har mere Sympati for den Forordning, som man finder i femte Mosebog, hvor Love for Krigsførelse er omtalt, - her paabydes det hver Mand, at have en Pind i Bæltet, saaledes han kan grave et Huk, hvor det passer ham, og dække det igen naar han er færdig. Bataljonen stod foran den sidste Forhindring, som skilte den fra den indesluttede By, - en delvis ødelagt Bro, som førte over et Vandløb med stejle Brinker og en fossende Strøm. Broen lod sig let reparere for Skelletet stod endnu. - Saa var Vejen endelig fri, - knapt to Kilometer fremme skintede vi de yderste Bygninger i Ghina gennem den lette Morgentåge. Partisanerne havde uden et Sværdslag aabnet Ringen omkring Byen og givet Bataljonen fri Passage, - hvorfor, blev vi først klar over senere. Da Radioen underrettede de Behejrede om, at en Undsætnings ekspedition var undervejs, besluttede de at sende en Stosstrup frem, for at søge forbindelse med de fremrykkende Kolonner, eventuelt at sikre den ovenomtagne Bro. Denne Stosstrup, som førtes af daværende Hauptsturmführer Per Sørensen, - en af de bedste Mand i Trikorps - set - fik en meget krank Skæbne. Da Stosstruppen,

som bestod af ca 35 Mand, naaede Broen, sendte Hauptsturmführer Per Sørensen en Patrulje frem for at rekonocere, thi Vejret var meget usigtbart. Store Parti sangrupper, som havde lagt sig i Baghold paa den modsatte, skubbevoksede Bred af Thoden, afskar Patruljen Tilbagegangsvejen og tog alle Mand til Fange, samtidig med at de aabnede en voldsom og overraskende Ild imod den tilbageblevne Del af Stosstruppen. Denne befandt sig i en meget uheldig Position paa et fladt Terrain uden synderlig Dækning. At blive liggende og forsøge paa at bekæmpe den overlegne Fjende, var ensbetydende med Selvmord. Der var kun set at gøre, - at overlade Patruljen til sin Skæbne og saa trække Resterne tilbage. Fjenden Stosstruppen naaede udenfor Fjendens Rækkevidde, kunne den notere et Tab paa seks Mand.

Sandbybefolkningen berettede os om den tilfangede Patruljes Skæbne. Ifølge Gjenvidneres Beskrivelse, havde alle syv Mand faaet Ordre til at afføre sig deres Uniform og øvrige Beklædningsgenstande, hvorefter Partisanerne var begyndt at skyde dem enkeltvis. Partisanerne manglede Tøj i en ganske utrækkelig Grad og overrakt hvor det var dem muligt, trak de Tøjet af faldne tyske Soldater, ligesom alle Tænger maatte aflevere eller bytte Tøj med dem - i Sandhed et daarligt Bytte for en Soldat fra

den tyske Værnemagt.

Da var det at Føderen for Patruljen, den sønderjyske Untercharführer Petersen, pludseligt stod med to afsikrede Aghaandgranater i Hænderne. Han slog dem an med en lynsnar Bevægelse og sprang ind midt mellem Partisanerne. Den kædte Patruljefører tog et halvt Dusin Partisaner med i Døden. Befolkningen viste os Stedet, hvor de havde begravet vore faldne Kammerater og udtalte sig i beundrende Beskrivelser om Untercharführer Petersens heroiske Handlinge.

Bataljonen marcherede frem paa det sidste Korte Stykke Vej imod Maaket - Ghina, og 7. Kompagni dannede Avantgarden. Det Syn som mødte os, efter at Broen var passeret, var ikke opbyggende for Folk med sunde Nerver. Saa nøgne, som den Dag de kom til Verden, laa fire Lig paa Blod i den vandfyldte Sandvejsgrøft, - alle mishandlet af Knivstik. Det var Sandsmænd fra Per Sørensens Stosstrup. Foran Ghina var Spor efter Kamphandling, - en død Partisan laa ved Grøstebakken, eller rettere sagt Dødt af En, for Benene laa en Snes Meter borte og Hovedet var trillet til den anden Side. Sangene fremme var Kampenes Voldsomhed stærkere understreget og der laa mange døde Partisaner. Vi rykkede ind i Ghina hjulst af Befolkningens Jubel.

Fra Hüsene kom Beboerne med Blomster og med Vin og Snaps, især de sidste to Ting var velkomne.

"Er I glade for, at vi er kommet," spurgte jeg en af Kammeraterne fra 1. Kompagni.

"Hvis ikke det var fordi I har Snaps og Mad med, saa kunde I godt være blevet borte, vi har ikke savnet jer!"

Og saaledes forholdt det sig.

I 8. Døgn havde Ghina været udsat for voldsomme Angreb fra overlegne Partisanstyrker. De Besjættede paa stad, støttet af to Rumænere som havde været Krigsfanger hos Partisanerne, men under Kampene var flygtet, - at de angribende Styrker talte mindst 7000 Mand. Partisanernes Tab var store, - 2000 - 3000 Mand blev der paastaat, Tab som de to tidligere Krigsfanger bekræftede. Partisanerne opgav egne Styrker til 2000 Mand og Tabene til 500 Døde, samt mange Saarede.

De rigtige Tab laa sikkert et Sted midt imellem de to stridende Parters Opgørelse. - Ghina blev forsvaret af 1. Bataljon fra "Regiment Danmark", og tabte en Styrke paa 600 Mand. Bataljonen havde et Tab paa 35 Døde efter 8. Døgn's voldsomme Stormangreb fra en overmagtig Fjende - et relativt meget ringe Tab.

Partisanerne havde understøttet deres Aktion med svært Artilleri. En Del Huse var skudt i Ruiner og flere Stæde

var Gader og Haver phøjet op af de suære Granater. Selv et Panseangreb havde Byen været ude for. En Dag sendte Partisanerne tre smaa, italienske Fiatpansere frem i Spidsen for de angripende Kolonner. De var uforsigtige nok til at køre i Hælene paa hverandre frem ad Sandevejen. En af 4' Hp's Panseværnskanoner tog dem under Jhd og den første Granat gik deraf gennem de to forreste Panse-
re. Siden da forsøgte Partisanerne sig ikke med Tanks i Angrebene.

Alt i alt bragte Kampene Partisanerne et vægtigt Nederlag. Uden at naa deres Maak og med store Tab maatte de trække sig tilbage, - ikke en eneste Gang havde deres Stormløb bragt Olinas Forsvarsværker til at vakke.

Taken var drevet over for denne Gang og Tjenden var ved at løse sit Tag omkring Byen.

Allerede næste Dags Morgen rykkede 2' Batalion hjemad. Vejen tilbage var betydelig lettere end Udmarchen, for alle de reparerede Bræer stod intakte. - I den store Sandsby foran Gråberge og Punkt 318, viste Partisanerne, at de endnu ikke havde glemt os. Paa alle aabne Strækninger af Sandevejen blev vi udsat for en heftig Beskydning. Dækket i Bjergenes Kratskovs saa Partisanerne og skød til Maals efter os, - selv Artilleri og Granatverfere generede de sig ikke for at benytte. Kompagnierne rykkede springvis

Det medførte, at de blev skudt i Jorden. 111.
selv skød - Nærmest Vædet på Sandevejen

frem og besvarede Jhden saa godt det lod sig gøre. Punkt 318 var igen besat af Partisanerne og Sandevejen ved Højdepunktets Fod spærret med Minor. 6' Kompagni blev denne Gang sendt op for at storme Bakken. Et Par Grupper fra 11' Kompagni i Gora, under Anførsel af Untersturmführer Gärh Nybo, rykkede frem fra den modsatte Side. Stillet overfor denne Huklingsmanøvre, fortrak Partisanerne, ligesom sidste Gang, at give burt i Placatets Kratskov. - Fra Landskysen og til Punkt 318 var Sletten flad og jævn, der var ingen Dækning af nogen Art. Det benyttede Tjenden sig af, - hans Maskingeværer fejede naadeliest hen over Terrainet. Man gjorde blot i at dvæle mindst muligt paa denne Strækning og det tør vel ogsaa antydes, at der var Tempo over Teltet. Untersturmführer Gärh Nybo stod foran Hytten ved Foden af Bakkekenden og betragtede Kolonnernes Fremmarch, som var han en Feltherre der ledede et Slag. Hans te Meter høje, kraftige Skikkelse fyldte godt op i Landskabet og mange af Partisanernes Kugler fik efterhaanden Retning imod ham. Men det rørte ikke Gärh Nybo, thi han kendte kun Begrebet Trygt af Kaun og han troede paa sin Lykkestjerne med Fanatisme.

"Goddav Marius!" raabte han, "naa er du der! Du bilder dig vist ind, at du er kommet i Krig?"

"Kaj, vent bare til vi kommer til Rusland!"

"Hvis du vil tale med mig, saa kom om bag ved Huset, jeg har ikke lyst til at agere Skydeskive."

Gårk Nybo, min gamle Ven fra det fjerne Fædreland, havde stort Ngt at berette. - Saa hurtigt som overhovedet muligt skulde Division "Nordland", som vi var underlagt, afrejse til Fronten ved Leningrad. Afsløsningen var allerede ankommet, - det var Bosakker fra General Wlassows Armee!

Oberstürmführer Kure kom farende: "Kan I se min Vogn derhegne! Fortæl mig hvorledes den kan køre uden Chauffør."

Det saa sandeligt ogsaa mystisk ud, - den store Horch-vogn fløj som en Rakete hen over Sandvejene, uden ^{Fører} nogen ved Rattet. Men det var blot Vordakke, som laa i Rækkening nedepaa Bunden af Fjersædet og styrede ved at se ud af Rørsprækken, medens "Stoffer" betjente Spedevren med Pegefingeren. Eksemplet daignede Skole, snart rullede Lastvognene frem, ført af usynlige Chauffører.

Jeg havde mistet Forbindelsen med Løjtnant G. og traf ham først i Göra. Paa en af de Strækninger, som Partisanerne bestrøg, havde hans Fart været saa veldig, at jeg opgav at følge med.

Göra vrinklede med Soldater, Artzembiler, Artilleri og Pansere, desuden var hele den civile Befolkning paa Benene.

Paa et Gadehjørne var en Partisan klynget op. Et stort Skilt paa hans Maue, beskrevet med Sorteridt paa hvidt Pap, oplyste, at han var hængt for Spionnage - andre Ligesindede til Skræk og Advarsel. - Stakkels Djævel! Han saa ikke godt ud, - men hvem gør ved det i skig en Tilstand. Af en Kammerat fra 11'kp. - det kp. som til daglig holdt Göra besat, - fik jeg nærmere Oplysning om den Hænge og samtidig en frisk Historie om en af Gårk Nybos mange Meriter, hvori Partisanen forresten ogsaa spillede en Rolle. Til daglig var han en fredelig Købmand i Sandisbyen Gränberge, men om Natten og i sin øvrige Fritid, en ihærdig Partisan. Hans fornemste Opgave var, at rapportere til sine Kammerater i Bjergene, naar Forsyningskøbmene og lignende drog til Glinia eller omvendt. Derfor saa man ham ofte i en af de to Byer. Det faldende Bevis imod ham, var en frisk Rapport over den Kolonne, som 2. Batalion havde ført til Glinia. Rapporten var fundet ved en Hissundersøgelse, inden han havde naaet at faa den afleveret og det blev hans Skæbne.

Denne Begivenhed rastede et Lys over forskellige mærkelige Ting, som var foregaaet i den senere Tid. Regimentsledelsen havde længe indret sig over det Bendskab Partisanerne havde til Forsyningskøbmene, som gik paa Ruten Petrinja - Glinia. Kun de svagt

heverbuende og daarligt beskyttede blev idsat for Overfald, medens de øvrige uantastet gik Lou til at køre igennem. En Aften, kort før de her omtalte Begivenheder, gik en Kolonne fra Glina med Sisak som Maal. Det var ~~hvis~~ en lille Kolonne, derfor havde den kun en Gruppe Infanteri med som Eskorte og desuden fulgte nogle Danskerne, som rejste paa Orlov, med som Passagerer. Da Kolonnen naaede det kritiske Punkt ved Gränberge, blev den tvunget til at stoppe op ved et koncentreret Eldoverfald fra Sandsbyen. Chef-fører, Eskorte og Passagerer søgte Dækning i Sandvejsgraften. Kun den forreste Vogn vindskep. Chef-føren kørte i rasende Takt til. Gora og slog Alarm. - Gørh Kybo, som var vagthavende Officer, ~~stog straks~~ tog straks Iffære. Han var klar over, at her skulde handles hurtigt. Efter at have givet de nødvendige Ordre til en Hjelpeekspedition, men uden at afvente denne, gav han Chef-føren Besked paa at køre tilbage. Ved Ankomsten til Gränberge blev Chef-føren dødlig ramt og den suere Lastvogn gik i Grøften. Sammenstødet med Vejbrinken var saa voldsomt, at Kybo fløj ud gennem Vindspejket og landede paa Marken. Uden at have taget det mindste Skade, sprang han op og løb hen til Flakken i Vejgrøften. - Det var paa høje Tid. Føreren for Eskorten var faldet og det samme var

Kampmodet hos de Tilbageblevne, - hele Stridsen lag paa Marken med Ansigterne dybt i Grøftens Bladder. Kybos første Ordre var: "Danskerne til Maskingeværerne". Saa begyndte han selv at udpege Maalene. De fantastiske hurtigt skydende tyske Maskingeværer fejede en Kuglerregn hen over Marken, - og nu vendte Billedet sig fuldstændigt. - Gørh Kybo var kendt og beundret af hver eneste Soldat, - hans Tilskyndelse havde sat nyt Mod i de forsagte Sjæle, og hver Mand gjorde sin Pligt. Efter at have nedkæmpet de fjendtlige Maskingeværer, gav Kybo Ordre til Stormangreb. Det var mere end Partisanernes Morale kunde holde til, - hele deres overlegne Styrke flygtede i vild Forvirring og mange blev paa Vagpladsen. - Understørmfulder Gørh Kybo tog sig en ekstra Dram den Aften i Bevistheden om, at have gjort et godt Dagværk.

Næste og sidste Maal den Dag var Petrinja. Som Mørket sænkede sine tause Shagskygger over Kroatiens blodige Bjerge, drog Batakkionen ind i Petrinja, - Snausede, langskæggede og trætte til Døden. 8'Dages Kamp, 8'Dages March i vandfyldte Støber, sparsom Føde og meget lidt Søv, - hver eneste Mand drog et befriende Suk og tog i Tankerne Forskud paa

alle de Herligheder, som ventede.

Petrinja stod i Alarmberedskabets Tegn!
 Titos Mand havde stormet Hrastovichza og tilintgjort
 Garnisionen. Vel vidende, at Regiment "Danmarks" Re-
 server var stærkt engageret paa andre Fronter, havde Par-
 tisanerne benyttet sig af denne Bøttelse og taget Revan-
 ce for Fiaskoen ved Ghina. -- Angrebet paa Hrasto-
 vichza fandt Sted i de Dage, da 2. Batallion befandt
 sig paa Vejen mellem Gora og Ghina. -- I selve Petrin-
 ja befandt sig en temmelig stærk Garnision, udstyret
 med Artilleri og adskillige Panzerpatruiljevogne. Ikke paa
 nogen som helst Maade forsøgte man fra denne Side, at
 understøtte eller at komme 5. Kompagni til Hjælp, i deres
 heroiske Kamp imod den ueldige Overmagt. Alle Danske,
 fra Menige og til Officerer, var enige om, at Regiments-
 kommandør Graf von Westfalen her havde udløst en ganske
 enestaaende Mangel paa Mandtætte. Ikke een af de danske
 Officerer vilde have tøvet et Sekund med at komme deres
 nødstedte Kammerater til Hjælp - koste hvad det vilde.
 Forbitnelsen imod Regimentskommandøren var stor og der faldt
 mange haardt Ord. Regimentskommandør Graf von Westfalen
 begrundede selv sin Handling eller Mangel paa Handling,
 med, at Hensynet til Petrinjas Sikkerhed ikke tillod
 Eksperimenter af den Art.

Hvorledes var det muligt for Partisanerne at indtage Hra-
 stovichza og tilintgjøre den stationerede Styrke?

af tre Grunde var det muligt!

Den første og væsentligste er allerede omtalt, - den
 fældstandige Mangel paa Hjælp udefra, som tillod ^{Partisanerne} Gue-
 berne i Ro og Mag, at besætte alle strategisk vigtige
 omkring Byen, saaledes, at den Garnisionen var inde af
 Stand til at trække sig tilbage i Tilfælde af, at Stikkine
 gerne ikke kunde holdes. Den anden Grund var Partisa-
 nernes overlegne Styrker, samt deres mange Granat-
 værfere. Den tredje var selv Hrastovichzas Behiagenhed.
 Byen blev i Tilfælde af Angreb regnet for en Nødsfælde.
 Man maa her forestille sig en lille Landsby, tildels
 bygget op af Træ, et Materiale, som i sig selv ikke
 afgiver væsentlig Beskyttelse overfor moderne Vaaben.
 Til to Sider hæver sig stejle, skovbevoksede Bjerge,
 hvorfra en angribende Fjende i ypperligt Skjul og
 Dækning, kunde bestryge hele Byen. Den tredje Side
 fører direkte ind i Partisanernes Omraade. Den fjerde
 er en aaben Skette, som beherskes fra Bjergene. Tilkige-
 re Sketten gennemskæres af et Vandløb, som under
 Efteraarets Regnmængder var svulmet op til en rivende
 lille Flod.

Jeg vil her give Ordet til Oluf Christensen fra

5. Kompagni. Han deltog i Kampene til den bitre Ende - blev taget til Fange, men flygtede senere og kom over Italien tilbage til Regimentet, medens dette befandt sig i Kurland.

Han fortalte:

Livet i Hrastovichza gik sin vante, jævnt behagelige Gång og ingen tænkte paa nogen Fare fra Partisanernes Side. Vi passede vore Vagter, omgikkes selskabeligt med Befolkningen og stjal fra Bønderne med Maade. Vores Kompagnifører, Oberstürmführer Poulsen var blevet syg og rejste til Danmark. I hans Sted traadte Unterstürmführer Riegel, med Unterstürmführer Engelhardt-Jensen som Væstkommanderende. - Der naaede Beretninger frem, som fortalte om store Partisanstyrker i Bjergene nær ved Hrastovichza. Vagtposterne fik strenge Instruksier og Paapassegheden blev skærpet. - Om Natten den 23. November angreb Partisanerne, men blev skaaet tilbage. Nu var vi klar over, at der var Fare paa Færde og der blev sendt Melding til Regimentet i Petrinja. Men vi fik Besked tilbage, at Regimentet ikke saa sig i Stand til at hjælpe i Øjeblikket. - Kompagniet maatte forberede sig paa at holde Stillingen ved egen Hjælp, og til sidste Mand.

Det var rene Ord for Pengene.

Det næste Døgn mere anede end saa vi, hvorledes Partisanerne rykkede frem i Bjergene og forberedte alt til et Generalanfælt.

Om Morgenen den 25. November indledte Partisanerne Angrebet med et voldsomt Bombardement af oversvære Granatverfere. Grønne Spioner var de undercettet om vore Stillingers Positioner. En af de første Granater traf Huset, hvor Kompagniføreren havde sin Kommandocentral. Unterstürmführer Riegel blev dræbt og Radiosenderen ødelagt, - begge Dele var skæbnesvangert. Da Væstkommanderende, Unterstürmführer Engelhardt-Jensen senere faldt, var Kompagniet uden Fører. - Andre Granater ramte med forbløffende Præcision Stillingerne ved Kirken og ødelagde Infanterikanoner og Granatverfere.

Bjergene blev sorte af Partisaner. Som en tusindtallig Fugleskole, der hetter paa et givet Signal, stormede de skrigende ned ad Klippesiderne. Efter et tappert, men kortvarigt Forsvar, blev de fremskudte S. M. G. Stillinger løbet over Ende og Besætningen dræbt. - Der blev hedd nede i Hrastovichza, - fra Bjergene sendte Partisanerne deres dødbringende Bly ned over den uhyggelige By, - Husetne piskede som Hagbyger og Granaterne faldt tæt.

Befolkningen søgte redsekskagen Ly i Kældere og andre

derfik egnede Steder.

Kompagniet led tappert fra sig - saa tappert, at Partisanerne senere udtalte deres uforbeholdne Beundring herover. Men Stillingen var haabløs og Resultatet paa Forhaand givet. Hver hjalp Med og Tapperhed ikke meget, - en for en faldt Forsvarerne, Skridt for Skridt blev de trængt tilbage, - men hvert Skridt maatte Titos Mand købe med Strømme af Blod. - Uden Sedelse, uden Førere, med mange Saarede og langt over Halvdelen af Kompagniets samlede Styrke dræbt, - blev Hrastovichza, efter flere Timers blodig Kamp, opgivet.

Parolen lød: Redde sig, hvis du kan. Men det var lettere sagt end gjort. Kun en eneste Udvej var farbar og selv der var Chansen for at slippe levende igennem meget lille. - Fra Byens Midte førte en Vold ned imod Engene. Paa Toppen af Volden var gravet en Bende, som de fleste Steder var dyb nok til at skjule en Mand, naar han laa ned. Gennem denne Bende forsøgte de Overlevende at kravle bort fra Hrastovichza. Partisanerne opdagede dog hurtigt Flugtforsøget og bestrøg Volden med Maskingeværer. Ved Forarbejdning er det bagerste, Rødfulde Parti som Regelen det højeste Punkt paa Menneskelegemet, derfor var det ogsaa denne Legemsdel, som maatte tage det værste Stød og de fleste Træffere. Mangen Soldat bærte her, først for

Alvor, at forstaa Betydningen af Befalingsmændenes, bestandige, irriterende Raab paa Eksercerpladsen, naar Forarbejdning blev indøvet: "Ved med Røven-Mand! Se du om De ikke selv kan se den, saa var forvisset om at Fienden kan!"

Volden endte brat 500 Meter udenfor Byen, og her besøgte Trængslerne først for Alvor. - For Voldens Ende laa Engen, bred og flad, uden den mindste Dækning.

De heldige, som slap over Engen, havde den vidende Fled foran sig, som kun kunde passeres ved Svømming.

Saa var Turen endda ikke forbi. Partisanerne havde besat baade Jerubanebroen og Sandeuejsbroen ind mod Petrinja, og fra disse Poster kunde Terrainet bag Floden bestryges. Hvor utrøstet det end lyder, slap 25' Mand fredst igennem Skærsigten og naaede Petrinja hen under Aften.

Men der var adskillige som ikke naaede id af Hrastovichza, for Partisanerne lukkede hurtigt dertil, sidste Smuthul. Ca. 30' Mand havde forskanset sig i en stor sokid Mørstensbygning, der gik under Navnet - Posthuset. I to Dage holdt den lille Styrke Stillingen og modstod Partisanernes Stormløb. De omhiggende Hise tilhød Angriberne at komme tæt ind paa Livet af Forsvarerne og Kampen foregik derfor, for det meste, med Maskinpistoler og Haandgranater.

Flere Gange opfordrede Partisanerne de Indesluttede

122.
til at overgive sig, men hver Gang blev Opfordringen afslaaet. - Først paa Andendagen, da Ammunitionen var sluppet op og alt Haab om Hjælp udefra var opgivet, blev Partisanernes Parlamentar modtaget. Hans Forslag gik ud paa, at alle Mand blev gjort til Krigsfanger, - dog saaledes, at dem som ønskede det, kunde træde over i Partisanernes Rækker som aktive Kampere. Kun tre Mand valgte den sidste Udvæj, med den Bagtanke, at Måligheden for Flugt vilde være bedre paa den Maade. Det viste sig ogsaa at være Tilfældet, senere vendte to af disse Mænd tilbage til Regimentet (den tredje blev skudt under Flugtforsøget). De øvriges Skæbne er ukendt!

Mrastovichza overgav sig!
Alle Mand blev stillet op paa militær Vis, - der blev rettet ind, - meldt af, og ender Honnør afleverede den ældste Underofficer Stykker til Partisanernes Øverstkommanderende, - en af Titos Kommissærer.
Det var en mærkelig Samling Mand at se paa, - beskidte, Lasede, trætte og forvægede, - med Ansigter og Lemmer bevikkede med Forbindinger og Banda-ger, men det var ikke en forsagt Flok.
J. Tak til en af Kompagniets Skagsange, marcherede de Overhevede bort fra Mrastovichza, - op i de sorte Bjerge, - til en ukendt Skæbne!

123.
Da Kommissæren hørte, at der havde været mange Danskere i Kompagniet, spurgte han: "Hvorfor har I kæmpet saa tappert for Tyskerne?"
Partisanerne fortalte, at godt 1500 Mand havde angrebet Mrastovichza om Morgenen den 25. November 1943. Deres Tab udgjorde 500 Døde og mange Saarede. Ligeledes udtalte Partisanernes Fører, til min Hjemmetsmand, at havde man vidst, at Byen var blevet forsvaret med saa stor Hålsstarrighed og havde kostet saa store Ofre at erobre, da var Angrebet aldrig blevet forsøgt.

22 Mand og tre Underførere naaede frelst tilbage til Petrinja, - 32 Mand blev taget til Fange og ca. 70 Mand fandt Døden.

Det var 5. Kompagni og dets 130 Mandes Skæbne! Vi syntes det var et frygteligt Tab, men sidenhen lærte vi at regne med anderledes Tab!

Store Stykker af Kosakker rykkede igennem Petrinja, - de fleste med Glina som Maal. Det var Afdelinger af General Wlassows russiske Arme, som skulde afløse Regiment "Danmark" paa Balkan. Det var en mækerisk og fremmedartet Skare at se. Typisk slaviske, flere med mongolske Ansigtstræk, - de fleste udstyret med et veldigt strittende eller

hængende Overkrag, andre tilhige med Faldskæg. Lange sporebesatte Pistoler, Pistolenklader med røde og gyldne Striaber og adskillige andre Afsigelser fra den ganske grønne, reglementerede Uniform, saas overrakt. Deres Hæse var hestetrukken, Hæserne havde Forspand af Heste og den enkelte Mand var naturligvis ogsaa bereden. Det var en Fryd for Øjet, at skæe den Mangfoldighed af herlige Dyr, - Heste, som enhver Kavallerist i et hvilken som helst Land, vilde være stolt af at eje. Som gammel Gårdehøi var det baade med Glæde og med Vemod, at jeg gensaa dette Minde om en svunden, men herlig Fortid. - Kosakkerne kom med en anden Mentakitet, med andre Begreber om Ret og Uret og om hvad der var dit og mit, end den som Regiment "Danmark" havde praktiseret. De tog for sig af Søndets Herligheder, hvor de kom frem og kendte ikke til smaa Hensyn. Eksempelvis skal nævnes, at paa Marchen imod Ghina, blev en Eskadron beskudt fra Sandsbyen Grauberge. Byen blev stormet og for en Sikkerheds Skyld hængte man syv af Sandsbyens Beboere, og uden at bekymre sig det mindste om, hvorvidt det var de rette Skyldige. Intet Under, at Befolkningen i Ghina græd ærlige Taarer, den Dag 1. Bataillon, for stedse, marcherede bort fra Byen.

Der var endnu en Opgave at løse, inden Regimentet for Tid og Leilighed forlod Kroatien, - Hrastovichza skulde evakueres tilbage.

Efter et Par Dages Heil rykkede 2. Bataillon ud for at tage den omstridte By i Besiddelse. Bataillonet blev støttet af Artilleri og stærke Afdelinger af Panserpatrojevogne. Men Partisanerne ønskede heller ikke denne Gang at hilse paa os, de var forlangst flygtet. Uden at løse et Skud, tog vi vort gamle Kvarter i Besiddelse.

Den lille, smukke By, ved de grønne Bjerge, havde forandret Udseende, - alt var anderledes end før.

Det var den ubarmhjertige Krigs barske, brutale Ansigtstræk, som mødte vore Øjne overrakt, Røgsugete og ryggede Ruinhobe, sønderknudte Huse, plyndrede Hjem, Solde-terüdrüstning og alskens Inventar spredt rundt paa Gader og Marker. Kun eet havde ikke forandret sig, - endnu brusede og sang de smaa Bjergbørn og Kilden paa Torvet klukkede og nynnede fra sit springende klare Væld, ganske som i gamle Dage.

Befolkningen modtog os grædende og dog med Glæde. Det var slet ikke morsomme Beretninger, vi fik at høre, om Partisanernes Brutakitet og Hærgen. Hos min gamle Vært var Sorgen stor, - Partisanerne havde voldtaget hans Svigerdatter og bagefter tvunget hende, samt hendes

litke Søn, til at følge dem op i Bjergene. Den samme Skæbne havde de fleste af Hrastovichzas unge Piger fristet. Den katolske Præst var bortført, dræbt mente flere, og Præstegaarden brændt, ligesom Kirken var plyndret og til dels ødelagt. - De fleste af vore dræbte Kammerater havde Befolkningen begravet, men mange lå endnu rødt paa Marker og i Indhegninger. Partisanerne havde selv ført deres Døde og Saarede med tilbage. - Paa Sandevejen lå et Par døde Heste og en knust Vogn, samt mange dræbte Soldater. Paa et givet Tidspunkt havde de Indesluttede forsøgt at transportere de Saarede bort, men både Vogn, Heste og Mennesker var tihintesjødte af en Granat = fuldttraffer. - Alle Faldne blev samlet sammen, selv dem som Befolkningen havde jørdet blev gravet op. Det skete efter Ordre, thi alle Regimentets Faldne blev begravet paa Helttekirkegaarden i Sisak. Det var et ubehageligt og modbydeligt Stykke Arbejde, for de havde ligget i Jorden i flere Dage, - adskillige var lemlæstede af Granat = terne og mange var frygtekigt mishandlede af Knivstik. Hele Hrastovichzas Befolkning blev taget med tilbage til Petrinja. Her blev de indkvarteret for at afvente roligere Tilstande.

Mod Leningrad.

En af de første Dage i December Maaned, indkaldede Regiment „Danmarks“ 2. Bataillon sit Troos og sine Mænd paa Jernbanestationen i Sisak.

Division „Nordland“ drog til Fronten ved Leningrad, - fra Balkan og til Nordrussland - en Rejse paa tværs af hele det europæiske Kontinent.

Tog efter Tog, en Uendelighed af lange Togstammer, - Mænd pakket som Sild i Tønde, Bagage, Vaaben, Biler, Panser og Kanoner. Mån Folk, som har overværet Indledningen af en Division, aner hvilke Mængder af Transportmidler der er nødvendig, for at overskytte en Enhed af denne Størrelse fra et Frontafsnit og til et andet.

Efter Indledningsens Besværligheder fuldt der No over Gemytterne, man indrettede sig saa godt som Forholdene til = lod og ventede paa Afrejsens Stund. Det tog sin Tid, - et helt Døgn holdt Bataillon paa Gudsbanegaarden i Sisak, for Afgangssignalet lod og Sporene blev erklæret for frie.

Endeligt! - Den lange Togstamme satte sig langsomt i Bevægelse og dampede ud paa den brede Skette mellem Sisak og Agram.

Eventyret i Kroatien var forbi! Trods alt, saa var det et Eventyr, en minner Oplevelse i Sammenligning med det Dilemma, der senere blev vores Skæbne.

Kroatien - saa herlig og sollys, saa frugtbar og smuk.
Dine vidunderlige Bjerge, saa skinnende glødende i Farver^{ton}
som det pure Guld, naar Morgensolens kastede første
Stråaler legede Tagfat over Tinder og Toppe, - som i grønne
Smaragder, hvor Egeskovens nærhindredgamle, knipkede
Stammer omkransede Højderne. Dine yppige Dale og Slet-
ter, furet af rindende Floders blinkende Sølvbaand.
Sydens Frugter til Overmaat, - saa liflig en Vin og saa
varme Piger! - - Ak! - Nu gik Rejsen til et Land,
som er din Modsatning i alle Retninger. - Vinkede der
nye Eventyr i det Fjerne? Eller bliver din Sod en kold
Grav i de store Skove?

Ingen kender Skæbnen - og godt det samme.

Saa gik det samme Vej tilbage, som vi var kommet for
Maaneder siden. Over Zagreb, Maribor, gennem Kärnte-
ner Bjergene og ind i Østrig. Slangsomt, men stot, masede
Toget sig frem gennem Sletter og Skove, gennem Dale
og Bjerge.

Hvert Kompagni udgjorde en skustendig Enhed med
eget Kjøkken, Vaabenkammer og Førrum. Mandskab og
Underofficerer var stuvet sammen i Kreaturvogne, - gen-
nemgaaende 32' Mand i hver Vogn. Et Par Knipper stø-
vet, muggent Halm dækkede nødtørftigt Gulvet og i Mid-
ten stod en lille Ovn, som mere røg end varmede, - det

var den ganske Komfort. Der var mækt og trangt i de
firkantede Rum, - mækt fordi alle Skædder maatte være
tillukket, om Kilden skulde holdes ude og trangt fordi
Bagage og Udrustning tog en ikke ringe Del af den i Feruej-
en knapt tilmaakte Plads. Især naar alle Mand fandt paa
at ligge ned paa samme Tid, var det galt, og det nændte,
naar Vatten varmede sig, at der for en Gangs Skyld blev
Enighed i Flokken om, at nu vilde de sove. Men Enighed
kan ogsaa, paradoksalt nok, blive Grund til Uenighed.
Mokboerne, som ikke kunde finde Rede paa deres egne Ben,
har haft det let i Sammenligning med os.

Den største Gens, var næsten Mangelen paa Tøjletter, - 32'
Mand i en Kreaturvogn uden W.C., det gav nødvendigvis
Besvarligheder. Det var jo langt fra, det altid behagede So-
kamatiføreren at holde, naar vi ønskede og trængte i Tvungnet
af Omstændighederne, forsøgte flere at forrette deres Nødtørft
under Tarten og adskillige drev det til stor Tærdighed i
saa Henseende. Noget smukt Syn var det vist ikke for Be-
boerne langs med Banestrækningen, men sandelig heller
ingen Fornøjelse for Udøveren af dette løstige, besværlige og
ingenhænde farefrie Arbejde. Sædeles ubehageligt var det ogsaa
for den Mand, som tilfældigt, men uheldigt, havde stukket
Hovedet frem i en af de efterfølgende Vogne for at nyde
Udsigten og Vinden i det samme førte en Haskade af

Vædske nen i Ansigtet paa ham. Aldrig har jeg troet, at vort Sprog raadede over et saadant Forraad af Eder og Skældsord, som en saadan Ulykkelig og Uskyldig ramt kunde give Udtryk for, - de frygteligste Trusler og Tanker om Hævn gjorde Luften suaver i det trange Rum. - Naar Toget endelig holdt kunde man se en Flok forpinte Stakler, som med stor Hast søgte de ensomme Steder. Det var alle dem, som Man-gehen paa akrobatiske Færdigheder forbød at gøre Toilette, naar Toget var i Fart. Hver Bænk og hver Grøft blev brugt til Dækning, ganske som var det ^{under} et Flyverangreb. Mange romiske Situationer blev udspringet om Toget pludseligt satte i Gang. At købe med Benklæderne nede om Kæbene er lidt af et Kunststykke, men at springe paa et Tog i Fart, i den Tilstand, det er meget søkere. Fremad stampede Lokomotivet gennem de skiftende Landskaber, - over Landegrænser, gennem Landbyer og Storstæder, - ustandseligt fremad! - Hjulene sang deres monotone og evindelige - Dokke-dok, Dokke-dok i Takt til Farten. For hver Sammenføjning paa Skinnenegeomet, forplantede Stødet sig i sin fulde Styrke op gennem Vognen og bibragte Passagererne det Indtryk, at samtlige Hjul var ottekrantede. Steg Farten til mere end hvad en almindelig Cyklist kunde præstere, da skingrede og vuggede den gamle Vogn, som et Skib i Søgang, men

131.
blev Hastigheden sat op til de Højder, som man normalt kan forlange af et anstændigt Godstog, da knagede og sukke Hjulene i alle Tæger og Sammenføjninger, medens Vaaben og Udrustning rasede ned fra Kroge og Hjul og blandede sig i en sydlig Vorden med Mandskabet. Blev Lokomotivføreren bstenkelig ved den vilde Fart og slog Bremserne i, da havde man paa For-nemmelser, at alle fire Hjul køb hver sin Vej. Dem som har prøvet at køre i en stiv Fjellvogn i skarpt Trav hen over en meget ujævn Vej, kan ogsaa forestille sig en gammel Godsvagns Rystelser paa et opstidt Skinnenegeomet. At faa rystet Indvoldene sammen skal være sundt, men en Hår paa 14 Døgn i et Stræk, det er for meget af den gode. - Trods alt, - den menneskelige Tilpasningsevne er vidunderlig, næppe var der gaaet et Par Dage, før hver eneste Mand som en Sten om Vatten og forresten det meste af Dagen med. Jeg tilbragte kun nogle få Dage i Kreaturvognens trange Verden, før der kom Besked fra Løjtnant G., at min Plads som Mellem var hos ham, hvorfor jeg havde om-gaaende at melde mig ved Officersvognen. - Set om det var en gammeldags III. Kl.s Personvogn med hårde Træsæder, saa var jeg langt fra utilfreds med Forandringen. Her var anderledes bekvemmeligt med fri Udsigt

Bannermærke.

Stive i Lemmerne og blandet af Dagshyet tumlede Soldaterne ud af de snævre Røm og begyndte at løse Jernbanevognene. - Da Tismørket sønkede sig over Egnet stod Bataljonen klar til Afmarch. Hver Mand med sin Udrustning paa Ryggen, - Karabiner, Maskingevær og Ammunition, - Torngstrøene var haardt pumpe med alle de forskellige Ting, som hører til en moderne Soldats Udrustning. - Regimentet var motoriseret og normalt blev Mandskaberne transporteret pr Bil, ihvertfald havde vi aldeis Udrustningen at skæbe paa. Men her var et Undtagelsestilfælde, thi Bataljonens rullende Materiale skulde benyttes til at bringe Forraad og Reserveudrustning hen i det nye Trosværn.

Første Marchmaah, paa Vejen imod Fronten, var en lille Landsby, ca. 6' Kilometer fra Kottu. Det skulde blive herligt med en lille, vask Marchtur, det var vi alle enige om, - den lange Indespærring under snævre Pladsforhold, havde givet Appetit til en Gang Todsport.

Med Besvær stred vi os op af den lange, stejle Bakke uden for Kottu. Et ondartet Isslag havde gjort Vejene spejlblanke og de jernbestaaede Støtler gled og gled i det uendelige, - to Skridt frem og et tilbage, det var Taksten.

Den tyste, sneklædte Storskov bredte sig paa begge Sider

af Sandevejen, - kun Vindens monotone Brus i Granernes Toppe og de marcherende Hkonners Tødsdag brød Stilheden. Og Skoven syntes at være uden Ende, - forlængst var de 6' Kilometer tilbagelagt; men alt er saa uendeligt og saa vidtstrakt her i Ruskland, hvorfor skulde Kilometerne saa ikke være det? - - Vagten af den svære og uivante Oppakning begyndte at gøre sig gældende, Hjemmes skav og sneerede i Hædet og Patronkasserne, som i Torvejen ikke var lette, følte nu som overnaturlige Byrder. - - 14' Dage uden anden Motion end de 50' Skridt, vi dagligt gik for at hente Madrationen, er nu ikke den bedste Forberedelse til anstrengende Marchture.

Endeligt lysnede det, Skoven hørte op og foran os laa det aabne Land. Der - forude i Mørket, kun saa Kilometer fremme, laa Landsbyen, - saaledes lod den opmuntrende Parole. - De stive Ben fik fornyet Styrke gennem det vakle Hæde, - en Sang mistyldedes, men flere havde Held med en gennemtrængende Skjorten, som dog virkede mere irriterende end just opvivende. - - Den isnende Blæst trængte som skarpe Knive gennem Uniformen og Under tøjet, som inde i den lune Skov, klæbede sig generende til den suede Krop, følte herude paa Marken som et iskoldt Lagen paa Legemet.

Som Sidhætter over det hvide Snedække, afkædet

Trekkanalerne, da fordrer Ouen kun et Minimum af
 Brændsel, - vel at mærke naar den først er opvarmet.
 Omkring Ouen lever den russiske Bønde sit Familieliv
 de lange Vinteraftener, - her bliver Maden kogt og tilbe-
 redt og her ryger Majken sin Mahorka, medens hun fika-
 soferer over Livets og Skabens Merkværdigheder. Om Natten
 afgiver Ovens Overflade et lunt Sengenøj for Familiens
 svageste Medlemmer. - Denne Ovn er uhyre vigtig i Rusland.
 Kommer du træt og modig ude fra den strenge Vinterkølle,
 da er det ikke den fattige Stue med de nødrøftige Møbler,
 som fanger din Opmærksomhed, - alt det bliver kun betydnings-
 løse Biting overfor den dominerende Ovn med den blussende
 Ild paa det aabne Tjirsted.
 Saaledes var mit Indtryk, da jeg traadte ind i det Hus, som
 var tildelt min Gruppe; - de knitrende Flammer og den
 stærke Varme hilste mig Velkommen og fortalte om en anden
 Verden, end den hvor Kong Vinter herskede.
 Det var mit første og forresten ogsaa mit eneste behagelige Minde
 om Rusland.

Forkomne og udmattede kom Kammeraterne efterhaanden
 dryssende ind i Stuen og da Natten stundede til, var Grup-
 pen sildtaklig igen. - Kokken serverede gule Ærter og
 Flæsk, - ganske fortrinligt tilhøvet - men kun de færreste
 naaede at faa Maden sat til Livs, for Sønnen og Trætte-

den i Forbindelse med Varmen overmandede dem.
 Vi var nogle Stykker, som endnu havde Kræfter i Behold
 til at ryge en Pibe Tobak ovenpaa den forsinkede Middag.
 Tjengstreene blev rykket sammen omkring Ouen, Snadderne
 kom frem og snart pilsrede den blåa Tobaksrøg rundt
 i Rummet. - - Her sad vi, en lille Gruppe Mand fra fer-
 skellige Samfundslag, fjernt fra Hjemlandet, og talte om
 Fortidens Besivenheder, drøftede Nutiden og prøvede paa at
 løfte det Skov, som skjulte Fremtiden. - Udenfor sejede
 Vinterstormen tykende hen over det øde Sand og lammende
 alt Levende med sin ispanrede Væve.

„Det var vel nok en skrap Tjir, - jeg har aldrig været ude
 for noget lignende;“ - bemærkede en ung Tjir, kendt til
 en af de ældre Soldater, - en høj, kønt Mand, som sad
 og stirrede tankesfuldt ind i Ilden.

Den Tiltalte harrede et Par Gange eftertrykkeligt og sendte
 en stor Spytklat ind i Baalet, før han svarede: „Ser
 du Gandhi! Hvad du har prøvet i Dag, det er kun en
 lille Forsmag paa, hvad der vil komme. Tag du din Gud
 om du aldrig kommer ud for noget værre her i dette
 forbandede Sand!“

Gandhi, - saaledes blev han kaldt, fordi hele hans mag-
 re Krop kun bestod af Knogler og Hud, - tog et Par dybe
 Drag af Piben og saa meget betænkelig ud.

"Det maa være et forbandet Terrain at føre Krig i, -
alle disse Skove og Sumpene." - faldt en af de andre ind.

"Det er ingen Ting at tale om, naar det er Vinter og
Frosten har stivnet alt. Om Sommeren er det værre, for
sket ikke at tale om Foraaret, naar Tibruddet sætter ind.

- Det kan vi som har kæmpet ved Ilmensien, tale med om."

"Jeg foretrækker Landet, naar der er en Smule Skov
og Græs," - sagde en Mand, som havde været med Divi-
sion "Nordland" i Kaukasus, - "Kalmuksteppen var et
Helvede, = ikke et Træ og ikke en Busk, ingen Steder hvor
Øjet kunde finde Hvil, kun den evige trøsteløse Flade
og saa Storme og Sne! - Det var en Egn som var forladt
af Guderne, men Menneskene var dumme nok til at slaas
paa Livet om, hvem der skulde eje den!"

"Var Høene lige saa elendige i Sydrusland, som her?"
blev der spurgt.

"Gennemgaaende meget værre," - lod Svaret, - "alt var
klinet op af Ler og Græsterv, for Træ er en sjælden
Vare paa Stepperne. Det var billigt at sætte Bo dermede,
- en Mand behøvede kun at være i Besiddelse af en
Spade til at grave og ælte Leret med. Bevares! Jeg saa
dejlige Bygninger i de større Byer, - moderne Skyskrabere
saa galt, men over det hele var der noget ufærdkomment og
ufærdigt, som stødte Øjet. Var Bygningen færdig, da var

Tortovet glemt og du slæbte et hakat Læs Mudder med
ind i Huset, saa fremt du ellers var saa heldig at skippes
igennem Phloet. Var Tortovet færdigt, saa var forvisset om,
at der var glemt et eller andet ved selve Huset. Man kunde
se Stikkadser og Murrevredskæber ligge og flyde ved Huse,
som havde været færdige i Aarevis. Det er som om der
ingen rigtig Orden er i dette Land."

"Det tror jeg nu ikke man med Retfærdighed kan sige
om deres Krigsmaskine, - den har godtnok været i Orden,
- saa godt, at selv Tyskerne kunde lære lidt hist og her!"
Det var Manden som trøstede Gandhi, der gav sit Besyn.
Mange og ivrige Protester modte denne Paastand.

"Ja, hør nu her," - drøvede han roligt, - "lad os tage
nogle simple Ting, som vi alle kender og kan kontrollere
Rigtigheden af. - Jeg indrømmer, Russerne er ikke ud-
styret med Tyskernes fine, komplicerede Materiale, men
det de har er nok saa virkningsfuldt og det er vel Hoved-
sagen. Deres Maskinpistoler f. Eks. - vi, som har kæmpet
i Rusland for, kender dem, - de består faktisk kun af
et Staakvør og en Træklods, men det er paa en Maade
det geniale ved dem. De skyder hurtigt, langt og bestemt,
- du kan godt staa og hælde Sand i Mekanismen med
det samme du skyder, den virker althigevel! Det skulde
man byde vore Maskinpistoler! Vore Maskingeværer skyder

mere end dobbelt saa hurtigt som de russiske, men naar Tarten bliver saa stærk, at Materialet har svært ved at holde, da kan det være en tvivlsom Fordel. De russiske virker altid, - i Sommer og Regn i Vinter og Hælde, - Russerne fabrikkerer kun et Par enkelte Modeller af Motorer og dem indstallerer de i alle deres Lastvogne. Paa den Maade har en Chauffør Hendskab til en hvilken som helst Vogn i den russiske Hær og kan uden nærmere Instruksion klare den. Hvad betyder denne Simplificering ikke med Hensyn til Reservedele? Vi har mindst 50 forskellige Vogntyper at staa med, - gaar der noget i Stykker paa en Vogn passer det altid saadan, at Værkstedet mangler Reservedele netop til dette Markke, medens de har i Overflod af alle andre. Saa staar vi der med Røven klar! - Den tyske Panzer har vel nok Verdens fineste Motor i sin Vorn, - ah Ære og Respekt for Maybachmotoren, men den er snart ved at være for overkompliceret. Den russiske Panzer har en simpel, men yderst driftsikker Dieselmotor med meget stor Aktionsradius. Det er som om Tyskerne har en ligefrem sygelig Hang til komplicerede Ting - og det er ikke altid af det gode. "De tyske Vaaben er gode nok," - bandede Gruppeløberen sig i Samtalen, - "men det kan maaske siges, at de lider af visse Mangler, naar de skal benyttes i Røstlands Mudder og Is, - Russerne har konstrueret

deres Materiale efter Landets Natur. Tyskerne paa samme Maade, - deres Vaaben er beregnet paa de Vanstokkeligheder, som kan forekomme i Tyskland. Jeg indrømmer, det er en Tjsh, naar det gælder en Angrebskrig imod Røstland. Husk saa paa, Røstland har gennem de sidste 25 Aar maaltbevidst bygget sin Hær og Krigsindustri op, - saa maaltbevidst, at alt andet er skubbet i Baggrunden. Hæren er bygget op paa Bekastning af Civilbefolkningens Trusler. Tyskland var mange Aar bagefter Røstland, paa det militære Omraade, da Hitler kom til Magten. Alt dette maa man tage i Betragtning, naar man kritiserer. "Der var flere Indlæg, baade for og imod, alt efter Viden og Erfaring. Gruppeløberen kommanderede til Songs, thi Morgendagen hød atter paa en lang og anstrengende Marchtur. I en dødhjævnede, drømmeløs Sønn tog vi Bevande for de overstaaede Besvarligheder og Anstregelser. Næste Morgen marcherede vi videre, - lidt stive i Lemmerne, men ellers i godt Humeur. Sønnen og den gode Forplejning havde styret baade Legeme og Sind. Det var Krigszonen vi marcherede i, derfor var Civilbefolkningen evakueret, - hvert Hus og hver Landsby var belagt med Militar.

7. Kp. var kommanderet til Reserven - Divisionsreserven! Det var tilsyneladende en Tordeh, men en tvivlsom Tordeh. Det betød, at hvor som helst paa Divisionsfrontafsnit Russer angreb, der skulde vi, - sammen med de øvrige Reserver, - være klar til Modangreb. Medens de øvrige Kompagnier marcherede direkte til Fronten, blev vi indkvarteret i en lille Sandsby, ca. 5 km. bag Linierne. - Sandsbyen, hvis Navn var Orgoschiza, lå i et temmeligt øde Distrikt og grænse- de op til store udstrakte Skove. Den lille, fattige Sam- ling Huse kunde kun med Besvær tage den store Ind- kvartering, - de trange Beboersrum blev ganske overfyldt med Soldater.

Dagene gik deres trældse Gång med Eksercits og Øvelser. Vores gamle Kompagnifører, Oberstürmführer Hämel, havde atter overtaget Kommandoen over Kompagniet og Løjtnant G. var forflyttet til en Delingsførerstilling ved 1. Batallion. - Jeg gled bort fra Meldingsposten og blev Skarpskytte. Med en Del Besvær havde vi faaet anlagt en Skjulebane ovre i Udkanterne af Skoven. Her samledes Skarpskytterne dagligt fra hele Kompagniet og træuede voldsomt, med store, forestaaende Begivenheder for Øje. Det var ganske interessant og anderledes behageligt, end den kedelige Eksercits og de anstrengende Øvelser, som

det øvrige Kompagni blev møntret med. Tyskerne har en mærkelig Opfattelse af Begrebet Reser- ve. En Enhed, som ligger i Reserve, faar sandelig ikke Tid til at anstikke filosofiske Betragtninger over Livets og Mærkværdigheder, - tiden er optaget fra tidlig Morgen og til sent Aften. Selv de ganske enkelte Gange, hvor vi var trukket tilbage fra Frontlinien til et Par Dages Hvilepaus blev benyttet til alt andet end netop at hvile i. Især efter at den gamle, bidske Divisionsgeneralk von Scholtz, - der saa ud til at lide af kronisk Mavekatarr, og saa vidt man kunne skimte enderode sig ved Svulsttabletter, - havde været paa Inspektion og givet Befalingsmand og Menige en hvas Opstrammer, blev det rent galt.

Bogen fortsætter Side 178

(Længere kommer)

Kampen om Siverti.

Kold og barsk blæste Vinden fra Vord, Skyerne drev spredte og højt over Himlen, enkelte Snefog hvirvlede planløst gennem Luften, det var ret en trist Dag. - Det var Kl. 9. Formiddag paa Narvafronten. - Vi var paa Vej ind gennem den øde By mod ukendt Maal, hvilken Opgave der var tildelt os, og hvor vi skulde hen, var der ingen, som havde nogen Andelse om. Med vi, mener jeg 7 Kompagni af "Regiment Danmark"; - Kompagniet, der i de haarde Kampe under Tilbageværgningen fra Leningrad og til Narva, var blevet reduceret fra 180 Mand til 37 Mand, havde i fem Dage ligget i "Reserve" og modtaget Forstærkning. De nye Soldater bestod mest af forsprangte Rester fra Luftvaaknet og fra forskellige Ht-Eenheder, Folk, hvis Afdelinger var blevet borte eller var tilintgjordte i det store Virvar, vi var endnu ikke ryttet sammen og havde et ringe, personligt Kendskab til hinanden.

Kun fem korte Dage havde man forundt os, til at hvile ud i, efter de uanvittige haarde Strabadser, som Tilbageværgningen havde budt paa. Fem deslige Dage med Sult, Mød og Kvarme, med Tid til Pleje af de forfrosne og sønderkudte Fødder, de stive Lemmer og de lasede Uniformer. Kun den, som har været i Helvede, ved hvad Himmerig er, - og Himmerige, det var de mørke Kælderrum under Tekstilsfabrikkerne i Narva, Gementgølvet, Halmen og den primitive Oven, som fyldte Rummet med Røg.

En Morgen blev Ordren givet: Marchberedt, — og alle 117 Mand blev pærret ud, en hastig Optælling og Gennemgang af Mandskabet og af Vaaben og Udrüstning, — et Par korte Kommandoraab og vi svingede ud og formede Kolonne. Vi fulgte Hovedvejen, der fra Narva fører mod Vest til Hängerbürg og Jehue. — Granaterne faldt jævnt langs Vejbanen og sprøjtede frosne Jordknolde og hvitnende Granatsphinter om Ørene paa os. Med Mellemrum kom de russiske Flyvere enkeltvis eller i smaa Flokke, og bestrøg Landevejen med deres Bordvaaben. Saa behøvedes der ingen Kommando, hver Mand forsvandt som Dug for Solen, hvert Dige, hvert Hjul og hver Ujevnhed i Terrainet blev til et Skjul, en Dækning.

6 Km. fra Narva passerede vi Karl d. XII's Løve. Den uddøde lige svenske Hektekonige, havde her faaet et værdigt Mindesmærke, for sin straalende Sejr, over den mangedobbelte russiske Overmagt. Stødt skuede den svenske Løve over Narvas Landenge imod Øst, som et Vartegn, i den evigt standende Strid mellem Vestens Gerninger og Østens Slaver. — Endnu et Par Kilometers March og vi fik Ordre til at gøre "Holdt" og grave os i Jorden. Det var et vanskeligt Stykke Arbejde, thi under Snelaget var Jorden frosset et godt Stykke ned, men i Løbet af et Par Timer, havde hver Mand alligevel en Dækstilling, med Front mod Nordøst.

Til nu, havde vi ikke været orienteret om vores Opgave og det siger sig selv, at der gik alle mulige Pygler blandt Mændene. Men nu kom Zugføreren med Lagen: Russerne var fra Nordøst

gaaet over den tilfrosne Narvaflod med store Styrker, nærmere betegnet mellem Siverti og Hängerbürg, og trængte med at afskære Sandevejen mod Jehue, vores eneste Forbindelseshinie med Omverdenen. Det som gjorde Russernes Aktion særligt farlig var, at tilsvarende Styrker trængte frem over Sumpene fra Syd. Landevejen var allerede under Beskyddning fra begge Sider, ja enkelte Steder kunde Russerne endog anvende Maskingeværer, til Bekæmpelse af Trafikken. Vores Opgave var, sammen med Restene af 1. Batalion fra "Regiment Danmark", her paa højre Fløj at foretage et Modstød og kaste Russerne tilbage over Floden, — derefter at besætte de gamle Stillinger langs med Flodbredderne. Stillinger som Værnemagten havde forladt under Russernes Tryk. Vi var gaaet i Stilling bag en lille Skov, som paa en kort Strækning skjulte Vejbanen for Russernes Artilleriobservatører, hvorfor vi havde forholdsvis Ro for deres Granater. — Jeg havde fundet en Grøft inde paa Marken og ved at skovle den fri for Sne, havde jeg, paa en let og behagelig Maade, faaet en ganske god Dækstilling. Som jeg sad paa Grøftkanten og med Velbehag røg en Pipe Tobak, medens jeg betragtede Hammeraternes Skid med den frosne Jord, kom Oschan. Helstrup slentrende for at faa sig en Sludder. Helstrup førte det svære Zug (Granatwerfere og svære Maskingeværer), han var lige kommet tilbage fra Orlov og havde sikkert meget at berette. — Helstrup var nu en herlig Gut, stor og bred og stærk som en Bjørn, han havde været Under-

officer i den danske Hær og havde otte Aars Tjeneste bag sig, en Mand der künde sine Ting paa Tingene. Lidt af en Eventyrer var han, og mangen en Aften var gaaet, naar han berettede om sine mærkværdige Oplevelser, og især naar han beskrev sin Deltagelse i den spanske Borgerkrig paa de Rødes Side. Helstrup havde et pragtfuldt Himmelsvar, var altid med paa den værste og Pigerne künde lide ham.

"Naa," begyndte han, "det Stykke Arbejde er du skippet let fra."

"En Soldat maa altid spare paa Kræfterne, det er Reserverne som afgør Slaget."

"Du har Ret Marius! Kræfterne faar vi nok behov senere. Hvad mener du ellers om Lortet, det lader til vi skal i Krig i Dag."

Jeg bankede Piben ud og svarede: "Paa disse Kanter faar vi aldrig et roligt Øjeblik, Russerne vil ha' Narva, ligemeget hvad det saa koster. Han tror, vi allerede er slaaet, det gælder bare om at mase paa, saa vil vi stikke Rumpen mellem Benene og løbs, ganske som Luftværnssoldaterne gjorde det ved Leningrad."

"Det kan heller ikke nægtes, at Moralen er blevet lidt anklagen efter det forbandede Tilbagefald, - se nu paa den Flok her, hvor mange af de gamle Gutter er der i Grunden tilbage? Det var dog dem der dannede Rygraden i Kompagniet, - hvad har vi i Dag? En sammenløbet Hob, hentet fra alle mulige, forskellige Enheder - ny Kompagnichef! - er vi maaske sammenarbejdet, ^{ting} kendt af hinanden og har Tillid til hverandre? Det er dog disset, som giver et Kompagni Slagkraft og især naar det gælder et

Foretagende, som det vi staar overfor i Dag."

Helstrup havde talt sig varm, nu satte han Hikkerten for Øjet og undersøgte Terrainet.

Jeg spurgte: "Hørte du det Foredrag vi fik i Gaar af Hecht?"

"Nej, jeg var inde ved Trosset! Hvad sagde han?"

"Jo, pludseligt bliver hele Kompagniet kaldt sammen, ned i Kælderen under Fabrikken, og ind træder Untersturmführer Hecht sammen med en Russer. Du kan høre paa, vi fik en ordentlig Opsang, - han talte om vores egen Uovervindelighed, om Russernes Fjendhed og om hvor daarlige Soldater de er. Som et Bevis fremviste han den medbragte Russer, en ganske ung Fyr paa knapt 15 Aar, lille, spinkel og forfrossen, en Mand fra et Maskinpistolkompagni, der under en Stosstrup var taget til Fange af vore Soldater. - Her ser i: "Juan den Skrækkelige" - raakte Hecht - en Gennemsnitssoldat fra den russiske Hær, saaledes ser Russernes Soldater ud nu, saa langt er de kommet ud med Hensyn til Mangel paa Menneskemateriale, - se paa jer selv Soldater og drag en Sammenligning, hvem har saa Angst for Juan? - Han blev ved med sit Sludder og vi lo, for de fleste kendte Russerne bedre end Hecht, der er dog Forskel paa en Frontramp og en Trossofficer. Et var vi dog klar over, hele den Salve han affyrede, var kun Forspillet til en eller anden Begivenhed, hvor vi selv skulde medvirke og nu ser du, i Dag staar vi her, - Hovedakteren i Skuespillet, saa faar vi jo se, om Indsprøjtningen har virket."

Helstrup stod længe eftertænksomt og svarede alvorligt i: „Den russiske Soldat er en mærkelig Blanding paa godt og ondt, man træffer ham køk og dødsforagtede, han kæmper til sidste Mand, men man træffer ogsaa det usleste Skrauk, som stikker Halsen mellem Benene og løber, uden at kisse et Skud, bare de hører et kraftigt Hurrå, og som aldrig udretter noget positivt, uden de har kommisærens Maskinpistol i Ryggen. Jeg tror, vi i Dag kommer ud for en meget vanskelig Opgave og kun faa af os slipper levende fra det.“

„Er du begyndt at faa Fornemmelser Helstrup? En Soldat skal altid drage ud med den faste Tro, at han, og netop han, slipper levende fra Slaget.“

„Min gamle Ven, jeg har aldrig haft det med Fornemmelser, naar jeg gik i Kamp, saa har det altid været med samme Ro, som gjaldt det et muntert Lag, men i Dag er der kommet en mærkværdig Uro over mig, mit Instinkt advarer mig imod denne Kamp. Her kommer man lige fra en Orlov og ud i saadan noget Lort, det stemmer heller ikke Sindet til Højsang.“

Helstrup gik tilbage til sit Tug, jeg rystede paa Hovedet, saaledes havde han aldrig været. Det var ikke første Gang, jeg havde hørt Kammerater komme med Udtalelser og Forudsigelser om en hurtig og pludselig Død, naar vi stod overfor en farlig Opgave, hvor Livet var Indsatsen. — Hvad er det for et mærkeligt Instinkt, som fortæller Soldaten naar han skal dø?

Midt paa Eftermiddagen, som Tøsmørket faldt over Engen,

kom Ordren: Ryk frem og søg Føling med Russerne.

Gruppevis, og med behørig Afstand, gik vi forsigtigt frem mod Nordøst, i Retning af Kuvafleden. Fremad gik det over Marker, Enge og Sump; paa Baggrund af den hvide Sne, saa Kompagniet ud, som en sort Blyant, der i en lang Linie kravlede over et magtigt Foliør. Artilleriildten havde hidtil været spredt og ikke særlig voldsom, men pludseligt, som vi skulde passere en større, aaben Strækning, antog den en særdeles voldsom Karakter, det var tydeligt nok Spærreild. Russerne havde opdaget vores Fremrykning, antageligt havde en Observator bemærket vore Silhuetter over den hvide Sne, og telefonisk bestilt denne lille Opmærksomhed. Kommandoen lod i Gruppevis springe fremad! Vores Gruppe var den tredje i Rækken, vi laa i Udkanen af Spærrebeltet og ventede paa Kommandoen, saa godt dækket, som Forholdene Tillod, i en lav Grøft. Varmen fra de springende Granater var djævelsk, Jord og Sne blev slynget op i store Fontæner og Kvædtrængen, som drøved imod os, lagde sig som en Taage over Engen og gjorde det umuligt, at følge de fremrykkende Kammeraters Skakne.

Manden ved min Side stønnede højt, hans Læber bevagede sig ihvertfald, Ansigtet var ligblegt og fortrukket som i Smerte, og Øjnene flakkede forvildet rundt, som hos et Dyr der er fanget i en fælde og søger en Udvej; han var tydeligt dødsensangst — stakkels Fyr. Sængere hørte Laa Andreassen, han grinede oprørtende til mig, men han hørte ogsaa til Veteranerne. Tankerne gik og kom — var det Springet ud i det store „Futet“, — nej, saaledes følte jeg det.

ikke og dog var det som en stærk Haand greb om Hjertet og det krympede sig i Angst, — bare dog for Fanden den Ordre snart vilde komme, at vi kunde faa det overstaaet. — Saa, der gav Gruppchefen Tegnet og sprang selv frem fulgt af Maskingevarskytten. Nu! — Du gamle Germaner — har du Livet kært, saa brug dine Ben og frem igennem Flden. — Var det Fjedbildning eller var Rüssernes Fld pludseligt sløjet af? Det føltes ikke nær saa skemt, nu man var midt i det, som Fantasien udmalede for man sprang, men saaledes gaar det vel med alt, det er det fremtidige der skræmmer Manden, ikke det nuværende. — En mægtig Brok sprang bagved mig, instinktmæssigt havde jeg kastet mig i et Granathuk, det var som Trommehinderne skulde spranges. Lufttrykket kastede mig næsten op af Hullet og jeg fik Smarter i Brystet, det var et Held den faldt bag mig, for Artillerigranaten slaar de fleste Splitter fremefter. Det gik fremad igen, om muligt endnu hurtigere end før og snart var Gruppen i Sikkerhed, skjult bag en Bakkekam. Efterhaanden blev Kompagniet samlet igen, Tabene havde været forbløffende smaa, — en Mand død og en saaret fra vores Gruppe, og noget ligværende fra de øvrige Grupper. — Mørket sankede sig efterhaanden over Landskabet — Himlen var overskyet, kun Sneen lyste op og gjorde det muligt at skelne Tingene fra hverandre. Der var knapt 2' Km. til Narvafloden, ca. 1' Km. fremme i Mørket laa det russiske Infanteri, i Udkanten af den mørke Skovbramme, som her kantede Flodbredden. Kompagniet sendte en Patrulje ud for at søge For-

bindelse til venstre med 1' Bataillon, andre blev sendt frem for at konstatere, hvorledes Rüsserne havde placeret sig. Vi rykkede forsigtigt 3-400 Meter længere frem og fik Ordre til at grave Skytthuller. Gruppen var, efter Rüssernes Fldoverfald, reduceret til 10' Mand, heraf var kun de tre Mand Danskere, vores Gruppchef Usha. Egon Christoffersen iberegnet, Resten bestod af Rigstyskere og Rümænere. Christoffersen er et helt Kapitel for sig selv — mellem Venner blev han populært kaldt for „Stoffer“, skulde det være særligt fornemt, saa var det „Sprængstoffer“. Navnet havde han faaet fra sin ulyksalige Hang til, at pille ved og eksperimentere med, alle mulige Sprængstoffer. Rüssiske Haandgranater havde vi en vis Respekt for, adskillige, der havde forsøgt at pille ved dem, maatte betale for Forsøget med Livet. Fandt vi den Slags Tingester, hvor vi færdes, blev de altid fjernet med megen Forsigtighed. Fandt „Stoffer“ en russisk Haandgranat eller saa en Mand komme bærende med en, saa fik den en kort, men kritisk Undersøgelse, hvorefter han, med en tre-fire raske Haandbevægelser, skildte den ad og smed de forskellige Stumper ud til alle Verdenstjerner, men alt levende omkring ham, som havde Livet kært, flygtede rædselsslagen bort eller søgte Dækning. „Stoffer“ fabrikerede sine egne specielle Haandgranater. En almindelig Haandgranat blev sat i en større Konservesdåse og Hulrummet udfyldt med Sprængstof, Jernstumper, Glas og i Mangel af andet ogsaa med Smaasten, Daaser blev lukket til foroven, omkring Skæftet paa Haandgranaten og et nyt „hemmeligt Vaaben“ var klar til Brug. Han var meget stolt af

sin Opfindelse, men nogen større Succes fik de aldrig, man ymtede i Krogene, at de var til større Fare for den Mand der benyttede dem end for Russerne. Venner og Bekendte, som velvilligt fik overladt et Par Stykker til Brug eller bare paa Prøve, betakkede sig altid og havde tusinde Undskyldninger paa rede Haand og Mannerne i Gruppen, som selvsagt skulde være udrustet med dette Vidunder-vaaben, havde mærkelige, uheldige Tilbøjeligheder til at tabe dem. "Stoffer" havde et indgaaende Kendskab til alle Infanterivaaben, saavel egne som fjendtlige. Han var en modig og uforfærdet Soldat, altid første Mand naar der blev raakt om Frivillige til Spähtrup eller Stosstrup og han var pligtopfyldende til det yderste. "Stoffer" var den første Dansker, der fik tildelt Jernkorsets Ridderkors (for sine senere Bedrifter paa Brückenkopf Karva), denne høje Udmærkelse var saa meget mere bemærkelsesværdigt, som det var en Underofficer den tilfaldt. Vi var fra samme Egn - for mange Aar tilbage tjente "Stoffer" paa Kåbogaarden derhjemme paa Steens, han var dengang kun en halvvooksen Knægt - jeg husker ham saa tydeligt, saadan en lille snusfornuftig Fyr, der skulde pille ved alt. Mekaniik, men dengang var der ingen som anede, at vi 8 Aar senere skulde mødes i Nordrusslands Sump og staa sammen i en Kamp paa Liv og Død.

Arbejdet med Skyttehullerne skred kun langsomt fremad, Jorden var haard som Ben og vi manglede ordentlige Redskaber.

"Stoffer" var gaaet kort for at "organisere" (Ordet blev

brugt mellem Soldaterne, naar de var ude for at skaffe sig noget ekstra, det vare sig Vaaben, Fødemidler, Beklædningsgenstande o.s.v., - det var efterhaanden blevet en hel Sport at organisere og "Stoffer" viste ganske særlige Evner i den Retning, jeg hørte ham raabe mit Navn ude i Mørket og gik efter Lyden. Han stod og rodede i en Panzerpatruljevogn, som var havnet i Grøften. Ved nærmere Eftersyn kunde man se, at Mandskabet havde arbejdet paa at bringe den flot, men var blevet forstyrret i deres Forehavende paa en voldsom og ubehagelig Maade, - en Granat var skaaet ned umiddelbart foran Køleren. Vognen var blevet slemt molestreret og en Mand fra Besætningen laa ved venstre Forhjul, han manglede Hovedet og det ene Ben.

"Har du set ham der ligger her ved Siden, jeg var ved at falde over ham - fy for Pøkker, hvor er det modbydeligt!"

"Ja, ja - der ligger en længere ude, han ser endnu værre ud, - men kom nu her, det gælder om at faa tomt Vognen i en Fart, jeg er sikker paa, at den snart bliver afhentet, - se det er vel nok Sager," med disse Ord hev Stoffer to nye Maskingeværer Model 42 uden bords, et Par Maskinpistoler fulgte efter; men det bedste var dog 6 Pakninger Coca - Gola Chokolade, flere Pakker Tabak og adskillige Hundrede Gigaretter. Mere og mere hobede sig op udenfor Vognen, - Tapper, Vinterbeklædninger, gørtet Ammunition til Maskingeværene, Reserveløb, Haandgranater o.s.v.

"Chokoladen og Tobakken klarer vi vel nok, men hvad har du

tænkt dig med alt det andet, du brokker sammen? Det er vel ikke din Mening, vi skal slæbe alt det med i Angrebet, "bristede jeg mig til at spørge. — "De-de-det ska-ska jeg nok ordne," Stoffen stammede naar han blev ivrig — "hold nu Vagt her saa længe jeg er borte, ellers bliver det hele stjaalet!"

Vi betragtede allerede Byttet som vores retmassige Ejendom, det gjaldt nu om at beskytte det mod ildesindede og ligesindede Personer. Der gik en halv Time, saa dukkede "Stoffen" atter op, — en Mand fra Gruppen fulgte efter ham, trakkende paa en organiseret Slæde.

"Nu har jeg regnet det hele ud," begyndte han, "alt, hvad vi ikke kan bruge med det samme, bliver læsset paa Slæden, du skal overtage det ene Maskingevær, — Maskinpistolerne og en Del af Ammunitionen bliver fordelt mellem Mændene."

Jeg protesterede kraftigt og gjorde gældende, at jeg var tildelt Gruppen som Skarpskytte. "Stoffen" holdt paa sit og paastod, at der var ingen andre han kunde betro Maskingeværet. Til Slut bøjede jeg mig for hans Argumenter, men forlangte en paalidelig Mand som Skytte Nummer to. Slæden blev læsset og Manden gjort ansvarligt for Indholdet, — med streng Mine og ved Brug af Sprogets mest indtrængende Ord, søgte "Stoffen" at bringe ham Forstaaelsen af det store Ansvar, der var lagt paa hans Skuldre, men tillige ogsaa den Ære og Tillid, der var vist ham. En Baggrund af frygtelige Trusler om, hvad der vilde ske, saafremt der manglede blot den

mindste Smule paa Opgørets Dag, blev føjet til for en Fuldstændigheds Skyld. Slæden, som ikke kunde undgaa at faa den Opfattelse, at hele Felttogets Udfald afhang af ham, lovede højtideligt at gøre sit bedste. Naar vi rykkede frem til Angreb, skulde han være ca. 100 Meter bagved Gruppen. — "Du kan indtage din Plads med det samme," — beordrede "Stoffen". Han sjøkkede saa afsted i Mørket og siden har ingen set hverken ham eller Slæden. — Chokoladen og Tobakken blev delt ud blandt Mandskabet, især Chokoladen blev modtaget med Begejstring for der var ingen, som havde faaet hverken vaadt eller tørt den ganske Dag. — Jeg gik i Stilling med Maskingeværet, gjorde det skudklart og fik instrueret Reserveskytten med to Maskingeværer og ekstra Maskinpistoler, var vores Gruppe den stærkeste i hele Kompagniet.

Russerne begyndte at røre paa sig, maaske havde de hørt Støjen fra vort Gravearbejde. Maskingeværerne smeldede derovre fra Skoven, som smaa Stjerneskuud trak Fosforprojektilerne deres Lysstriber i Mørket og nu begyndte Granatværferne at tage deres uhyggelige Sprog. — Dok, dok, dok — sagde det fra den anden Side af Floden, saa vidste vi, hvad der ventede os, ca. 15 Sekunder efter var Nedslagene der. Der er næppe et Vaaben Frontsoldaten har saadan en Respekt for, som disse Granatværfer eller Skyttegrausmorterer, som man kalder dem for herhjemme. Rakkevidden ligger fra 1 til 5-6 Km. alt efter Kaliber og Drivladning. Granatværferen er et Hrumbaneskyts, Granaten beskriver en krum Bane i Luffen og kommer, rentrent direkte fra oven, dæmpende ned til Manden, der staar i Graven eller

Skyttehullet. Granaten er udstyret med en meget følsom Anslagszunder, ved den mindste Berøring med Jordoverfladen springer den og sender en Regn af savtakkede Jernstumper fladt henover Terrainet, ligger man i Nærheden af Nedslaget, uden Skyttehul eller anden Dækning, er det næsten umuligt at slippe helskindet. Endnu værre er de saakaldte Gummigranater, som efter at have berørt Jorden, springer en 4-5 Meter i Luften igen og først nu foregaar den egentlige Eksplosion; Jernstumperne bliver fra oven, med mægtig Kraft, slynget ned efter. Artillerigranaten kan man høre i Luften, en øvet Mand kan afgøre om den falder foran eller bagved ham, om det er nødvendigt at gaa i Dækning eller ej; men Værfergranaten høres næsten ikke, kun et suagt - Plop, plop, plop, - melder dens Ankomst og saa er der kun Brøddelen af et Sekund levet til at komme i Sikkerhed. Russerne var udforsynede med Værfer, de havde hele Kompagner, som udelukkende var udrustet med disse Vaaben og de betjente dem med stor Dygtighed og megen Sikkerhed.

Der blev en længere Pause i Russernes Beskydning, dels var de ikke klar over, hvor i Mørket vore Stillinger var placeret, og dels svarede vore Vaaben ikke igen. Ud for vores Afsnit var alle deres Granater gaaet for kort og havde ingen Skade forvoldt, men til højre for os, havde Floden været mere præcis og langt kraftigere.

Der lod Skridt paa Markvejen og lidt efter dikkede en lille Skare frem, - en Mand med en Saaret paa en Slæde, to Mand bærende paa en tredie og til Slut en Mand med hele Hovedet i Bind.

"Hvad er der sketovre hos jer?" spurgte "Stoffer".

"En Fuldtraffer i Graven - vist tre Døde og disse tre Mand saaret".

"Hvad Fanden har I været brokket saa mange sammen for paa en Plet?" blev der spurgt fra et af Hællerne.

Men ingen gad svare og snart var Transporten forsvundet i Mørket igen, kun de Saaredes Jamren hørtes endnu et Stykke Tid.

Stoffer kom med Besked, - Kl. 8 skulde Angrebet begynde, om en Time. Svære Zug og 2' Zug skulde storme Siverti, - vi hørte til 2' Zug. --- "Sandskyen ligger der mellem Skovene, hvor du kan se det begynder at brænde," forklarede Stoffer.

Der var blevet stille paa Slagmarken, Vinden havde lagt sig og paa den let overskyede Himmel blinkede et Par ensomme Stjerner. Fra de russiske Linier lod der ikke et Skud, de laa ~~der~~ som uddøde. Nu og da lod en sagte Munklen fra to der takte sammen, Vaabenkrasen hist og her, men ellers var hver Mand optaget af sine egne Tanker, - det var som om haade Mennesker og Natur pustede ud og forberedte sig, til dette Snævtug paa Liv og Død.

Atter en Ordre: Ryk frem til ca 100 Meter fra Skovbrynet, anvend al mulig Forsigtighed, hold Forbindelse til højre og venstre og afvent Signalet til Angreb. Langsomt og med uendelig Forsigtighed bevægede Gruppen sig fremad, - Terrainet blev mere sumpet, ganske vist havde Frostens båndet Sumpen, men mellem Trær og Bøskads laa Sneen højt og besværgiggjorde vores Fremtrængen. Foran en meget dyb Grøft, nærmere betegnet en stejlt Slugt, stoppede vi op og

afventede Begivenhedernes Gang. Flere Huse kom i Brand over i Sandbyen. — — — „Russerne brænder hele Byen af,“ hviskede Reserve skytten, — „hvorkedes tror du det vil spænde af, naar vi stormer ind i Fjeldskæret?“ — „Der slipper ikke en Mand levende fra den Historie,“ tilføjede han pessimistisk.

„Stoffer“ lå ved sin Side, hans Øjne hang ved Urskiven, som han, i Skjul under Jakken, glimtvis lod Lommelampen belyse.

„Der er kun et Minut tilbage, saa gaar det løs — er du klar,“ spurgte han. — Jo, det mente jeg da nok.

Hvor kan et Minut dog være saa langt — som en Evighed. Saa mange Tanker der kan fostres paa et kort Øjeblik, saa mange Begivenheder, som kommer til at staa i et helt andet Lys, — Ting, som før havde været af næsten livsvigtig Betydning, bliver her, paa Grænsen mellem Liv og Død, saa uendelige smaa og meningsløse, ja næsten latterlige.

Som to store Roudyr, der har vejret hinanden i Mørket, og nu kræmmer sig sammen til et afgørende Spring, i en Kamp paa Liv og Død, saaledes stod de to fjendtlige Hæere overfor hinanden, — en fortattet Spænding herskede langs hele Fronten.

Nu! — Som en Homet der farer over Himlen, steg Lysraketten op og udløste sig i en Regn af forskelligtfarvede Stjerner, — den blev besvaret til højre og venstre, — Signalet til Angreb.

Maskingeværene begyndte, som paa Kommando, at bjæffe over hele Fronten, — under høje Hurraraab og med skrattende

Maskinpistoler stormede Kompagnierne frem. Jeg tøvede det Sekund, der var nødvendigt for at affyre Gårtens 50' Skud, smækkede en ny Gært paa og sprang op.

Tærningerne var kastede og vi gik over Rubicon. —

Det vil sige, jeg kastede paa min Bagdel ned af den stejle Skrant, for at gaa over Bækken, som løb i Bånden af Kløften, men tog mig ikke i Agt, den stærke Strøm havde skidt Isen tynnet. Vandet gik til Skridtet og hvad værre var — Maskingeværet fik ogsaa en tur i det vaade Element. Det var et modbydeligt Uheld, i den stærke Kølde frøs Vandet til Is med det samme, Tøjet blev stift som en Pind og Geværet nægtede at fungere.

Nu! hurtigt op af Skranten paa den anden Side, her var andet at gøre, end som spekulere over et Par vaade Bukser.

— Skytte 2 her! Frem med et Reserveløb og en ny Gært, — ogsaa en tre — fire raske Ladegeb, — jo, jo Maskingeværet skød igen, det hamrede Projektilerne ind i Skoven med en Fart, saa det var umuligt at skelne de enkelte Skud fra hverandre.

Saa var Stoffer der: „Skynd dig fremad Mannis! Du er bagefter!“

Skoven var naaet, — Larmen fra alle de mekaniske Vaaben var frygtelig herinde mellem Trærne, — de Kampende raakte Hurra, de Saarede skreg om Hjælp og de Døende ralhede. Mørket røg de tæt mellem Stammerne og gjorde det vanskeligt at holde Forbindelsen mellem Grupperne vedlige, vanskeligt at skelne Ven fra Fjende. Mandskabet, som ikke var trænet til denne Form for

Kamp, begik ogsaa uhyggelige Fjltagelser og adskillige faldt for egne Kugler, men fremad gik det. - Phim, Ping, Phim - sagde det bestandigt mod Huiste, Grene og Trastammer, det var Rüssernes eksplosive Kugler der sprang. Pris dig lykkelig, saafremt du kun bliver saaret af et almindeligt Geværprojekt, - et eksplosivt Projekt springer i samme Øjeblik, det møder den mindste Modstand, springer i Rødet og laver et Saar som en Underkop, hvor Spidskuglen, i værste Fald, nøjedes med et Huk paa Størrelse med en Enkrone. Granatværferne var begyndt at spille op igen, - de fleste Granater sprang i Trætappene, og slyngede deres Fjernstumper ned over saavel Ven som Fjende.

Angst - nej egentlig ikke, det var kun medens man laa og ventede. Ophidselse - ja vist! En Ophidselse, som borteliminerede alle menneskelige Følelser og blottede Urinstinkterne, en Ukløsnings af det stærke Nervepres, som gaar forud for en Kamp, hvor Livet er Indsatsen. Hærvarebene, Skrigene, Larmen fra de springende Granater, - for den som ofte har hørt det, lyder det som Damsbasunernes Klang over døde Haab og spildte Kræfter, over forpinte Sjæles Klage og tallose Slægters Lidelser. En Sjælmesse over Verdens vildsomme Søger.

Fremad - kun fremad! En Skoukamp i Mørke, - et Slag mellem Skygger, - en Heksehedel og et fantasifuldt Mæredt. Rüsserne flygter eller falder, - Frikorpsets Mænd falder, - bestandigt fremad, - fremad mod Udslettelsen.

Endeligt! - Vi var naaet gennem Skoven og foran os laa den brændende Sandsby. Jlden rasede, knitrede og bragede i de tørre Træbygninger og Flammeskåret lyste viden om. Paralt med den Retning vi stødte frem, løb en Vej eller snarere en Gade, paa Gaden højre Side laa Sandsbyens Gaarde og Huse, til venstre var først en smal Strimmel Mark, saa kom Kløften og Bukken igen.

Meier (Skytte 2) var bagved mig og ved Siden havde jeg Stoffer, - vi holdt til venstre, langs med Kløften, for at komme fri af Jldskåret. Et Maskingevær, et Par Hundrede Meter forude, begyndte direkte at fejse henover Gaden og Marken. Vi fandt hurtigt en Smule Dækning og spejdede forsigtigt fremad, - hvor var Maskingeværredet? Det var ikke vanskeligt at konstatere, for vi begyndte et Par Maskinpistoler at understøtte Geværet, - Jldstraakerne sprang frem fra nogle lave Murrester, som laa ud til Kløften, kun svagt belyst af Flammeskåret. - - "Meier! En Masse sammengürtet Ammunition, har du det?" - - Han kom kravende hen til mig med Massen.

I korte Byger placerede jeg alle 300 Skud ind i Rüssernes Stilling, holdt inde et Øjeblik for at se Virkningen af Salverne, for at skifte Løb og satte en ny Gürt paa.

"De løber væk, se-se!" Meier havde rejst sig halvt op og pegede ophidsset fremefter.

"Sky - sky - skyd dem i Røven!" skreg Stoffer, han fyrede selv for fuld Kraft med Maskinpistolen. Fem mørke Skikkelser tegnede sig et Øjeblik, som Silhuetter, i den usikre Belysning, saa forsvandt de i Mørket, hurtigere end det var muligt at faa Maskingeværet gjort

skudklart. Vi tog Strækningen hen til Ruinen i et Løb, - jeg med Maskingeværret parat, de to andre med Haandgranater i Hænderne, men Stillingerne var forkædt, Russerne havde trukket sig tilbage ud mod Thoden. Bag en søv, næsten mandshøj Murrest, var der udmærket Dækning og den passede glimrende som Anslag for Vaabnene.

"Her bliver vi foreløbigt," sagde Staffer, "vi maa først se at finde ud af, hvorledes det staar til rundt omkring os." Til venstre, paa den anden Side af Kløften, hørtes stærk Kamp-larm, - her var Resten af 2' Læg aabenbart naaet frem paa Højde med os, men til højre, bag den brændende Landsby, lød Skydningen mere fjern. - Først nu slog det mig, - hvor var de andre syv Mand fra Gruppen.

"Staffer! Hvor er de andre Kammerater henne?"
"Alle er restlos væk, - saarede eller døde, - men disse fik jeg da reddet!" Han holdt to Maskinpistoler i Vejret, - jeg syntes det var et noget ringe Bytte for syv Mand.

Maskingeværret blev bragt i Anslag, men vi skød ikke, der maatte spares paa Ammunitionen; kun en Hase var tilbage, smaa 300 Skud, - Resten laa nede i Skoven mellem de faldne, sammen med det andet Maskingevær. Djene stod paa Stille, alle Sanser var spændt til det yderste, hvert Øjeblik kunde Russerne foretage et Modangreb. Det kunde komme forfra og fra Siden op gennem Kløften, men ogsaa bagfra var der Fare for en Overrumpning. Mørket gav Fjenden mange

Muligheder, og saafremt han forstod at udnytte dem, kunde Situationen blive overordentlig farlig for os.

En Mand dukkede frem af Mørket bagude.
"Hvem der!" - "Oberscharführer Hector," lød Svaret.
Det var Føberen for 1' Læg og Kompagniførens Stedfortræder.

"Hvorledes staar det til hos jer?"
"Kun tre Mand tilbage af Gruppen - ni Saarede og Døde," meldte Staffer.

Hector oplyste at 2' Læg var kommet godt igennem, men havde haft store Tab, - syv Læg, til højre for os, var i Øjeblikket indviklet i en haard Kamp om Byens Kirkegaard. - Kompagniføeren var saaret og han - Hector, ledede nu Kompagniet. Vi fik Ordre til at blive, hvor vi var, foreløbigt. - Til venstre, inde i Skoven, begyndte en Bunker at brænde heftigt; i det flakkende Fldskær, saa vi mange mørke Skikkelser der kravlede bagud.

"Er det ikke 2' Læg, som gaar tilbage?"
"Nej!" oplyste Hector, "det er de Saarede, der prøver paa at komme væk ved egen Hjælp, næsten alle Saniteterne er faldet."
Hector gik videre. - Staffer sneg sig forsigtigt ud af Stillingen, han vilde undersøge Forholdene forude.

Efter nogen Tids Forløb kom han tilbage.
"Kan du se den yderste Ruinovre paa den anden Side af Gaden, jeg tror vi skal prøve paa at komme derover, der er meget bedre Skudfeldt."
Ruinen havde engang været det sidste Hus i Rækken, men laa

nå som en rygende Tomt. For at komme derover, maatte man viduen-
digs over Gaden og ind i Jldskæret, at gaa ud fra Dækningen og frem
i Mørket, i en Halocirkel udenom det oplyste Omraade, lod sig ikke gøre,
da Rüsserne laa tæt inde paa Livet af os. - Jeg hankede op i Maskin-
geværet og krømmede mig sammen som en 100 Meter Löber i Start.
„Først Löber Marius og saa kommer du Meier!“ Stoffen var Starter.
Saa stærkt mine Ben kunde bevæge sig, blev de 75 Meter over
til Ruinen tilbagelagt. Næppe var jeg naaet ind mellem de røgsu-
tede Murrester, før Maskingeværer og Maskinpistoler begyndte at feje
ned gennem Gaden, - jøvist, Rüsserne var der, og de var vaagne.
Stoffen fik ikke startet Meier! - Nu gjaldt det om at finde det om-
talte glimrende Skudfeldt, jeg maatte om paa den anden Side af
Ruinen, ned mod Floden. Skridt for Skridt og spejdende til alle
Sider naaede jeg derom og stod pludseligt i en forladt russisk
Werferstilling, Granatkasterne stod der endnu og ved Siden laa Mas-
ser af Ammunition. Her var ganske vist et godt Skudfeldt, men bedst
for Fjenden, han kunde bestrøje Stillingen fra begge Sider og forfra var
Dækningen meget mangelfuld, det var en noget udsat Post for en
enlig Maskingeværskytte. - Jeg stirrede længe ud i Mørket, - til højre
stod et Par forkroblede Træer, lidt til venstre et Par mørke Silhü-
etter, det maatte være Búske, - der var noget som bevægede sig længere
tilbage. For en Sikkerheds Skyld, sendte jeg en Salve derhen, - den
blev straks besvaret.
„Saa for Pokker!“ Geværet gik i staa, - jeg bandede højlydt

og masede febrilsk med Mekanismen, naturligvis var det en
Klemmer i Löbet, - ja, ovenikøbet et knakket Patronhylster.
Hvor Fanden blev Meier dog af med Reserveløbene og Ammunitionen.
Jeg spekulerede, - kunde man være bekendt at foretage „et stra-
tegisk Tilbagetog“, der var vist ikke andet at gøre. Jeg blev stærkt
styrket i min Beslutning, ved et Par Haandgranater, som sprang
foran Dækningen. Rüsserne prøvede åbenbart paa at støde frem
med en Patrulje; - med et ubrugeligt Maskingevær, uden Haand-
granater og kun en Pistol i Haanden, var der kun ringe Måghed for
at holde Stillingen. Jeg foretog et hastigt Tilbagetog og stod igen ved
Udgangspunktet foran Ruinen. Gaden laa stadig under Jld, men
Springet maatte være igen og det var paa høje Tid, en Haandgranat
detonerede imellem Murchokkerne.

En blåa Flamme sprang frem henne fra Hjørnet til højre, - der for
en lynsnar Tanke gennem mig - du bliver ramt!
Det gav et let Stød i Siden, men jeg mærkede ingen Smarter.
Stoffers Stemme kaldte ovre fra den anden Side: „De er
ude efter dig Marius, - kom herover!“

Først tømt jeg Pistolen efter Snigskytten, han fik alle otte
Skud i Rækkefølge, saa var der Ro fra den Kant.

Det er utroligt hvad Faren kan bringe et Menneske til at
præstere, - trods Maskingevær og Vinterbeklædning, vilde den Fart,
hvormed jeg tilbagelagde Strækningen over til Stoffen, sikkert være
god nok til en Record paa adskillige Fodrætsbaner.

Medens jeg püstede ud og undersøgte, hvor Hüglen havde ramt, tog Stoffer og Meier Råinen under Jld.

"Der var nok ved at blive noget varmt derovre, blev du ramt?" Stoffer holdt inde med Skydningen, for at smække et nyt Magasin i Maskinpistolen og saa undersøgende paa mig.

"Nej, - jeg er ikke saaret, der er gaaet en Hügle igennem Pistol-tasken, det er alt. - Hvor blev du og Meier af?"

Jeg naaede aldrig at faa noget Svær, for pludseligt kræmmede Meier sig sammen og rullede skrigende rundt i Sneen.

"Hvor er du ramt?" raabte Stoffer. - Men det var umuligt at faa et forstaaeligt Svær, han slog og sparkede og skreg op paa Rimeansk. Efterhaanden faldt der mere Ro over ham og vi blev klar over hvad der var galt, - han havde faaet et Skud i Testiklerne.

"Skynd dig og løb tilbage medens du endnu kan røre dig," raadede Stoffer og Meier forsvandt bagud, hurtigere, end man skulde tro var muligt, med et saa generende Skudskaar.

Stoffer gjorde Vaaben og Ammunition op, - 3 Maskinpistoler, den ene var ganske vist en russisk, men der hørte en Tromle med 70 Skud til, - 1 Karabin og saa Maskingeværet. Men Maskingeværet var ubrugeligt, for Meier havde Reservereløbene paa Ryggen og han var, i forvirringen, løbet bort uden at aflevere dem, det Løb, som sad i Geværet, var blokeret af et knækket Patronhylster.

Det var en stærk Svækkelse af vores Kampkraft, men herved var der intet at gøre, - vi forvissede os om at Vaabnene var skudklare,

holdt skarpt Udkig og afventede Begivenhedernes Gang.

"Ich bin verwundet!" raabte Stoffer pludseligt med en Rist, som gjaldede ind over Slagmarken.

"Hvad! Hvor er du saaret?"

"In der rechten Schulter!" Stoffer var ughidset og talte tysk.

"Det er da umuligt, - du har jo kun haft Hovedet ovenfor Dækningen."

Vi maatte baje os for Kendsgerningerne, det var et Gennemskud i Skulderen, men tilsyneladende kun et Hodskaar.

"Jeg stikker tilbage og bliver forbundet, men jeg vil prøve paa, at faa sendt Forstærkning herud. Hold nu Himmret oppe."

Gruppe Christoffersen var atter blevet stærkt reduceret, men selv om den ikke egnede sig til Stormangreb mere, saa holdt den dog Stillingen.

Det var forresten mærkeligt med de to Saarede, de havde dog begge været i Dækning og var alligevel blevet ramt. - Jeg stak med en Pind i Muren, - den gik lige igennem! Muren bestod kun af Sand og Ler, den ydede overhovedet ingen som helst Beskyttelse imod et moderne Projektil! Det var altsaa Gaardens Opklaring og her havde vi roligt staaet og modtaget Fjendens Jld, - jeg følte mig som en Svinnanger der pludseligt vaagner op i Sneen og opdager, at han er nøgen.

Jeg fandt skyndsamt en bedre og mere sikker Plads et Stykke ude til venstre, - det var en lav Jordvold, men det vidste man da hvad var.

Pludseligt stod Stoffer der igen, som skudt op af Jorden.

"Jeg fik ingen Reserver, - der var ingen!"

"Hvorledes staar til derinde?"

"Jnte saa godt! Forbandet daarligt! Kompagniføreren er haardt saaret, - Kompagnitrupføeren har faaet revet tre Fingre af og de fleste af Befalingsmandene er borte, - vel sagteis døde eller saarede. Der er vist en farlig Redelighed over det hele."

Der blev en længere Pause ovenpaa disse triste Meddelelser.

"Hvorfor er du saa kommet tilbage?"

"Naa, - jeg vilde bare ud for at se, hvorledes du klarede den."

Hvilken Soldat vilde vel ikke benytte sig af en saa oplagt Lejlighed til at slippe bort fra dette Helvede, fra Hilden, Mørket og den lændende Død derude; men Stoffer var af en anden Støbning, - trods det, han havde Ret til med det samme, at komme paa Lazaret - til god Behandling, Mad, Søs og Varme, saa valgte han først, at komme en Kammerat til Hjælp, det andet kunde komme senere.

Ude til venstre - i Skoven - var der blevet saa mærkeligt stille, det var som om Kampen var ophørt, - maaske var der ikke flere tilbage, - der kom kun et enkelt Skud nu og da. Derimod tog Kampen til bag de nu næsten nedbrændte Huse, det var sikkert den afgørende Runden om Kirkegaarden, som blev indledet.

Der blev Larm og Uro skemat tilhøjre for os, nogle græsselige Hyl skar gennem Natten. - Hürre, Hürre, Hürre - skreg Rüsserne og affyrede alle Vaaben.

"Saa, nu stormer de!" Modet sank et Par Tommer, det skal sket ikke nægtes. Hvem vidste hvor store Stykker Mørket skjulte, efter Sars men at domme var der mange; og hvad er to Mand i en ussel

Stilking, næsten uden Ammunition og uden Udsigt til Hjælp? Men Stoffer var ikke forknytt, med den raske Arm bragte han Maskinpistolen i Anslag paa Volden: "La-la-lad dem bare komme, de Svinepels!"

Der gik nogle Minutter i spændt Vente, men de kom ikke, - Sars men tog mere og mere af og vi aandede lettet op, det saa ud til at Faren var dreuet over for denne Gang, - maaske stødte Rüsserne frem i Retning af Kirkegaarden.

Nu kom Hector igen fulgt af et Par Mand: "Her har J to Mand til Forstærkning, det er Resterne af 1' Zug."

Han forklarede, at der var ingen Front af Betydning ovre i Skoven, vore Folk var væk, de var enten døde eller saarede, - Rüsserne havde tilsyneladende ogsaa haft suare Tab, derfor var det, de forholdt sig i Ro derovre. - Sidt efter kom Uscha. Gregersen trappende op og meldte sig, som sidste Mand af sin egen Stodtrup, - da de rykkede ud var den paa 25 Mand! Der kom nok et Par Stykker traskende ovre fra Skoven, - efterhaanden var Styrken naaet op paa syv Mand.

Stoffer mente nok, han kunde forsvare at trække sig tilbage, der var jo kommet Forstærkning og desuden var Armen hovenet op og Skulderen var blevet stiv og ubearbejlig.

Tre af de nyankomne havde lagt sig bag Volden ved Siden af mig, - det var Uscha, Wöffler, en frisk Berliner, - Becker, en Südetertysker - og en af de nye Mand, der var kommet til os fra Varnemagten.

"Det kalder jeg for et lykkeligt Suin, jeg for min Part tog gerne et Gennemskud i Skulderen for at slippe bort fra denne Suppedas."

Becker skulde misundeligt efter Stoffer, da han gik.

"Du kan da skyde dig selv i Armen, hvis du saa gerne vil
være," foreslog Löffler haanligt.

"Påh! Det skulde fedt hjælpe, har du set nogen der endnu
er sluppet heldigt fra en Selbstverstümmelung?" - Husker F
den lille Petzka, Rumaneren, som troede han bar sig særligt snedig
ad, da han skød sig gennem et Rugbrød og ind i Haanden, for at
Lagen ikke skulde opdage Kvædstlam i Saaret, men han blev opda-
get alligevel."

"Hvad Straf fik han for det?" "Blev han skudt?" Det
var Manden fra Værnemagten som spurgte.

"Ja, det kan du bandede paa han blev, - hos os bliver der gjort
kort Proces i den Slags Tilfælde og der er ikke noget med Begrav-
else paa Høltækirkegaard eller Øressalut over Graven." Det var
Löffler som afleverede denne Salut.

Manden fra Værnemagten mente nu, det ogsaa kunde være lige-
meget med Øressalut og andre Hædekunster, naar man først var død.

"Det maa snart være Dag, - gad vist om vi saa faar Forstærk-
ning og skal støde frem igen?" Löffler spurgte idet han dækkede
ned i Bunden af Graven for at tænde en Cigaret.

"Jeg kunde snareve tænke mig, vi blev afløst, har vi dog ikke
gjort det godt nok?" Becker sukkede dybt og fortsatte, - "støde
frem igen, - ja, det er saa Let at sige, er det dog Meningen, at vi
alle skal dø?"

Det glimtede et Par Gange derude i Mørket og Høgherne strøg
generende højt hen over Dakningen.

"Hør! Vær nu forsigtig med de Cigaretter, der er da ingen Mee-
ning i, at vi skal være Skydeskive af den Grund."

"Jeg er sku snart reventende ligeglad med hele Sortet, - vi skal
vel ha noget der kan stimulere en Smule, Mad har jeg ikke faaet
i Gud ved hvor lang Tid, jeg er brøklende sulten, - F er mig noget
fedtede her i Regimentet med Forplejningen!" Det var Værnemagten som
var bitter.

"Du skal se Sulten bliver nok glemt, naar Rüsserne op paa For-
middagen begynder med Trommeild igen, - saa er det maaske en
Fordel med en tom Mave," trøstede Löffler.

Mine Ben var ganske følelsesløse af Kølde, de var endnu
vaade fra det ufrivillige Bad i Bækken. "Hør engang, - der skulde
vel ikke være en af jer, som tilfældigvis var i Besiddelse af et Par
tørre Strømper, jeg har været en Tur i Vandet."

Det havde Manden fra Værnemagten, - jeg priste ham højlydt
og begejstret, da han bandede dem op af sin Brødpose og med en flot
Haandbevægelse sendte dem hen i Hovedet paa mig. Fødderne blev
kraftigt masseret i Sneen, - det var en herlig Fornemmelse, at mærke
Teerne i Støvlerne igen, - jeg havde saa smaat regnet med Forfrysninger.

De første spæde Tegn paa den nye Dag viste sig i Øst, det mør-
ke og dunkle var begyndt at vige for en graalig, mere lys Tone.
Löffler mente det var bedst, om vi spredte os ^{lidt} inden Dagen brød

frem og saaledes blev det. Jeg kravlede ud til venstre, helt ud til Kanten af Kloften og fandt der et Granathul, som kunde tjene til Dækning. - Langsomt trængte Lyset frem og afslørede Omgi-
 serne; jeg blev forbauset saa nær Floden var, næppe 150 Meter frem-
 me kunde man skimte dens isdækkede Flade. Foran Flodbredder,
 som her faldt stejlt ned mod Vandet, var et System af Stillinger,
 der maatte Russerne være. Den anden Bred var ganske flad og be-
 vokset med Smaaskov og Krat, - de mørke Punkter derude paa Isen
 var sikkert faldne Russere, skudt under deres Forsøg paa at forcere Floden.
 Her blev jeg pludseligt afbrudt, i mine Betragtninger, paa en
 ubehagelig Maade - Ping! En Kugle slog ned foran Granathullet og
 hvirvlede den fine Frostsne op i Ansigtet. - Hvad nu? - Forsigtigt stak
 jeg Hovedet op igen - Ping! Nok engang, - jo vist, der var ingen Tvivl,
 en eller anden morede sig med at skyde til Maals efter mig.
 Jeg skiftede Stilling og lagde mig helt over i højre Side af Hullet,
 trak den hvide Snehatte op over Hovedet og saaledes camoufleret
 kiggede jeg forsigtigt op over Dækningen. Ganske rigtigt - i den endnu
 usikre Belysning, saa jeg Pelshuene af en Russer 50 Meter fremme,
 han spejdede ivrigt efter Virkningen af sine Skud.
 Ho, ho - naa da vil duellere min Far, - ja, saa kom bare an!
 Næst efter Mod, er Forsigtighed Soldatens største Dyd!
 Jeg tænkte paa disse Ord, idet jeg gjorde en Haandgranat klar og
 derefter ganske langsomt og forsigtigt bragte Karabinen i Stilling.
 Uden Forsøg paa, at se over Dækningen og tage Sigte, lyrede jeg paa

maa og fæ, trak Geværet ned og ladede hurtigt. Min Modstander skoo-
 igen, næsten med det samme, - saa var Tiden inde til Handling - de Par
 Sekunder han skulde benytte til at lade, brugte jeg til at bringe Ge-
 været i Anslag og finde Sigtet, og næste Gang hans mørke Pelshue
 dækkede op, da var det mig der pustede Sne op i hans Ansigt.
 Pelshue og Gevær forsvandt med det samme, - jeg sendte, i hurtig
 Rækkefølge, endnu tre Skud hen i Graven til ham, greb Haandgrana-
 ten og slyngede den af al Kraft fremad. Jeg har altid været dyg-
 tig til at kaste, men 50 Meter var for meget i den svære Vinterbe-
 klædning og tilmed uden Tilløb, Haandgranaten eksploderede et Par
 Meter foran Maaket. Hvad der bevirkede, at Russeren forsøgte paa
 at forlade sit Hul, er ikke let at sige, - muligvis havde Haandgrana-
 ten og de tre Skud, givet ham den Opfattelse, at en større Styrke var
 ude efter hans Skulder, hvorfor det gjaldt om at komme i Sikker-
 hed i en Fart, nok er det - pludseligt ser jeg ham springe op og til-
 bage. Forsøget var ikke saa harsaderet, som man skulde tro, blot et
 Par Skridt og der var Dækning i det stærkt faldende Terrain, men
 uheldigvis for Juan, havde jeg endnu en Patron i Karabinen.
 Endnu før han var kommet rigtig i Bevægelse, skød jeg, - han
 faldt forover og blev liggende ubevægelig i Sneen.

Becker kom kravlende og smed sig ved Siden af mig i, "Jeg
 tror, jeg vil være her hos dig."

Han vendte sit markerede Ansigt, med den store Næse, imod mig
 og stirrede vedholdende, med sine vandblaa, stikkende Griseøjne,

paa min Brødtaske.

"Hvad kunde du tænke dig?"

"Du skulde bare vide, hvor sulten jeg er."

"Det maa du finde dig i, - der er ingen andre, som har faaet noget at spise det sidste Døgn. Du har forresten ogsaa godt af at prøve, hvad det vil sige at være sulten, det har du sikkert aldrig tænkt over, dengang du var Fører og snød os for vore Rationer."

Han saa arrigt efter mig, men svarede ikke. - Becker, som var Underofficer, havde saa sent som for en Uge tilbage været Kompagniets Fører, men var sat fra Bestillingen, grundet paa forskellige Uøjagtigheder vedrørende Madens Fordeling. Noget særlig Succes, ved sin Overgang til de aktive Soldaters Rækker, havde han absolut ikke haft, der var ingen som satte særlig Pris paa ham.

Der faldt ingen Skud mere, paa vores lille Afsmid, det var som om vi tog Maal af hverandre, ingen vilde være den første der begyndte, maa- ske var det ogsaa Mangel paa Ammunition, hos Parterne, som gjorde sig gældende.

Det svage, klumpe Husald, som led fra de russiske Stillinger, bemærkede vi knapt, men da Granaten sprang foran os, blev vi straks mere opmærksomme. Det var ingen svær Kaliber, tværtimod - den sprang med mindre Sarm end en Haandgranat.

"Hvad var det for en?" spurgte Becker.

"Det er jeg ikke helt klar over!"

Saa! Nu var Afskuddet der igen, ca. 10 Sekunder senere kom Granaten, denne gang mere til højre, - utvivlsomt var der en eller anden

ihærdig Herre,ovre blandt Russerne, som syntes Freden havde været længe nok, og nu prøvede han paa at skyde sig ind paa vores Stilling. Der gik et Lys op for mig, - det var Spadegranaater vi blev beskudt med. Russerne har meget praktisk indrettet deres Feltspader, som Granathastere in Miniature, - Spadestkæftet er af Metal og hult, det udgør Granatvoret og det afskrænelige Spadeblad virker som Budeplatte. Det er et fortræffeligt Vaaben, naar man ligger tæt paa hinanden i dækkede Stillinger og Grave, thi den krümme Bane Granaten beskriver under sin Flugt i Atmosfæren, bevirker, at den kan træffe Modstanderen, selv om han staar i fuld Dækning.

"Se! Se!" raakte Becker og pegede op i Lufsten, hvor en ny Granat var i Anmarch, - den kommer lige ned i vores Hül!"

Med lidt Held kan man godt faa Øje paa den langsomme Granat, medens den befinder sig i Lufsten, - selv for en øvet Mand er det vanskeligt at beregne hvor Nedslaget kommer, og for en ildet, ser det altid ud, som den kommer styrtende ned i Hovedet paa ham, - forresten en modbydelig Fornemmelse. Vi dækkede os begge, men Nedslaget var stadigt for kort til at kunde gøre Skade.

Saa var Becker der igen, meget ophidset: "Nu bliver vi ramt, den kommer lige ned i Hovedet paa os!"

"Saa hold dog Kæft med det Pjat!" hans nervøse Skrigen argrede mig. Denne Gang kom jeg for sent i Dækning, Granaten sprang foran os, - jeg mærkede et haardt Stød i Hovedet og faldt om i Bunden af Graven.

„Er du saaret?“ raabte Becker og saa, „kors hvor du blöder!
Som Regel tror man altid, at et Saar er værre, end det i Virke-
ligheden er og især naar det er et Hovedskud, hvor Hovedbunden,
med sit fine og tatte Væv af Blodkar, er tilbøjeligt til at bløde
stærkt. Jeg bildte mig ind, at Hovedet var flakket og kunde slet ikke
forstaa, at jeg var ved Bevidstheden. - Becker undersøgte Saaret
og afsagde sin beroligende Kendelse: „Granatsplinten har phøjet en
Fure i Hovedbunden og sidder omme i Nakken, - jeg kan tydeligt føle
den, men jeg tror ikke, den har skaaet Huk i Hovedskallen.“

Med megen Fingerfærdighed forbandt han mig, to Forbindingspak-
ker blev brugt for Blodet var nogenlunde stoppet. Jeg havde faaet en
uheldelig Tørst, var svimmel og havde Brakførmelser; efter at have
sundet mig et Øjeblik, besluttede jeg at gaa tilbage. Becker til-
bød tjenstvillig, lidt for tjenstvillig forekom det mig, at følge med til
Saniteteren, det afslog jeg som uundværdigt. Paa Vejen tilbage traf jeg
Ascha, Hector og meldte mig af.

„Saniteteren er i det lille gule Hus bag Bakken“, oplyste han.
Vores Kompagnisaniteter Andreasen, var i en meget nedtrykt
Sindsstemning, hans sædvanlige gode Humør var væk, han saa træt og
nedbøjet ud.

„Herregud! kommer du nu ogsaa Marius! - Er det slemt?“
Han undersøgte Saaret, lagde Forbindingen bedre tilrette og
spurgte: „Hvor mange er Iude hos jer?“

„Jeg er sidste Mand fra vores Gruppe, der er i alt fem Mand

tilbage fra 1' og 2' Zug.“

„Er du klar over at det er Resterne af 7 Kompagni?“

„Hvordan det?“ - Svare Zug maa da ha' en Del endnu.“

„Jeg har lige forbundet en Mand og sendt ham til Lazaret, han
var sidste Mand fra Svare Zug! - Ja, Marius - saa er de væk alle
sammen, - Hellstrup er faldet, min bedste Ven.“ Andreasen faldt tungt
ned paa en Stol og skjulte Hænderne Ansigtet i Hænderne, han var
fuldstændigt udkørt og dybt rystet af Vattens Oplevelser og Kam-
meraternes Skæbne.

„Ja, Garsten og Alfred Hansen er ogsaa faldet, - alle Dansker-
ne er borte fra 7 Kompagni, de er enten døde eller saaret, du er den
sidste. - Kan du forstaa jeg er træt, ustandseligt har vi arbejdet, alle
mine Medhjælpere har faaet samme Bekymst, som dem de skulde hjælpe.

Hellstrup og Alfred Hansen var begge mine gode Venner, første-
klasses Hammerater og i Besiddelse af alle Soldatens bedste Egenskaber.

„Ja, ja - kære Hellstrup! saa havde du alligevel Ret, da du sagde,
at kan faa af os slap Levende fra denne Kamp, mere end du
maaske selv anede og inderst troede.“

„Det er nu noget forbandet Suineri vi er rodet ind i, - hvornaar
er det forresten blevet Kotype, at angribe uden den mindste
Smule Understøttelse af Artilleri eller svære Vaaben overho-
vedet, - det er jo ganske uanvittigt og derfor er det ogsaa gaaet
som det“, bemærkede jeg, men Andreasen svarede, han stirrede
blot stift ud i Luften og havde tilsyneladende glemt mig.

Pludseligt rejste han sig, hentede en Sjat grumset Vand i et
buket Kogekar og et Par Piller: "Her, - tag det og saa syntes jeg, du
skulde se at komme tilbage, medens der endnu er nogenlunde roligt.
"Sev du," fortsatte han - "følg Markvejen og et Par Kilometer
længere tilbage ligger Hovedforbindingspladsen, der melder du dig
og derfra er der videre Forbindelse til Lazaret."

Vejen tilbage, den glemmer jeg aldrig, - det var som en
Vandring gennem Dødens Dal. Her havde Kampen raset med
Voldsomhed og Vildskab for kun faa Timer siden, men nu var
alt saa roligt og stille, - saa stille, at det gjorde ondt. Ikke en
Vind rørte sig og ikke en Kvist bevægede sig, det var Dødens Stillehed
som herskede - uhyggeligt - skæbnesuanger og knugende.

Bag mig havde jeg den nedbrændte Landskys rygende Ruinhob
og foran saa en aaben Strækning, hvor Granaterne havde gennem-
phøjet hver Fodskred Jord, et Kraterlandskab - fantastisk, men
dystert. Længere forude stod Skovbræmmer med væltede Træer og
nøgne Træstammer, berøvet Kviste og Grene af Granatsplinter
og Hækker.

Her saa de saa i brøderlig Forening, - Tyskere, Røssere og
Danskere, - saa fjernt fra Hjemlandet. - Hvad var det for en
mærkelig Skæbne, som havde bragt Mænd til dette trostøse
Sted for at dø? Noget var støvet herhen paa et Måltid og andre
havde her betalt Prisen for en Overbevisning; - men nu var det
hele forbi og i den store Fællesgrav, kunde de række hverandre

Haanden og undrende spørge, hvorfor alt dette dog var nødvendigt.

Enkelte saa saa naturligt og tilsyneladende uden en Skram-
me, som om de sou trygt og roligt. Der saa en ganske ung Røsser,
der var en Antydning af et Smil over hans Drengesansigt, - maaske
drømte han om de store Stepper i Øst, maaske havde Sommervin-
dens blide Klakkeklang, i Steppens vilde Blomster, ringet Døds-
stændens Bitterhed bort. - Lille Hase, - Herregud! ligger du her
ogsaa, - saa ung og saa glad for Livet, - var det nu ogsaa nødven-
digt, at du skulde dø? - For godt to Dage tilbage, bredte vi vore
Tæpper ud over den skidne Halm nede i Tekstilfabrikkernes Hæl-
derrum, for at lægge ostik Hvide for Vatten. Du skudvredt paa din
sadvanlige, drengagtige og charmerende Maade: "Stabscheführeren
siger, at nu faar jeg snart Orlov, om en Uge højst, - du kan
tro Marius, det skal blive dejligt at komme en Tur hjem, hjem
til Altona. Hvor vil Mor dog blive glad for at se mig, - han har
jo ikke andre end mig og saa min Søster tilbage, for baade
Hark og Heinrich er faldet. - Vil du ha min Søster-Marius?"

Stakkels Mor - du maa vente længe og Titusinder venter
med dig.

Længt de fleste var saa frygteligt lemlestede, savet i Stumper
og Stykker af Granatsplinterne paa de mest fantastiske Maader,
saa det trodser enhver Beskrivelse.

Der var dog en som levede, - fra et af Granathulkerne, inde
paa Marken, blev der winket og et Ansigt indsmurt i Blod, kettede

sig et Øjeblik fra Jorden for at raabe mig an. Jeg gik derhen, - det var en Meldev fra 1. Bataillon, han var meget medtaget og ude af Stand til at bevæge Benene, - i hans Ansigts graagule Farvetone og i det brüstne Blik, havde Døden sat sit Bmærke.
 "Hvad kan jeg gøre for dig Kammerat?"

Om jeg blot vilde sige Besked oppe paa Forbindingspladsen, saa han kunde være sikker paa at blive afhentet. Tak, - ja det var alt, hvad han ønskede, - nej, han havde ikke ligget her saa længe, han havde været paa Vej med en Melding og saa var den forbandede Granat kommet. Jeg lovede hurtigt Hjælp og forkod ham med et Par trøstende Ord.

* Forbindingsstationen var blokeret af Saarede og Døende, men det lykkedes dog, at faa fat paa et Par Mand og en Baare og faa dem sendt tilbage efter den Saarede. - Efter et Par Timers Ventetid, saa en kort Undersøgelse af Lagen og Afgørelsen led - Sazaret.

Det indrømmer jeg gerne, Kampen om Siverti havde været en usædvanlig haard Nerveprøve og jeg takkede Skæbnen, fordi jeg var sluppet bort fra dette Dilemma og var ikke langt fra, at velsigne den Russer, som saarede mig.

Langt senere erfarede jeg Kampens Afslutning. - Den omtalte Forstærkning var ankommet og Russerne blev kastet tilbage over Floden igen eller tilintejordte. Becker og Gregersen blev saaret og Löffler faldt.

11 Mand rykkede ud til Kamp, men kun 4 Mand

slap uskadede tilbage.

Det skete Natten mellem den 13. og 14. Februar 1944. - Nat, som ingen af de Overlevede nogensinde vil glemme og dog - kun en Nat, som mange andre, vi siden oplevede.

Skæbnen kan forme sig saa mærkeligt - for Aarhundreder tilbage, ogsaa en kold Vinterdag, udkæmpedes paa akkurat de samme Marker og de samme Heder, en blodig Kamp. Dengang var det Svenskerne, som repræsenterede de germanske Stammer. Som Fører, havde de en af de stolteste Skikkelser Nordens Historie har fostret, men ogsaa han maatte tilsidst bukke under overfor Naturens og den russiske Björns Overmagt.

Den prægtige Löve - Mindesmærket, rejst midt paa Slagmarken, - som tik evig Tid skulde minde Efterkommerne om hans Daad, - var ramt af en svær russisk Granat - en Fuldtræffer - og var splintret i Stumper og Stykker.

Var det en Tilfældighed - eller var det et Fingerpeg af Skæbnen? -

Dagligt Liv i Narva.

Byen Narva:

Narva – den gamle, historiske By, med sine herlige Patricierhuse, sine smukke Kirker og stolte Fortidsminder. Der, hvor den vandrige Narvaflod, dannede et stort, fossende Vandfald, var Byen vokset frem. Vandfaldet var Byens Rigdomskilde, det leverede Elektriciteten til de store Tekstilfabrikker og iøvrigt Lys og Kraft til hele Staden. Tekstilfabrikkerne var af uhyre Dimensioner, i Højsæsonen beskæftigede de, efter Sigende, 20.000 Mennesker og alt økonomisk Liv i Byen var faktisk, direkte eller indirekte, afhængigt af dem.

To gamle, kolossale Ridderborge dominerede og prægede Narva, Hermansborg paa den vestre og den dystre Juangorodborg paa den østre Side af Floden. Hermansborg, med sit tunge, firkantede Taarn og de fauntukke Mørværker, sorte og forvitrede af Aarhundreders skiftende Vejrlig, hævede sig stejlt op fra Bredden af den brusende Strøms kogende og sydende Vande. Borgen blev bygget af de tyske Riddere, da de i længst suvndne Tider stoppede op ved Floden med Vandfaldet, og nu stod den der, som Germanernes yderste Vartegn imod Øst. Som et Modtræk blev den kolossale Juangorodborg bygget af Russerne, paa den modsatte Side af den rivende Strøm. Mægtig i Udstrækning, en hel lille By i Byen, – kolossal med sine suare Ringmure og mange Forsvarsværker, – dyster og truende med de høje, graa Taarne og glatte, mørke Mørflader, hvor ikke en eneste arkitektonisk Udsmykning fangede

Øjet og brød Ensformigheden, – saaledes stod Juangorodborg, et kraftigt Udtryk for den slaviske Tidsalder, som frembragte dette monumentale Bygningsværk.

Byen havde delt sig nogenhinde ligeligt paa begge Sider af Floden, men den egentlige Stadsherne laa dog paa den vestre Side.

Narva eller Narova Floden, som den rettelig hedder, dannede Frontlinien, lige fra den store Peipussø og til sit Udkøb i Østersøen ved Høngerburg. Kun ved Narva, havde den militære Ledelse gjort en Undtagelse og dannet et Brohoved. Brohovedet begyndte i Syd, et Par Kilometer fra Narva og strakte sig i en Cirkelbue til Byens nordre Udkant, med en Dybde af ca. et Par Kilometer regnet til Byens yderste Kuvue. Forsvaret af Brohovedet var overladt Regimenterne "Danmark" og "Norge", samt Brigade "Nederland".

En frostdag Vinterdag med skinnende Sol, vendte jeg tilbage til Narva efter tre Ugers Lazaretophold, – vi skrev den 5. Marts. Vintersolen gød sit straalende Skin ned over den sneklædte By, flimrede og glimtede i Tagenes Snekrystaller, forgyldte Kirkerne i grønne Søjlehøjer og kastede et forsonende Skar over Juangorodborgens dystre Mure og barske Taarntinder. – Trods Solen skættede jeg mig i den tykke Vintermantel og gik vasket til, – den 60 km. lange Tur fra Jæhu og til Narva i aaben Lastbil, havde været en kold Oplevelse, – skættede mig ved Tanken om Skyttegravene, de drøbende lange Vagter, de kolde Bunkere, den evigt bændende Død, den uindholdelige Luseplage og alt det andet, som ventede forude.

Men trøds alt, - det kunde nu blive ganske rart at komme tilbage igen til Kompagniet, se hvorledes det stod til aktsammen, - om der var kommet nyt Mandskab og om der var Kammerater eller gamle Bekendte imellem dem - Kompagniet var det eneste faste Tilholdssted, vi havde i denne Verden.

Byen havde forandret sit Udseende siden sidst, alle Civile var forlængst evakueret. Hvor der før rørte sig et myldrende Liv af forskelligartede Mennesker i brogede Paaklædninger, - Mand, Kvinder og Børn imellem hverandre, - slaviske, mongolske og germanske Typer i en Mangfoldighed, - der saa man nu, kun Frontsoldaten i sin ensartede, graagrønne Uniform. Heste, Slæder og Vogne var afløst af Automobileer og Panservogne. Artillerigranaterne havde efterladt deres Spor overalt, Byen havde faaet et andet Ansigt.

I det sydøstlige Hjørne af Narva, omtrent ud for Tekstilfabrikkerne og Vandfaldet, havde Regimentet lagt Beslag paa fire store, treetages Arbejderkæeer, til at huse Trøsaftdelingerne. - Der var skummelt i de store Bygninger, lange mørke Gange og smaa, snusede Værelser, men solidt bygget, det var de, - Betonloft mellem hver Etage og dybe, hvælvede Kælderrum, - betryggende i Tilfælde af et Bombardement. En dansk Arbejder vilde finde en Lejlighed i disse Kæeer, for højest utilfredsstillende, - der var gennemgaaende kun et Værelse med Kjøkken pr. Familie og uden sanitære Bekvemmeligheder af nogen Art, men alligevel var her betydeligt bedre Forhold, end mange andre Steder i Narvas Arbejderkvarterer. Hvor utilfredsstillende

det hele end kunde være, maalt efter det civile Livs Krav, saa var det, regnet efter Frontforhold, nærmest ideelt, det bedste Trøsrum Regimentet endnu havde haft, - Administrationen koncentreret, tæt ved Fronten og godt beskyttet. - Beboerne var flygtet over Hals og Hoved og kun faa havde naaet at faa mere end de mest nødvendige Ting med, - Værelserne flød med deres Efterladenskaber, med fattige Brugsgenstande og tarvelige Godtheds møbler, - et Hjem, en Verden som var gaaet under i Krigens Malstrøm.

Stabschefen ved 4. Kompagni hilste mig med megen Glæde: „Det var godt du kom Marius! Vi er ved at stille Kompagniet op igen, der kommer stadig Erzats, men det er næsten udelukkende nye Folk, vi mangler nogle flere af de gamle Støtter.“

Han fortalte videre om Kompagniet, som laa paa den anden Side af Floden og i Øjeblikket var beskæftiget med Skyttegravsarbejde om Natten, og fik et Par Timers Uddannelse om Dagen.

„Du maa hellere blive et Par Dage her ved Trøset,“ mente han, „her er nogenhinde Fred og Ro, det er saa phüdsekigt at komme lige fra Lazaret og ud i Linien og desuden skal du ogsaa først til Løgen og skrives rask.“ „Naa, se nu at finde ned til Kjøkken og ^{faa}noget at spise, for du er vel sulten.“ „brød han phüdsekigt af. - Stabschefen var god nok, han sørgede for Kompagniet som en Mor og havde adskillige Gange paadraget sig Ubehageligheder, naar hans gode Hjerte løb af med ham og han havde hadet en Mand rekreere sig for lange inde ved Trøset.

Kokkens Værelse lå i den anden Ende af Hæreen, - det skulde gøre godt, at få noget at spise og høre nyt. Allerede paa lang Afstand kunde det høres, at han havde Gæster - Gæster i god Stemning. Samtalen var meget højroret, af og til kom der kraftige Lattersalver og haarde Slag i Bordet. Det var tydeligt nok Vaabenmesteren O. W., som var ved at berette om en af sine mange og uhyrlige Oplevelser fra Kønsholms Overdrev.

Hans Stemme trængte tydeligt gennem Døren og ud paa Gangen: "J kan bande paa, det var en Dame, som forstod at føre sig paa et Lagen!"

Beretningen blev brat afbrudt, da jeg bankede paa Døren og traadte ind. Stuen var hed som en Bagerovn og Tobaksrøgen drev rundt i tætte Skyer, - jeg gispede efter Vejret og blev staaende et Øjeblik paa Tærskelen, medens mine Øjne søgte at trænge gennem Taagesløret.

"Suk Døren for Helvede, her er skøn koldt nok i Forvejen," blev der skreget inde fra Dybet. - Frem af Taagen steg et Bord med en diger Flaske af det værste Slavesprit og rundt om Bordet, banket paa Hasser og Stake, sad fire Mand - alle Danskere. Et Brøl, som fra en Flok Hanibaler, der kaster sig over en fed Missionær, slog mig i Møde. Det er altid rart at høre, man er velkommen, selv om ogsaa Velkomsten ytrer sig paa en Maade, der er temmeligt ukendt i den civiliserede Verden.

O. W. gjorde stramt Hovnor, ganske vist uden at rejse sig; og indbød

med en kongelig Haandkravelse til at nyde et Glas af - Livsens Kildevand. - Jeg hilste og tog Plads.

Ove Christensen var Kompagniets Vaabenmester, vel nok den bedste i sit Fag i hele Regimentet. Han var en høj og kraftig Mand, en paaagaaende Type af den Slags, der kender alle Livets Ficluser og kan klare enhver Situation. Hans Fornavn, Ove, blev først af Tyskerne, - sidenhen ogsaa af Danskerne, udtalt som to sekstændige Bogstaver - O. W.; det var dog nærmest indenfor Kompagniets snævre Rammer, at denne Betegnelse blev brugt; under Navnet, Sigbranderen, var han kendt af hver eneste Mand i hele Regimentet, saa godt som selve Regimentkommandøren. I det civile Liv, var O. W. Brander paa Krematoriet i en større dansk Provinsby. "Sigbranderen" havde gjort hele Rigslandsfelttoget med.

Kokken, Hans Pedersen, var Sønderjyde og Slagter af Profession, men tiltrods herfor, var han en udmærket og samvittighedsfuld Kok. Af Natur var han faamægt og meget koldblodig, selv i den værste Grantregn mistede han aldrig sin Ro, han førte Kokkenovnen gennem baade Fld og Suov, naar det gjaldt om at kringe Maden frem til Kompagniet. En anden bemærkelsesværdig Egenskab, skal lige nævnes for en Fuldkommenheds Skyld, - han var meget vanskelig at drikke fuld.

Tredie Mand, Svend Rasmussen - Rottenführer i Narva, Soajer i København. Svend var en stor og kraftig Gæt, han havde hele dette Folkefærdes mærkværdige Mentalitet, men var en særdeles god Soldat.

Den sidste Mand ved Bordet var Herman Christensen, Fører for Granatværerne, mellem Venner kaldet for „Fødermesteren“. Denne Titel, som hentydede til en tidligere Epoke i hans Liv, blev dog brugt med en vis Forsigtighed, selv af hans nære Venner og kære, naar man skønnede, han var i godt Humør. Herman Christensen var en af Regimentets bedste Soldater og en Mester ved Granatværerne. I hans Gruppe, senere blev han Føgefører, herskede der en Jerndisciplin som paa en tysk Kaserne. Ude ved Fronten tager en Soldat sig ofte større Friheder, end Regimentet ellers tillader, men ikke hos Fødermesteren, — han straffede personligt, korporligt og håardt, men retfærdigt. Hvad man end kan indvende imod en saadan Fremgangsmaade, saa er det dog en Kendsgerning, at det var Mand som ham og af hans Type, der dannede Armeernes Rygrad og holdt Fronten naar det kneb, — især til Slut, da de evindelige Tilbagetog havde sluppet Moralen. Tiltrøds for sin hårde og strenge Opførsel, var han respekteret af sine Folk, han var altid Førstemand, enten det saa gjaldt om at slaa et Angreb tilbage, eller det drejede sig om en Ekspedition over i Fjendelandet. Herman Christensen var en af de mest dekoreerede Soldater i Regimentet, inden Krigen sluttede havde han erhvervet sig det tyske Kors i Guld, et Tapperhedstegn, der af mange bliver regnet for at være fuldendt paa Højde med Jernkorsets Ridderkors. Desuden havde han naturligvis Jernkorset af både første og anden Klasse, Infanteristormtegnet, Kæmpespangen i Sølv for over 30 Nærkampe og Tegnet for

Saarede i Guld, som kun bliver tildelt den der har været saaret mindst fem Gange, — til alt dette kom endelig den Preussiske Tapperhedsmedalje. Hvorledes han havde erhvervet denne Udmærkelse laa indhyllet i Mystikkens Taager. Onde Tungen paastod, at han havde faaet den tildelt, fordi han ganske alene, en mørk Nat, havde vovet sig ind til den glade Enke — i Pastovitcha. Herman hverken bekræftede eller benægtede dette Rygte, hvis man spurgte, smilte han blot hemmelighedsfuldt, lidt stolt. Havde man først set den omtalte Enke, — en ældre, sværmet sydhandsk Skønhed og Rygtet ellers talte sandt, saa vilde enhver indrømme, at Medaljen var ærligt fortjent.

Der blev skænket i Glasse, — vi skaaede for min Tilbagekomst og iøvrigt for næsten alt mellem Himmels og Jord og snart var Flasken tom. Herman og Svend Rasmussen, som skubde over til Kompagniet, bakkede sig paa at gaa.

„Her er saadan set ikke mere at blive efter,“ mente Herman, „den skændige Kok har jo ikke mere Sprüt.“

Svend vilde først høre Slutningen paa den Historie, som jeg saa brat afbrød for Ligbrønderen. Ligbrønderen havde glemt den — hvad var det nu for een? — Det vidste Hans, han havde hørt den mange Gange, — det var om hende med de store Fregner paa Brysterne. Vi fik Historien og et Par Stykker til og Herman og Svend drog tilbage til Kompagniet med et lyst Syn paa Tilværelsen, den bitre Virkelighed var glemt for en kort Stund.

"Sigbrænderen lattede det ene Ben og slog en magtig Fjært, mindst en 22 Gentimeters konstaterede han med stor Tilfredshed; men nu tog Hans voldsomt paa Vej og opfordrede os i kraftige Vendinger til at forlade Værelset.

"Kom her Marius, saa gaar vi," sagde Sigbrænderen, "det Rødhud er skøn snart blevet saa fornem, at han ikke er til at omgaaes mere, - ha, overøser Folk med Grovheder, fordi man opfører sig en Smule naturligt."

O.W. var indigneret, men dog ikke mere, end han højtideligt lovede, at komme frygteligt tilbage, saasnart det rygtedes, at Høkken havde faaet ny Tildekning af Spiritus. - Sigbrænderen havde indrettet sig et Værelse paa anden Etage, det tjente baade som Værksted og som Sove og Opholdsrum.

"Er du sulten?" spurgte han.

"Som en Ulu, Tarmene skriger i Maven paa mig."

"Kom her og tænd op i Konfjæret, saa skal vi ha' en Bid Brød og en Snaps!"

Ud af Høkkenskabets haledes han et stort Stykke skært Okseköd, Fedt, Sog, en Daase henkogt Suinekød og en Flaske Snaps.

Min Mavesafter blev saa virksomme, at jeg næsten ikke kunde tale.

"Ja ser du," forklarede Sigbrænderen med et lunt Smik, forleden Dag kom Spiesen (Stabschefen) og sagde: "Hør O.W., du kommer til at lave et ekstra solidt Laasetøj til vores Høkkenskab, for der bliver stjaalt af Beholdningen, en stærk

Saas og to Kogler, en til mig og en til Høkken. - Det skal ske Stabschefen, stik paa mig! - Jeg lavede naturligvis tre Kogler, to til de andre efter Aftalen og en til mig selv, man er da ikke født i Gaar, saa jeg organiserer det jeg har Brug for, paa en let og behagelig Maade - saadan som jeg plejer." - "Åh, ja," skættede O.W. med et Suk, "man bliver forvænt her ved Fronten, det bliver haardt at trække i det civile Klæde igen."

Det var ved at blive mørkt, tæmmod den Tid, da Tidsmørket iler som et Vindpust mellem Himmel og Jord og vifter Dagens sidste Solstråler bort, for at give Plads for den dybe stjernesaaede Himmel.

Og saa kom de, - pludseligt og uden Varsel var Luften fyldt med Hundreder af russiske Bombeflyvere. Det knitrede, bragede og hylede fra Himlen, det var som om en Hærskare af Djævlene var sluppet løs over den uheldige By. - Åh Levende søgte Dækning. -

Vi priste de dybe Kælderrum, som strakte sig under Bygningen i hele dens Længde. - Var vi i Sikkerhed her? Det vidste ingen. Brugte Russerne tidsindstillede Bomber? - De tidsindstillede gik fra Kvist til Kælder for de eksploderede. Var det de store 500 og 1000 kg. Bomber som ramte, blev Bygningen simpelthen bløst væk. Vi krøb sammen i den skumke Kælder og ventede, var forberedt paa det værste, men haabede paa en naadig Skæbne. - Her var ikke saa faa Kvinder og Børn, en Del af dem var Efternølere, som ikke kunde bevæbne sig til at drage væk fra Byen, andre var ansat ved

Kompagnierne som Vadskekoner og ved andet Arbejde. Børnene skreg og Kvinderne jamrede, naar en særlig kraftig Eksplosion rystede Huset, det var slet ikke hyggeligt.

Narva brændte, den var et taknemligt Maak med sine mange Træhuse. Byen var ganske forsvarsløs overfor Angrebet, - endnu var Lysskasterne og alle de andre mekaniske Instruimenter, som hører med til Flakbeskydning ved Nattetid, ikke naaet frem og Natjagere havde vi heller ikke. - Time efter Time sad vi sammenstuvet i de trange Rum, Lyttede til Bombernes hylen i Lufsten og ventede paa at det skulde holde op. Den ene Bølge af Bombere afløste den anden uden Pusterum; først Kl. 3 om Morgenen, efter 9 Timers uafbrudt Bombardement, var det tildels forbi.

Aldrig saa snart var der blevet Fred i Lufsten, før Krigen paa Jorden begyndte. Meldere kom suseende paa Motorcykler, - Puss-serne angreb med store Styrker ud for "Brigade Nederlands" Afsnit. Aht vaabendygtigt Mandskab ved Trosset skulde mobiliseres og rykke ud hurtigst muligt. - Der blev Liv i Kassematterne. Grupper blev stillet op og Gruppeløvere blev udnævnt, Vaaben og Beklædning blev delt til dem som manglede. Der var Forvirring overalt, man bandede og svor paa det grækeligste, - en forbandede Puss-serne, en anden svor Hammervagten ud i det yderste Mørke, over et Par Vinterbenklæder der var for smaa, de var saa snævre i Skridtet, at det var ham umuligt at løbe, - praestod han -; men Hammervagten mente, at det var en stor Fordel, om man kunde

227
udstyre alle Soldaterne med den Slags Buxser, det vilde gøre Tronten mere stabil. Paa trods af alle Vanskeligheder og Ørgvælsler, i Løbet af en halv Time, var Regimentets Tross klar til at rykke i Kamp. Vi var en seks-syu Stykker fra 7 Kompagni, der havde faaet Løjbrønderen som Gruppeløver; han hersede og regerede frygtekligt med os, uddelte Ordre til højre og venstre og gav Kontraordre, saa vi til Slut hverken vidste ud eller ind. Jeg havde en skummel Mistanke om, at han ikke havde megen Forstand paa at føre en Gruppe, - især var der en bestemt Afstand, jeg skulde holde i Forhold til ham, som det bestandigt var galt med, - hvorfor det var saa vigtigt med et Par Meter mer eller mindre, var der ingen som var klar over, men jeg modtog mange drøje Jettesættelser af den Grund.

Vi rykkede ud i det brændende Narva med Betning mod Hermansborg og Brohovedets venstre Fløj. Overalt var Byen et stort Flammehav, en kvælende Hede slog os i Møde fra de næsten ufræmmelige Gader. Store Dyrer af rygende Mørbrøkker, af væltede Træer og Lysmaster spærrede over det hele, det var et varmt og drøjt Stykke Arbejde at trænge frem. - Forheløbigt skulde vi til Kassematterne under Hermansborg og ligge i Reserve.

Engang imellem kom der et Par Efternøgere fra de russiske Bombeeskadere og droppede deres Last ned i Flammehavet. Højt oppe begyndte Bomberne deres Fart mod Jorden med en svag syngende Tone, som hurtigt steg til en infernalsk Hylen og sluttede af med en Eksplosion og et Luftestryk saa voldsomt,

at det truede med at sprænge Trombinderne og trykke Indvoldene ud af Kroppen. Ti nervespikrende Sekunder inden Bomben naaede Jorden, ti Sekunder, hvor man gjorde sig lille og ubetydelig mellem Ruiner og Støddynger, medens Bjælker og Mørsten hagtede ned fra oven og Lufsten blev, som en grødet Masse af rødgyldet Mørstøv, farvet og belyst af Flammerne.

8' Meter under Jorden ligger Hermansborgs Kassematter, et indviklet System af Gange og Rum. Her blev vi indstalleret med Besked om, at holde os parat til der kom nærmere Ordre, - det blev af flere opfattet som en Opfordring til at tage sig en Lur. Saa ventede vi, Time efter Time, paa Kommando til at rykke i Kamp, men den kom ikke denne gang, - et af de faa Tilfælde under hele vores Fjendskabs, hvor det ikke blev nødvendigt at ty til Reserverne. Kl. 8 kom der Besked, at Russerne var skaaet tilbage og vores Hjælp var ikke påkrævet. Der var gennemgaaende ingen større Sorg, over den Venning, Begivenhederne havde taget, kun et Par Stykker, som til daglig gik i Sikkerhed inde ved Trosset, fandt det passende nu, da Faren var drejet over, at give Udtryk for en vis Ørgrelse over Ekspeditionens Mangel paa krigerske Begivenheder.

Narva var ødelagt, den smukke By var forvandlet til en rygende Ruinhob. I Ruinerne kravlede de Overlevende omkring og forsøgte, hvor det var muligt, at trække Sigene af de ankomne Hammerater frem. Et Sted havde man afsløkket en Kælder, som Loftet og andre Dele af den brændende Bygning var styrtet sammen over. Af Nysger-

righed gik jeg derhen for at se, hvad der var hos, - Kælderen var fyldt med dampende Sig, ikke forbrændte eller kvalte Mennesker, men, ^{Mennesker} nogt levende i det udstrømmende og ophedede Vand, fra et brudt Hovedrør.

I Byens Udkanter stod endnu enkelte Kvarterer ubevæget tilbage, blandt andet havde vores Trosskum ingen nævneværdig Skade taget.

Der blev ikke lavet meget udendørs Arbejde ved Trosset den Dag. De russiske Jagere var talrige over Byen og bestrøg bestandigt Ruinerne med Maskingeværer. Det var klogt at se sig godt for, for man vovede sig udenfor Hüsens beskyttende Mure. Engang et Par Jagere strøg lavt henover Tagene, skulde en Mekaniker - en Rumaner - absolut løbe over den aabne Plads mellem Husblokkene, Russerne kvitterede øjeblikkeligt for Opmarksomheden og sendte ham en Kugle gennem Hovedet.

Noget senere end den foregaaende Aften, kom de russiske Bombeflyvere igen, og deres Bombardement var, om muligt, endnu voldsommere. Denne gang var det særligt de store Fabrikker og Kvarterer i rindt omkring disse, der maatte holde for. Gang paa Gang fik vore Karreer Fuldtraffere, det var saa Bygningerne skjult i deres Grundvold, helt ned i Kælderen mærkede vi, hvorledes Jorden hølgede; men over os var fire Fag hvævet Betonloft og det holdt til Presset. I omtrent 11 Timer stod Bombardementet paa, først da Nagen brød frem, forlod den sidste Maskine Lufsten over Narva. Men alt var ikke forbi endnu, som et ekstra Galan-

teri, lagde Russerne en tæt Artilleriild over Byen i fire Timer, Juan var grundig og han vilde åbenbart gøre rent Bord.

Endeligt holdt Kanonerne op med at tordne og der blev Ro i Ruinkøen. Forsigtigt vovede de Overlevende sig ud af deres Huler, - var det virkelig sandt, - man turde næsten ikke tro det passede

Jeg har set både Berlin og Hamborg, som de saa ud da Krigen var forbi, men saa fuldkomment et Stykke Arbejde, som det Russerne havde præsteret i Narva, skal man lade længe om. I den indre By var alt sunket i Græs; - næsten bogstaveligt kunde det siges, at der laa ikke to Mursten sammen paa reglementeret Maade. Ruinerne af en Kirkebygning ragede op over al Elendigheden, nogle forskrammede Huse i Yderkanterne stod endnu, men det var ogsaa alt. - Nej, ikke alt! - - Endnu knejsede Hermannsborgs firkantede Taarn over Asken af den Stad, som det var bygget for at skulde beskytte, de fauntykkre Mure havde modstaaet både Eld og Bombesplinter, men sin Opgave havde den ikke løst, Tiden var løbet fra den gamle Borg.

Tekstilfabrikkerne var fuldstændigt ødelagte, - af det nye Komplex, paa Flodens vestre Side, stod kun nogle skæve Murester. Fire Etager fyldt med kostbare Spidermaskiner, et magt Flødemask, var begravet mellem Murbrokker i Hælderens.

Juvenes Karreer havde Bomber og Granater raseret slemt, men trods alt havde vi været heldige, ingen af de helt store Bomber havde truffet. Godt saa der ikke ud, vi vaadede i et

Sag af Glas og alskens Inventar fra de mange Lejligheder, Sengemoder, Divaner og meget andet, simpelthen slynget ud af Vinduerne af Bombernes magtige Lufttryk. Hvor en Bombe direkte havde truffet, var de øverste to-tre Etager styrtet sammen, men sjældent mere, det var markværdigt at se, hvor godt de solide Bygninger havde modstaaet Presset. Derimod var Kvarteret paa den anden Side af Gaden forsvundet. Huserne havde alle været Træbygninger og var brændt ned til Grunden, kun Skorstenene stod alene tilbage. Det var et markværdigt og fantastisk Syn, - disse Hænder af nøgne Skorstene, som stod saa meningsløst alene.

En Morgen, et Par Dage efter Bombardementet, snørede jeg min Randsel, fik min Udrustning kompletteret og marcherede over til Kompagniet. Vejen førte gennem Tekstilfabrikkerne og direkte over Vandfaldet. Først kom man over en stor, bred Bro, til en Ø midt i Floden, - Den delte Vandfaldet i to Strømme og afgav Plads til en stor Del af Fabrikskomplekset, herfra naaede man videre til den anden Bred over en smal, løvende Hængebro. Faldet var brat og mange Meter dybt - uhyre Vandmasser strømmede Døgnnet rundt ud over de stejle Klippevægge og knustes til Støv i Flodlejets Bænd. Titusinder af ubændne Hestekræfter havde her frit Løb, - trods deres uhyre Dimensioner, formaaede Tekstilfabrikkerne ikke at udnytte Vandfaldet fuldt ud. Narva Floden var det eneste Afløb, som den store Peipus Sø disponerede over, - sammen med Pskov Søen, som den gaar i et med, har Peipus den antagelige Længde af 150 km. og er paa sit bredeste Sted ca. 50 km.

ydermere forener Narva sig med Pjusa Floden, kort før Byen Narva og fra disse rige Kilder henter Vandfaldet sin Kraft.

Narvafaldet brummede sin evige Sang, tæt ved paa en dyb, øredøvende og brusende Melodi, som et Orkester, hvor tusindtalige Bastrampeter slog Tønen an, men i det fjerne forandrede Sangen sig til en blid, enstonig Brusen, der mindede om Sommervindens sagte Sús i Danmarks Bøgeskove; - saaledes lød det altid for Øret, naar jeg kom gaaende ude fra Løjjerne og de første Lyde, fra det kuglende Vand, tonede mig i Møde.

Størsteparten af Kompagniet boede i nogle skumle og mørke Kælderrum under et Par Stenhuse, som delvis havde indgaaet de øvrige Bygningers Skakne. Der var godtnok Vindluer i Kælderen, men da Glasset var erstattet med Brædder, gjorde de ikke synderlig Gavn, kun nogle smaa, blafrende Bunkerlys kantede, med deres spinkle Flammer, en haakløs Kamp imod Mørket. Mandskabet havde været paa Skyttegravsarbejde i den forløbne Nat, de fleste sov eller forsøgte at sove, men det var ikke let, - de interimistiske Kækkelovne var brødt i Rummene, her var bestemt ikke hyggeligt. En enkelt af Grupperne boede i den yderste Fløj af et forladt Sygehus, de havde det anderledes rart. Gruppen havde indrettet sig i tre tidligere Funktionærkvartaler, de to blev brugt som Soverum og det tredje var Opholdsstue. Her var Tapet paa Væggene og rigtige murede Kækkelovne, som ikke var, der var endda Glas i Vindluerne, noget som var blevet sjældent i Narva efter Bombardementet, ogsaa var her ydermere

gode, solide Møbler, som i Nødstilfælde egnede sig udmærket til at fyre i Kækkelovnen med. Der er ikke noget i denne Verden, som brænder saa udmærket og varmer saa godt, som netop gamle Møbler, den Erfaring har enhver Frontsoldat gjort, Klaverer kan ikke anbefales.

Jeg meldte mig til Tjeneste hos Kompagniføberen, det var dengang Unterstormfører Jørgensen ^(Tårnborg), en af mine gamle Bekendte hjemme fra Danmark. Der var ingen Vanskeligheder forbundet med at blive forsat til Unterscharführer Jensens Gruppe i Sygehuset.

Sygehuset eller Hospitalet, havde været en stor, flot Mønsterskylning af ret ny Dato, men nu var den skemt medtaget af Granater og Bomber og kun enkelte af de mange Rum egnede sig for Beboelse. Den laa som den yderste Bygning i Husrækkerne, helt ud mod den aabne Mark og kun halvanden Kilometer fra H.K.L. (Hovedkvarterlinien).

Et Par Kilometer til højre for Kompagniets Kvarter, der hvor fire smaa Øer delte Flodens stride Vande, begyndte Brohovedets Skyttegrave og herfra gik Stillingerne ud i Terrainet i en stor Halvcirkel. - 2. Bataljon forsvarede her Brohovedets højre Fløj, - 5. Kompagni havde besat Øerne i Floden, saa kom 6. Kompagni fra Flodbredten og udefter, - det Afsnit, som var tiltænkt 7. Kompagni, var foreløbigt overtaget af 11. Kompagni, - 8. Kompagni (Bataljonens suveræne Enhed) havde sine Granatwerfere, Infanterikanoner og Pakkanoner staaende bag Linierne, med Hovedkvarter og Fldkedercentral i Sygehuset.

Horisonten rundt laa de store Skove og Sumpe, der havde Russerne deres Stillinger og Artilleri, der var næppe 3 Km. derover

"kulpen sen"

Jeg opsogte min nye Gruppeløder, min gamle Ven Uscha Jensen. Jeg traf ham officielt i færd med at lede Nedbrydningen af et Irakhus, men i Virkeligheden stærkt optaget med Plankæggelsen af et større Høj sammen med Herman Christensen, - det drejede sig om en Flaske Rom, som skulde røves fra Trasset. - Jeg lod Jensen vide, at den Maade hvorpaa hans Gruppe havde indrettet sig, tiltalte mig i den Grad, at jeg vilde gøre ham den Øre, at tage fast Bopæl iblandt dem.

"Min Ven," sagde han og saa paa mig med sine poliske Øjne, "jeg vil først nøje overveje, om du i det hele taget kan opnaa den Øre, at blive Medlem af min bekendte Flok af dødsforagtede Vildmænd!"

Dagene gik, trøse og langsomme, - hver Aften, naar Mørket sænkede sig over Engene, drog Kompagniet ud for at bygge Stillinger og grave Skyttegrave. Naar Klokken blev mellem tre og fire, gik det hjemad igen, til et Par Timers Sovn, Formiddagen blev gerne benyttet til Eksercits eller vi brød Huse ned, for at fremskaffe Materiale til Afstivning af Skyttegravene. - Den ene Dag var nøjagtig som den anden, Søndag som Hverdag, uden Forskel, - kun Tjeneste og Arbejde; den eneste Afviselse fra Regelen var Natten, den var paa Helligdagene lidt bedre end ellers.

For meget Arbejde og for lidt Sovn, - ustandsejagt blev Stillingerne forbedret og udbygget. Soldaterne i Gravene og Reserverne lagde, at de sked de i den frosne Jord eller slæbte Bjælker og Brædder

frem i Ly af Mørket.

Hvem husker ikke Feltarbejdet under det lange-lange Tidsbægtog fra Leningrad: Holdt ud til Narva, - der staaar Stillingerne på rate, der er Betonbunkere med Varme og der er friske Reserver. - Atter og atter blev det gentaget og hvad der ikke blev sagt, lagde man til i Fantasien, - der kom igen et Glimt af Haab i Øjnene og de dødsenstrælte, sønderskudte Fødder fik fornyet Styrke. - Men der var ingen Betonbunkere ved Narva og kun de fjerreste Steder var der Antydninger af Skyttegrave.

- Her er Brohovedet og det skal holdes for enhver Pris, - saaledes lød Ordren, kort og klar og uden Homentarer af nogen Art. Træt og forkommen, læst og udslett, midt i Vinterkølden og med en ubarmhjertig Fjende i Hakens, næsten slået til Jorden af Reaktionen og Skuffelsens Byrder, - Regimenterne "Danmark", "Norge" - og "Nederland" pårevrede Ordre, gjorde omkring og holdt Brohovedet, - holdt det lige til den Dag, mange Maaneder senere, da Ordren lød: Brohovedet skal opgives.

Den første Tid blev der sovet i den bare Sne, Dag og Nat laa Sønsken paa sin Post under aaben Himmel og mange kikkede under for Strabadserne, men ikke en Tomme blev der væget. - Under Suk og Stønnen, Eder og Forkandelser og med Blod og Kamp, blev Brohovedet bygget, der blev arbejdet med Spaden i den ene Haand og med Grøveren i den anden.

Men nu var det værste overstaaet. Der var Natter som va-

ganske rolige, men det handte ogsaa, at Russerne hørte Støjen fra vore Hakker og Spader, - saa smældede Maskingeværerne og Granatwerferne spillede op. Takene var altid ringe, Mørket gjorde det for vanskeligt at træffe. - En Nat handte der to Ting, som jeg husker særlygt godt. Det var en meget kold Nat, - Frostsneen skreg ondt under Fikstøvlerne for hvert Skridt og Stjernerne hoppede og skælvede af Kølde paa Himmelhøjen, det var en Nat, hvor man drømte om varme Stuer og lune Senge. Fronten var mærkelig tavs og stille, uden Afbrydelse af nogen Art, var Arbejdet skredet frem. Klokkeren nærmede sig tre, om en lille Timestid kunde vi vente Signalet til Arbejdets Afslutning, vi havde allerede gjort Værktøjet rent og stod i Smæklynger og takte sammen. Gruppeførerne sad og lusede sig i Bunkerens om Hjørnet, saa der var ingen Fare fra den Kant. Samtalen drejede sig, som saa ofte før, om Hjemlandet, om de Kære derhjemme og om Udsigterne til en Orlov.

"Det maa snart være din Tur til at komme paa Orlov, Keimer," var der en som bemærkede, "ja, du er vistnok en af de første som skal rejse." Den Tiltalte, en ung Folketysker fra Rumænien, som havde staaet og betragtet Stjernerne uden at tage. Der i Samtalen, vendte sig nu og svarede: "Det hjælper mig ikke noget, om jeg staar for Tur eller ikke, - jeg kommer aldrig paa Orlov, jeg tror ikke engang jeg kommer med jer hjem i Aften!"

Man lo og spurgte, om han havde i Sinde at arbejde videre naar vi gik. Keimer svarede intet hertil, men sagde, at han var træt

og vilde hvile sig lidt, - han bad om vi vilde kalde paa ham, inden vi tog hjem og gik derpaa ind i en Tærgrav og satte sig. - Der gik en halv Timestid inden Gruppeførerne kom og gav Ordre til Afmarch. Et Par Mand gik hen for at vække Keimer, men han svarede dem ikke og da de gik hen for at ryste ham, saa de, at han var død, - ramt af et Skud gennem Hovedet.

Hvorledes var det gaaet til? - Forklaringen var lige ud af Selvejjen, - vi havde alle bemærket, at der faldt et Par Skud ovre fra de russiske Linjer, lagt mærke hertil, netop fordi det var de eneste Skud, der i lang Tid var affyret paa vort Afsnit. Keimer havde sat sig i en Forbindelsesgrav, netop der - hvor den i et kort Sving pegede direkte mod de fjendtlige Linjer og hvor der var Mulighed for, at en Kugle kunde slaa ned i Graven. Flere syntes det var uhyggeligt og alle syntes det var mærkeligt; - ikke saa meget at Keimer var død, det var jo en dagligdags Begivenhed, at der faldt en Mand, - heller ikke, at han havde forudsagt det vilde ske, - mange havde jo Instinkt forudsagt deres egen Død; - men at et Skud, næsten det eneste, der var affyret den ganske Nat, - affyret paa maa og faa, - at det netop skulde træffe ham i Dækningen og fældbyrde hans Spaadom, saa Minutter efter at den var udtalt. - - - Et Menneske tager 24 Dage, for Tiden er udmaalt til hver, - maaske er der noget som hedder Skæbne, maaske er alt forudbestemt. Jeg har aldrig troet paa det, men her var dog et Tilfælde!

Keimer blev anbragt paa en Baare og vi drog hjemad. Der var knapt et Par Hundrede Meter til Hospitalet (overt Hvarter),

da et russisk S. M. G. (svært Maskingevær) begyndte at skratte. Sange for vi hørte Lyden, kunde vi se Fosforprojektilernes Lysstriber pege ned imod os. Det har vel været Russernes Mening, at bestrøge de første Linier, men som saa ofte før, sigtede de for højt og det blev os, som kom til at nyde godt af Juans Virkelyst. - Alle Mand gik i Jorden.

"Jeg er ramt!" var der een som raabte.

"Hvor?" blev der spurgt. - - "I Maven!"

"Kan du klare dig til vi kommer ind?"

"Ja, det gaar nok!"

Det var den lille "Sonny Boy", en ganske ung Københavner, - vi tog ham med ind paa vores Stue. Det var ikke slemt, nærmest kun en Hudsafskrabning, men Saaret blødte en Del. Det mærkelige var, at Kuglen havde ramt et svært Forstørrelsesglas, som laa i en lille Somme foran paa Benklæderne, og herfra havde den forandret Retning og var gaaet ned i en af Filtstøtterne.

Døden, den umættelige, havde gjort et forgæves Forsøg paa, at kapse en ny Stridsmand, til sin i Forvejen takrige Brigade, men Strækningen var det anderledes; først fem Maanedes senere faldt "Sonny Boy" i Varvarra Stillingerne foran Jehue.

Efter denne Begivenhed var der mange, som følte sig mere sikre, naar de bar en eller anden svær Genstand i Bækselommen.

En Stosstrup:

Den 14^e Marts, om Eftermiddagen, kom der Ordre til Kompagniet om, at stille til Parade ovre i Lazarethbygningen. Med børstede og rensede Uniformer og pudsede Støvler, alt saa godt, som Forholdene tillod det, stod vi saa i Række og Gæled og ventede spændt paa, hvad der nu var paa Færde. - Kompagniføberen viste sig, sammen med Hauptsturmführer Meier (Untersturmführer Jørgensen var indlagt paa Lazaret og som foreløbig Kompagnifører havde vi faaet tildelt Hauptsturmführer Tarnette), senere kom Bataljonskommandøren, vores tidligere Kompagnifører, den berømte Hämeh.

Der blev rettet ind og meldt af.

Sturmbauführer Hämeh skridtede Fronten af, - han kom gaaende paa sin sædvanlige, lidt skrævende Maade, - Hovedet paa skraa og kastet kraft tilbage, - de lynende Øjne syntes at gennem-bore den Mand, de saa paa. Paa hans Bryst huede og skinnede alle Krigens Ordre og Medaljer.

Officererne talte dæmpet sammen, - Spændingen var stor, - hvad var der nu paa Færde? Mange Gisninger blev hviiset frem og tilbage, men eet var alle enige om, - der var ikke noget godt i Vente. Pludseligt gaar Hämeh og Meier op til højre Fløj af de lange Rækker, - Hämeh ser vurderende paa hver enkelt Mand, peger paa en hist og paa en anden her og Stabschefen noterer. Alle, som bliver peget ud, træder frem og danner Gæled.

Saa var hver Mand klar over, hvad det drejede sig om, - det var en Himmelfartskomando, - saaledes benævner Sænsere populært en Ekspedition, hvor Mulighederne, for at slippe Levede tilbage, er meget smaa.

Det var en Fordel, at Deltagerne i Dramaet blev tvangsindskrevet, saa var der dog en Mulighed for at slippe, - Var der raabt: "Frivillige til Stasstrup!" - saa var der ingen Vej udenom, enhver Mand med Øre i Kroppen maatte springe frem og melde sig.

Var ærlig! hvem vilde ikke inderst inde ønske sig fritaget, - hvor er den Mand, som ikke sætter Pris paa Livet? Hvor brutalt Krigen end var, hvor trist og glædesløst et Liv vi end førte, - berøvet næsten alt det, som giver Livet Værdi, - saa levede Lussguisten dog saa stærkt herude ved Fronten, som ingen andre Steder.

Men Øren - Øren! - dette ubestemmelige, som er saa vanskeligt at forklare, og som er stærkere end Trangen til Livet og stærkere end Frygten for Døden.

Jeg stod godt gemt i bagerste Række, - et Øjeblik saa det ud som om Hænen vilde gaa forbi, men det var kun en stærkt Frist, - hans søgende Blik traf mig: "Marius! ja naturligvis."

Ah, der nød den tvivlsomme Øre, at høre til det udvalgte Hold, gik i Gang med Eftersyn af Vaaben og Udrustning.

Det gjaldt denne Gang en Stasstrup over i de russiske Linier. Den russiske Front ud for 6. Kompagnis Gebet skulde rækkes op. En fremskudt Pøst, som havde sat sig fast i en Røn inde i

Jungenmandsland, skulde likvideres og desuden var der nogle generende Kanoner, som skulde uskadeliggøres.

Opgaven var enkelt og ligetil - tilsyneladende!

Folkene fra 7. Kompagni skulde forstærkes med et Par Grupper fra 5. Kompagni og med en Del af Regimentets Opklaringskompagni, - ialt ca. 80 Mand, under Hauptsturmführer Meiers Ledelse.

15. 9. var der Antræden og Afmarch.

Vi havde samlet os i et af de store Kalderrum, for i Fællesskab at drøfte de kommende Begivenheder og for at faa Hæsen paa Tiden. Men Stemningen var trykket og der blev ikke talt meget, enhver havde nok i sine egne Tanker. Flere havde lagt sig paa Sengestederne og forsøgte, at sove sig fra den drabende Lange Ventetid, andre var i Færd med at lægge den sidste Haand paa Udrustningen.

Blinkerlysene lignede Stjerner i Mørket, de klafrede i Træk og kastede et mat, spøgelsesagtigt Skar over det skumle Rum, men i Krogene laa Skyggerne dybe, - man mere anede end saa, Kammeraternes alvorlige Ansigter. De fleste var gamle Frantsalchter og det var ikke første Gang i deres Tilværelse, at Begivenheder af denne Art stod for, - de var alvorlige, for de kendte Risikoen og forstod Faren - alle var spændte, men kun faa nærede egentlig Angst, selv med Døden kan man blive fortrolig. Et Par Stykker forsøgte med en lystig Sang, men dette Forsøg paa, at give Udtryk for en Sindsstemning som de slet ikke følte, faldt mat til Jorden, - som om man vilde synge en Drikkeviser ved en Begravelsesmiddag.

Semmark og Thomas pakke de omhyggeligt de værdifuldeste af deres private Ejendele sammen og bad et Par Hammerater, sende dem hjem efter Adressen, såafrent der skulde tilstøde dem noget menneskeligt. - Mange syntes det var en mærkelig Forholdsregel, men de gav ingen Forklaring paa nærgaaende Spørgsmaal. Herman Christensen var lykkelig, han havde faaet Orlov og skulde rejse den næste Dag. Han havde trøstet med at gaa rundt og sige farevel, at ønske os Held og Lykke med det som forestod og selv maadtage Hilsener og Besked til Bekendte i Danmark.

Mange havde ikke haft Orlov i næsten 2' Aar, - hvem vilde ikke give Aar af sit Liv, for blot et Haandtryk af de Kære og for et Glimt af det forjættede Land.

Paa Slaget 9' drog en Skare Mænd forsigtigt ud gennem Minefelterne ved 6' Kompagni, - de svingede til højre langs med Floden^{og} var snart opslugt af Mørket. De hvide Snedragter faldt i et med Omgivelserne og den bløde Sne dæmpede Fodslaget, - al Samtale var forstummet, som et Spøgehestog skred Stosstruppen frem. Natten var mørk, for Stjernerne havde skjult sig bag et tæt Skydække, det var kun til Nød, at man kunde skimte sin Formand. Der blæste en svag, fugtig Søndenvind og det var paa Grænsen mellem Frost og Tø. - Et Par Kilometer ude, hvor Skoven gik helt ned til Flodbredden, svingede Stosstruppen til venstre og op i den sømpele Kratskov, - endnu et lille Stykke og der blev kommanderet, Holdt, og stillet Sikringer ud. - Her skulde vi foreløbig blive og afventte

de udsendte Spähtrupperes Tilbagekomst. Det var nødvendig med disse Patruljer, det gjaldt om at faa konstateret, hvilken Vej vi bedst kunde komme frem paa, - om Vejen var klar og fra hvilken Side, det var mest fordelagtigt at angribe. Der var mange Forhold, som skulde undersøges nærmere, for det var forsvarligt at drage videre. Der var iver rigt Tid nok, det var vist ikke Meningen, at starte Angrebet før ved Daggry. - Det blev en nederdrægtig lang og kold Ventetid, selv om Temperaturen stod paa Frysepunktet, saa kendte jeg andre Ting, der er varmere at ligge i end Sne, - kun langsomt sneghede Nattens Time afsted. - Bøsserne havde ingen Stillinger i dette Terrain, - den sømpele Jord var ganske uegnet for Skyttegrave og til Ophold for Mennesker i et længere Tidsrum. Den eneste Fare for Opdagelse, truede fra de russiske Strejfpatruljer, - men Natten forløb uden Ophøvelser af nogen Art.

Lidt før 11.4' blev der givet Tegn til Opbrud.

Langsomt og besværligt banede Grupperne sig Vej gennem Krattet. Sneen var yderst tung og besværlig at marchere i, engang imellem faldt man i et Huk og sank i Sne til Livet, - Bøske, Grene og Rødder generede bestandigt, - den lille, frysende Skare, blev hurtigt til en bandende og svedende Hob.

Det begyndte saa smaat at blive Dag, men det saa ogsaa ud til, at vi nærmede os Maalet. - Fra Floden svingede Skoven til venstre, i en stor Halvcirkel ud i Terrainet, - Stosstruppen havde nogenlunde fulgt Skovbrynet, vi maatte snart være ved de russiske Stillinger

ud for 6. Kompagni. Vores Zugfører, Obercharführer Hector, gav af og til Tegn til „Holdt“ og betragtede Omgivelserne nøje og indgaaende gennem Kikkerten. — Mere og mere forsigtigt bevægede vi os fremad, — nu var det næsten helt lyst.

Pludseligt stod vi der, — foran os lå en bred, skovløs Stræning paa et Par Hundrede Meter, — Sømpen havde her ædt sig ind mellem Træerne, som Havet, naar det danner et Nor i det aabne Sand. Til venstre, inde paa Marken, lå Ruinen, — den russiske Forpost, som skulde likvideres, og paa den modsatte Side af Lagunen, inde mellem de mørke Fyrrestammer, künde vi skimte et System af Stillinger og Bunkere.

Men Juan sov ikke de retfærdiges Søvn, — han viste sig at være baade mærgendüchig og handlekraftig, ihvertfald üde paa Forposten. Rat, rat, rat — lod det høre fra Ruinen og Kuglerne sprøjtede Sneen op.

Der blev Liv i Stosstruppen, — høje Kommanderaab skingrede, — Tegn og Armbevægelser blev taget i Brug, og Grupperne formerede sig, efter den forudlagte Plan. Et Par Maskingeværer tog Forposten under Fld, — Grupperne fra Opklaringskompagniet bevægede sig paa at storme Ruinen, — vores Zug, under Hector, trak ud til højre og gjorde klar til at trænge ind i Fyrrestoven. Nu gjaldt det om at komme hurtigt frem, her var det Overraskelsesmomentet, som skulde gøre sig gældende. — Det lod virkelig til, at vi havde Heldet med os, uden Tab naaede Grupperne ind i Skoven, — kun Forposten var Situationens Herre, den modtog sine Angribere med en rasende Fld.

Vi stormede frem under høje Hurraraab og med megen Larm. Foran os, spredt mellem Træstammerne, lå et System af svære Bunkere og af Blokhuse, — det kan nok være, at der blev Liv i Sejlsigehederne, — Germanski, — Germanski — blev der vraket i eet væk, — halupaaklædte Soldater fløj rundt mellem hverandre, nogle løb væk, — andre fyrede deres Vaaben af, baade til højre og venstre, til større Far for dem selv og deres Kammerater, end for os. Vi tog Flokken under kraftig Fld og med godt Resultat. Forvirringen blandt Russerne var fuldkommen, og Angrebet var lykkedes over Forventning, — i første Omgang, var der ikke tale om nogen Modstand fra Juans Side. Men der lürede en anden Fare, — üde paa Forposten, var Besættelse blevet opmærksomme paa Batakjen inde i Skoven. Velsagtens for at understøtte deres betrængte Kammerater, begyndte de at bestryge Kamppladsen med et Par Maskingeværer og uden smaahele Hensyn til Ven eller Fjende.

Sataus! som den Ruin var spækket med Maskingeværer!

Juan havde overstaaet det første Gnæk og var begyndt at bide fra sig, — nogle Grupper havde sat sig fast, i et Par af de største Blokhuse og aabne Fld mod Angriberne.

Hector gav Tegn til „Holdt“ og vi gik i Dækning, saa godt som Forholdene tillod det. Til højre for mig lå Svend Rasmussen med et Maskingevær, — han ventede paa, at faa udtaget et Maal af Gruppeførerens, men Thomas var kommet et Stykke foran os andre (Thomas Nielsen var blevet Gruppefører i Stedet for

U. Scha. Jensen, der havde faaet Kommandoen over Grupperne fra Opklaringskampagniet), han var stærkt interesseret i Færd med at undersøge en Slags Granhytte, som laa godt camoufleret mellem Træerne. — Det var Pokkers uforsigtigt af ham!

„Kom tilbage Thomas!“ raabte Svend, men det var for sent. — En Fldstraake sprang frem mellem Grankvistene og Thomas faldt til Jorden, som ramt af Lynet, — han bevægede sig voldsomt og nok engang lynede det fra Hytten, — et Skud fra ganske nært Hold og Kuglen gik gennem hans Hoved.

Fire-fem Gange svungede Thomas sin højre Haand, hvori Pistolen endnu sad fastknævet, frem og tilbage over Hovedet, — gav han i Dødskampen Tegnet til videre Fremrykning eller vinkede han et sidste Farvel til Hammeraterne?

Vore Rifter kvaledede og Juan forsøgte at forlade sit Skjul, men han var ikke kommet mange Skridt, før han faldt — gen-
nemhullet som en Si.

Fra det svære Blokhüs, ud for vores Gruppe, var Skydningen meget livlig, — Russerne laa godt dækket bag Jord og tykke Bjælker, derfor var vores Fld uden syndelig Virkning. Hector sendte en Mand frem, for at sprænge Blokhüset med Haandgranater, men han naagede ikke Halvvejen, før en Kugle sendte ham over i Evigheden.

„Mariüs! saa maa du forsøge!“

„Javel, — Obercharführer!“

Jeg kravlede ud til højre, for at komme om paa Nordsiden

af Blokhüset, hvor der ingen Vinduer eller Skydeskaar fandtes, — gjorde et Par Haandgranater klar og sprang frem. Helt inde under Bunkerens, var det umuligt for Juan at træffe, — det var ikke engang sikkert, at man havde observeret mig. Jeg maavede mig frem langs Væggen og kiggede forsigtigt om Hjørnet — der var Indgangen og hvilket Suineheld, — i Stedet for en solid Dør, som jeg havde frygtet, var der kun en nødtørftig Sas af et Tæppe.

Jeg trak den første Haandgranat af, — der stod fire Sekunder til min Raadighed, — løb hen og rev Tæppet tilside, slyngede Haandgranaten ind i Bunkerens og lod hurtigt den næste følge efter.

Eksplosionerne i det snævre Rum var frygtelige, de formeligt løftede Taget paa det massive Blokhüs. — Vejen var fri, — de øvrige Bunkere blev undersøgt i en Haandevending, men de var alle tomme, kun nogle døde Fjender laa spredt rundt omkring, — Russerne var flygtet dybere ind i Skoven. — Hector og et Par Grupper stødte videre frem og ødelagde 3 Pakkanoner, ved at kaste Haandgranater ned i Kanonrørene. Vores Gruppe svungede til venstre og lagde sig i Skovbrynet, for at deltage i Beskydningen af Ruinen.

Tra, tra, tra, tra — Sang Maskingeværerne deres Dødsmelodi.

Semarks Hoved skøj bagover, som havde han modtaget et velrettet Kæbestød, — det var et Skud gennem Hjernen. Sphinterne røg af Træstammen ved min Side og Svend fik en Kugle gennem Rygcoret af sin Vintermantel. — „Hüha!“ — hvor den bildrede mig paa Ryggen, sagde han, (dog først efter, at vi var kommet hjem).

"Sonny Boy" maatte overlade sit Maskingevær til Reservekytten, han var pludseligt blevet næsten blind, - det var Spændingen og Nervepresset, som havde været ham for stærkt, - men han var heller ikke mere end 18' Går og det var første Gang, at han var rigtig i Jlden.

Russerne begyndte at få Forstærkning, de samlede sig til et Medangreb, - man hørte det tydeligt paa Skraaket fremme og inde i Skoven. - Hector kom med Ordre, - Tilbagetrækningen kunde paabegyndes, - vores Gruppe skulde blive tilbage og sikre, indtil de øvrige Grupper var naaet velbeholdne ud af Skoven.

For vores Vedkommende var Opgaven løst, de fjendtlige Stiklinger var rullet op over den Strækning, som var befaldet og Kanonerne var uskadeliggjorte. Forposten i Ruinen var for stærk, - de Grupper, hvis Opgave det var, at indtage den, - maatte give op med tabet af 12 Mand. Uden Understøttelse af svære Vaaben, lader det sig nu engang ikke gøre, at storme frem imod Maskingeværer i udbyggede Stillinger.

Der var ved at blive for varmt i Skoubrynet, - vi trak os et Stykke tilbage, længere ind i Skoven og gjorde Front i den Retning, hvorfra et Angreb kunde ventes. Det blev ingen lang Ventetid, det russiske Angreb kom næsten med det samme - et fantastisk Syn! Først kom syv-otte Mand løbende, - foran sig holdt de store, tykke Dynner og bagved kom det egentlige Infanteri, - skraakende og under skittigt Brug af alle Slags Haandvaaben. Et lyst Hoved havde vel sagtens fundet paa, at benytte Sengeklæderne fra nogle af de Bænke-

re, som laa længere tilbage og bruge dem til Skjold, for paa den Maade at komme ind paa Livet af os. Det var samme Taktik, som i et Storslag, hvor Panserne kører foran og Tropperne følger bag efter. - - Men den gik ikke her, - de blev hilst med Gruppens fulde Fjeldstyrke. Rifflerne glødede og to hurtigt skydende Maskingeværer sang, saa det gjaldede mellem Træstammerne. - En Sky af Fjer sank de otte Pansere sammen og Angrebet blev prunet skaaet tilbage.

"Sag! nu er det paa Lide vi trækker os tilbage," sagde Hector, "alke Saarede skal ubetinget med!"

"Marius! vil du gaa ud til Skoubrynet, - tilbage af den Vej vi kom fra, der ligger en Mand med en Kugle i Benet, - sørg for, at vi får ham med tilbage! Jeg har sendt tre Mand i Forvejen!"

Han laa mellem Bùskene - helt ud mod den åbne Mark, - det spredte Pilekrat ydede hverken Dækning eller Skjulk. De ti Hjælpere forholdt sig afventende i Storskovens Udkant, - de trykkede sig åbenbart ved at gaa frem. - Der var ingen Tid at spille - de sidste af vore Folk havde allerede forladt Skoven og var for hjemadgaende, - jeg vinkede til Hjælperne og raabte, at vi maatte skynde os og begynde selv at kraule fremad.

Der kom en heftig Byge Bly inde fra Ruinen, - Kuglerne svirpede vindt i Sneen og pek i Søjten, - vi var altsaa opdaget! De tre Mand stak Halsen mellem Benene og forsvandt, - grebet

af den Panik, som ofte kan forekomme under en Tilbagerykning, naar Fjenden trænger paa og ingen vil være den sidste. Det var en forbandet suinagtig Opførsel, men maaske - Nerverne kunde jo svigte enhver, - godt at der ingen Danskere var iblandt dem! - det var tre Folketyskere fra Rumænien.

Jeg skal ikke sige noget om vore rumænske Forbundsfolk, deres Indsats ved Regimentet, var ved flere Lejligheder udmærket, men gennemgaaende laa de flere Kasser under Danskerne, hvor det gjaldt soldatermassige Egenskaber.

Jeg kravlede frem til den Saarede, - det var en Dansker - Moesgaard-Leth. Ved fælles Hjælp fik vi trukket Benklæderne ned, - han havde et Gennemskud i den hødfulde Del af Saaret, - det blødte ikke meget, men Benet var lammet og ubrugeligt. Det var umuligt, at slæbe ham saa meget som en Meter. F Pikekrattet laa Sneen meterhøj, - gik man forsigtigt, bar den ovenad, men med en Mand paa Ryggen, sank man uregerligt til Bunds og et Fjter af Grene og Banker forhindrede enhver Fremtrængen, -

Det var tvivlsomt, at vi ^{klare} kunde Situationen, - selv om saa de tre andre havde været her, - Maaske havde det kun gjordt Sagen værre, - saa snart vi bevægede os, blev der skudt fra Ruinen - og endnu en Saaret ehver to og det hele havde været rent fortuilet!

Det lod sig høre, at Russerne havde sig, - denne Gang kom de fra den tatte Underskov bagude, - efter Skraalet at dømme, var de knapt 100 Meter borte.

En fortuilet - modbydelig og nedværgtig Situation! - ganske alene, midt i de russiske Linier, sammen med en Saaret og hjælpeløs Kammerat, - hvad os, kun faa Skridt borte - en ubarmhjertig Fjende! - Foran os - ved den mindste Bevægelse - en naadehøs Beskydning! - Jeg var dybt fortuilet og anede ikke mine Levens de Raad, - Lade en af mine Kammerater tilbage til Russerne - Nej! - var det ikke et Forræderi imod det heiligste - det eneste, som bandt os sammen - Kammeratskabet, - det som gik forud for alt og som gjorde Livet nogenlunde taaleligt? - Blive hos ham, - til hvilken Hytte? - Ja, til hvilken Gavn? - Ingen - nej, sket ingen! - Aldrig haaber jeg nogensinde mere i mit Liv, at blive stillet overfor et saadant Dilemma!

Ku nokig Marius! du maa træffe en fornuftig Beslutning! "Moesgaard! - du kan selv se, at det er umuligt for mig, at hjælpe dig. - Bliver jeg her, saa er det Døden for os begge, - jeg gaar nu tilbage og prøver paa, om der er til at faa Hjælp paa en eller anden Maade. - Saadan - ja, - bare heft ned i Sneen med dig og prøv saa paa, at ligge ganske stille - saa er der nok ingen som lægger Mærke til dig."

"Stik du bare af, - jeg skal nok klare mig!" - Han trak sin Pistol med en sigende Bevægelse og lagde sig endnu dybere ned i Sneen.

"Saa! - tag den nu blot med Dig - jeg skal gøre alt hvad der er menneskeligt muligt."

Moesgaard svarede ikke, - han smittede blot svagt, men gjorde ellers Indtryk af at være rolig og fattet.

Jeg kender ingen af mine Landsmænd, som er faldet levende i Rüssernes Hænder, - men adskillige har skudt sig selv, for det kom saa vidt - og kände man stole paa Propagandaen, saa var der heller ikke andet at gøre."

Jeg forlod Moesgaard med Taarer i Øjnene og med en daarlig Samvittighed, - for der var kun ringe Mulighed for at skaffe Hjælp, nu da alt Mandskabet havde trukket sig tilbage og vel sagtens var naaet helt hjem. Selv om det virkelig skulde lykkes, at faa skrabet en Hjelpestyrke sammen, saa var der endnu ringere Mulighed, for at naa frem og træffe ham i Live.

Det var umuligt andet, end beundre det Mod, som min Landsmand udviste. Han kendte udmærket sin Skæbne, - saafremt der ikke kom hurtig Hjælp var han fortabt, - ene og hjælpeløs i Sneen, - men der var ingen Klynken og ingen Klage eller brændende Bønner om Hjælp. Iøvrtimod - med et Smil lod han mig vide, at han var Mand for at klare sig selv.

Rüsserne Larmede i Kratskoven og fra Ruinen gjaldede Maskin-gevarerne.

Jeg valgte den lige Vej over det aabne Felt, - her var kun en god Kilometer til 6. Kompagnis Linier. - Vejen gennem Skoven og langs med Thoden var mere sikker, men ogsaa meget længere.

Omtrent fra Skoubrynet og en Trediedel af Vejen ind, var der Dækning for Baskydning fra Ruinen, idet et lille Bakkedrag rejste sig i Terrainet. - Halvejs inde traf jeg Hector, han laa i Dækning bag en stor Sten og iagtog Omgivelserne i sin Hikkert. Jeg meldte mig og aflagde Brevet over Begivenhederne.

Hector blev ophidset og sagde, det var noget Suineri, at lade en saaret Kammerrat blive liggende. Jeg svarede ham og forklarede, hvor umuligt det var for en enkelt Mand, at hjælpe i dette Tilfælde, - men mente han, at jeg havde svigtet min Pligt, - god - saa skulde jeg gerne gaa tilbage igen!

"Vi kan ingen Hjælp faa, - der er to Mand fremme paa Bakken - der, for at hente et Par Saarede og de har nok at gøre," sagde Hector. - "Kom vi fækkes ad!"

Saa gik det samme Vej tilbage.

Vort eget Artilleri, havde begyndt at lægge Sparreild og de gjorde ikke Opgaven mindre farlig. Granaterne sprang tæt, fremme i Skoubrynet - stakkeks Moesgaard!

Men saa skete Miraklet - Manden, for alle vore Belysninger, kom humpende ud fra Skoven. Snehaten havde han slaaet tilbage i Nakken og det røde Haar lyste, som en Glorie, paa den hvide Baggrund, - han svingede Pistolen til Hilsen og havde et bredt Grin, over sit fregnede Ansigt. - Gensynsglæden var stor paa begge Sider, og medens vi vandrede indad, fortabte Moesgaard hvorledes det var gaaet til: - Lidt efter lidt var Følelsen

vendt tilbage og han kunde begynde paa at arbejde sig fremad, - først kravhende og senere gaaende, - hvorledes vores Spærreild havde gjort Russerne bange og havde faaet dem til at trække sig tilbage, - netop, som han traede sig opklaget.

Skudet, - som var gaaet gennem den kødfulde Del af Læg = vet, - havde lammet Musklerne, men efter et vist Tidsrum opho = ver Lammelsen, som Begreb, - det var sket i dette Tilfælde og var Forklaringen paa Miraklet.

Vi var nu kommet forbi det beskyttende Højdedrag og maat = te bevæge os med Forsigtighed. Fra Ruinen beherskede Russerne omtrent hele det foranliggende Terrain, helt ind til 6' Kompagnis Stiklinger. - Et Par Hundrede Meter foran Ruinen og ca. 400 Meter til højre, for den Vej vi fulgte, var en lille Sænkning i Jordsmo = net, - lige nok til at yde Dækning for den mest generende Ild.

Herude stod to Mand og vinkede og raabte ned imod os.

„Vi maa op og hjælpe dem med de Saarede,“ sagde Hector, „kan du selv klare dig ind, - Moesgaard.“

Den Tiltakte nikkede og humpede videre.

Vi drejede til højre og løb ind over Marken. - Maskinge = varilden var ikke saa voldsom mere, - øjensynligt var Russerne ved at lide af Amunitions-mangel, - men til Gengæld var Skarp = skytterne, saa meget mere virksomme og de var næsten værre.

Vi løb hurtigt en halv Snes Skridt, - faldt ned i Sneen, - op igen, som et Par Paketter, og videre fremad, - paa den Maade vanske =

liggjordte vi Skarpskytternes Sigte. Hector gik i Dækning bag en stor Sten for at puste ud, - jeg naaede helt frem og ned i Læ = ningen. De første To, var Untercharführer Larsen og en saaret Tysker, - længere bagude var Kompagnisassistenten, Juan Christen sen, ifærd med at slæbe en saaret Dansker fremad. Uscha. Lar = sen er selv saaret, - han havde allerede under Batakjen oppe = Skoven, faaet en Kugle gennem Læggen, men trods store Smerte, er han alligevel humpet frem, for at bringe Hjælp, - jeg be = slutter at hjælpe ham først.

„Det var knageme godt I kom, - dette her er et umühigt Ar = bejde for en enkelt Mand,“ Larsen tøvede et Par Sveddraaber kort fra Panden og pustede ud, - „skal vi prøve paa, om det er til at slippe ind med ham - stakkels Tyr!“

Den Saarede var ude af Stand til selv at hjælpe til - hans ene Ben var skudt over, - saa vidt man kunde se, paa to Steder. Han var ved fuld Bevidsthed, - Ansigtet var hvidt, som den Sne han laa paa og det var fortrukket i Smerte, men ikke en Klage kom der over hans Læber, - kun nu og da en sagte Stønnen.

Der kunde ikke være Tale om at bære ham, - vi var ganske givet ikke kommet mange Skridt, for Skarpskytterne havde faaet Held i deres Bestræbelser. Jeg løsede Geværremmen og bandt den ene Ende omkring hans Haandled, - den anden Ende blev snoet om en Pind, - Larsen og mig tog fat paa hver sin Side af Pinden og saa løb vi ud, med den Saarede slæbende bag os.

Vi brugte den gamle Taktik, - løb et kort Stykke, - kastede os fladt ned for at puste ud - og saa fremad igen. - Hængerne fløjtede og sang i Lufte, enkelte endda saa tæt, at man lige frem kunde mærke Lufstrykket, - men fremad gik det og jo længere vak vi kom, des mindre var Faren for at blive ramt.

Vi havde gjort en Pause og laa püstende og svedende i Sneen. Den Saarede var skabt paa Maven, - Taaspidsen paa det raske Ben, havde - med en dyb Fure i den bløde Sne - markeret vores Zig-Zag Kurs, - men paa det sønderknudte Ben, pegede Støvlesnuden naturskriddigt op mod Himlen.

Larsen havde netop foreslaaet en Gigare, da vi i det Fjerne hørte en Lyd, som fik os til at spidse Ører, - den Lyd, som ingen Mand nogensinde glemmer, naar han blot een Gang har hørt den og ved hvad den varskler. - Den modbydelige, stigende og faldende Tone fra et Stakinorgel, forstærket af Ekkoet fra Skovene, gik gennem Marv og Ben.

"Hvem mon de nu spidder op for?"

"Det er ikke godt at vide," mente Larsen.

Vi fik Salven - Granaterne sprang en Snes Meter foran os, og Sneen rejste sig i vældige Fontæner, men ingen blev ramt. Det var slet ikke saa slemt, for der var kun en halv Snes Grønater i Orglet og det kan sagtens levere Salver, paa helt op til 70' Stykker.

Saa gik det igen fremad, - Musikken virkede stærkt inspirerende paa Kræfterne. - Et Par Hundrede Meter fra egne Stiklinger, kom en Mand imod os med en Slæde.

Det var Svend Rasmussen, - han havde set, at det kneb for os og havde organiseret en Slæde, - vi sendte ham ud til Hector og Saniteterne.

Uden videre Opbeveelser kom vi, gennem Passet i Minefeltene, og ind i Gravene.

Hvor var det vidunderligt at komme i Sikkerhed, - saaledes maa den skibbrudne Søfarer føle det, naar han er undsluppet det graadende Hav og atter sætter Foden paa det faste Sand - og Reaktionen meldte sig, - først nu kunde det mærkes, hvor haard en Bekastning Nerverne havde været udsat for.

Den Saarede blev anbragt paa en Baare og et Par af 6' Kompagnis Saniteter bar ham til Narva.

Larsen og mig stod og takte sammen, medens vi nød en Gigare.

"Hvad Fanden staar I der og blomstrer efter - vil I gerne ha' en Kugle gennem Skulden?" Det var en af Gruppeløberne fra 6, som meget rigtigt, gjorde os opmærksomme paa det forkerte i, at staa og ryge ovenfor Graven, - det havde vi ikke skænket en Tanke - efter de sidste Par Timers Opbeveelser, var vi blevet noget tykknudet.

Hector kom ind, - Blødet løb stærkt fra et Strejfskud

i Baghavedet, men han sagde, at det var ikke farligt.

Kort efter Hector, kom Juan Christensen, - en Hagle havde knust hans Haand.

Svend var lige i Hælene paa dem, - det gik vasket nu, han havde faaet den Saarede ombord i Slæden.

Endelig stod han i Graven sammen med os andre, de sidste Levende var vendt tilbage fra Ingenmandsland, - det var to Timer siden, at det øvrige Kompagni havde passeret Linierne for indadgaaende og nøjagtigt 12 Timer siden Stosstruppen drog ind - vi skrev d. 15 Marts og Klokken var 9.

Manden paa Slæden var Niels Andersen, - han var skemt medtaget, - det ene Ben var skudt over og i Bagdelen havde han faaet en eksplosiv Kugle - et modbydeligt, smertefuldt Saar. Men han bar sin Skæbne som en Mand, sammenbidt og uden Klage.

Saa skentrede vi da ind imod Narva og Vandfaldets dybe Brummen hilste os velkommen, - som den herligste Musik tonedet i vore Ører.

Vi passerede Bataljonskommandør Hämel, - han stod i en udbygget Flakstilling og stüderede nøje de russiske Linier i Mikskerten. Hämel, som havde fulgt vores Færd ind efter de Saarede, spurgte hvorledes det stod til og vi aflagde Rapport. Da han erfarede, at Sarsen var saaret og ikke vilde paa Lazaret, tildelte han ham paa staaende Fod 3 Ugers Orlov, - men ellers havde han ingen rosende Ord, at hadre os med, - det laa ikke for Hämel, - Manden

med over 50 Stosstruppe bag sig.

Hvor var vi trætte - du milde Himmel, - men Seng, Mad og Søvne vinkede kun faa Skridt fremme.

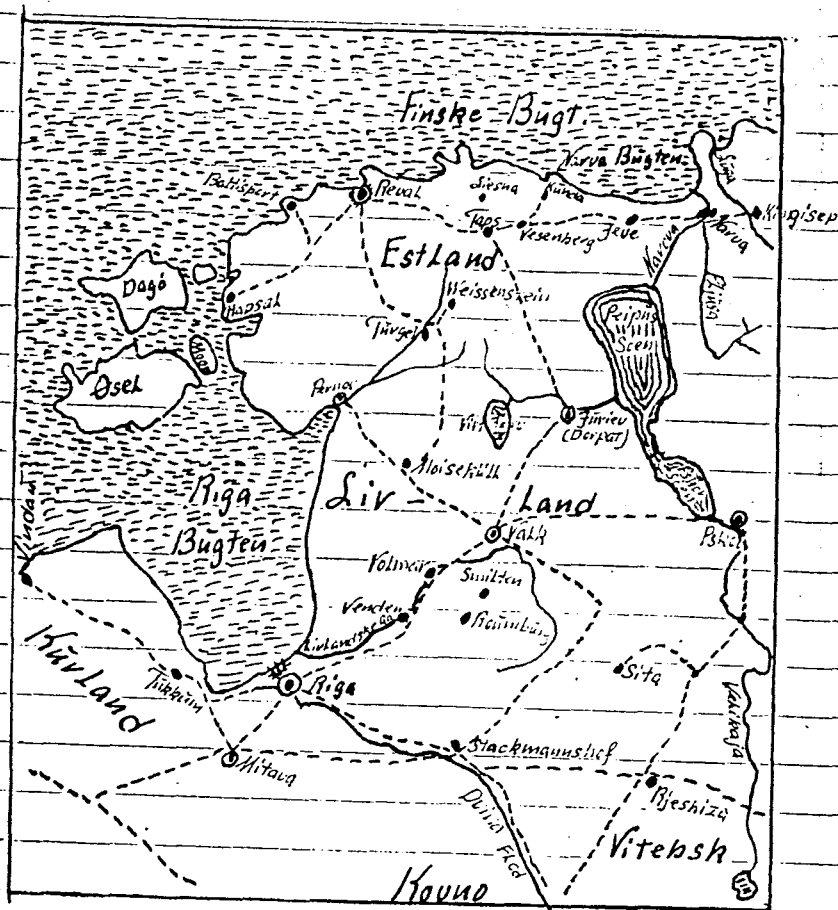
Vort Kompagni var sluppet billigt - kun 3 Døde - Thomas Nielsen, Semark og en Tysker. Opklaringskompagniets Grupper var varve medtaget - 12 Døde. Til disse Tak, kom saa alle de Saarede.

Sturmchefen Hämel og Hauptsturmführer Meier holdt Kiti - Rus, Aerkendelse og et Par Jernkor, - skarp Fordømmelse, fordi vi ikke havde faaet Kompagniets tre Døde med tilbage. Jrettesættelser til en Gruppe, som havde taget en russisk Søjtrani til Fange, men havde passet saa daarligt paa ham, at han havde se sit Snit til, at bemagte sig et Maskingevær, - han blev dog skudt inden der skete nogen Skade.

Sarsen rejste paa Orlov og vi tog hjertelig Afsked med ham.

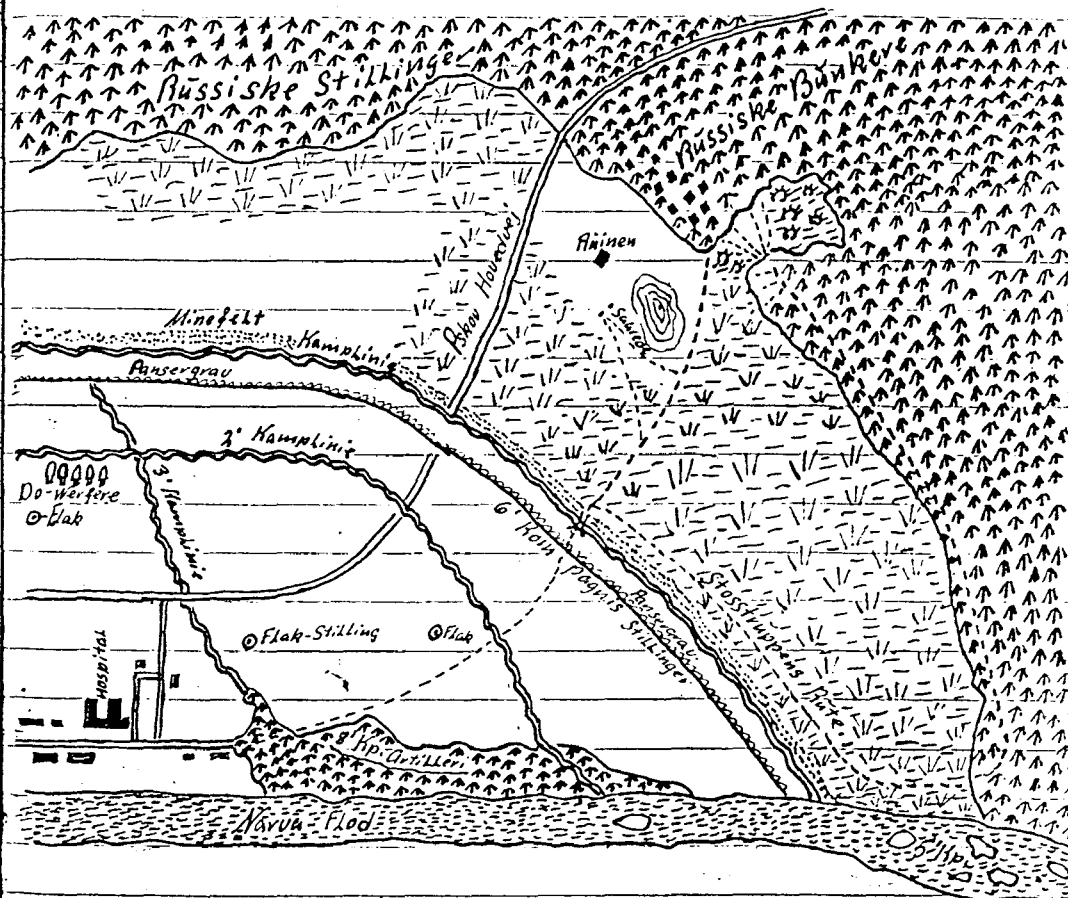
Untercharführer Sarsen er en af de nobleste og mest sympatiske Mænd, jeg har truffet herude. - Sarsen havde oprindeligt gjort Tjeneste i 6 Komp., men var for kort Tid siden overflyttet til 7 Komp. Da Lilbagetoget - Leningrad - Narva var sket, - tog Kompagniføreren Jernkorset af 1 Klasse fra sit eget Bryst og hæftede det paa Sarsen, - som Tak og Aerkendelse, for en usædvanlig modig og tapper Indsats. - Manden som gjorde dette, var Hauptsturmführer Tanette, - kendt for ikke at kunne fordrage Danskere, - men det gjorde jo ikke den Udmærkelse, som blev Sarsen tildelt, mindre glædelig.

Kort over nordlige Baltikum.

0 50 100 200 Km.

Kort over Stosstrüppens Rute d. 15. Marts 1944.

0 500 M. 1 Km. 2 Km. 3 Km.

